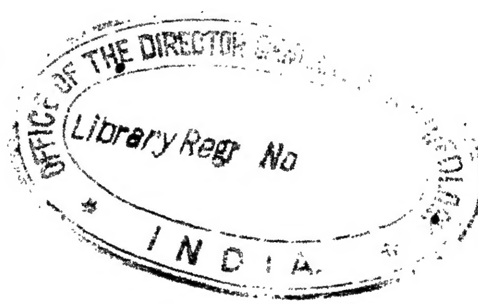
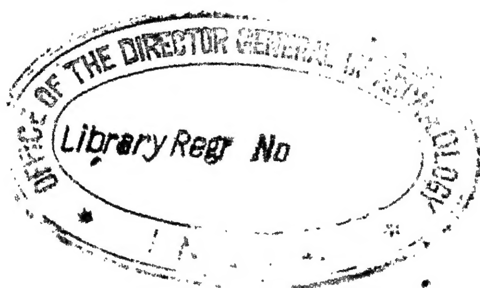

OFFICE OF THE DIRECTOR
Library Regr No

THE

DINKARD.

THE ORIGINAL PEHLWI TEXT; THE SAME TRANSLITERATED IN ZEND CHARACTERS; TRANSLATIONS OF THE TEXT IN THE GUJRATI AND ENGLISH LANGUAGES; A COMMENTARY AND A GLOSSARY OF SELECT TERMS.

BY

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

VOL. III.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE

OF THE

SIR JAMSEDJI JIJIBHAI TRANSLATION FUND.

Bombay:

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA PRESS

BY RUSTOMJEE NOWROZJEE KHAMBATTA,

87 COWASJEE PATELL STREET, FORT.

IN THE YEAR 1250 OF YEJDAJARD AND 1881 OF CHRIST.

દીનકર્દ કેતાબ

તેહની

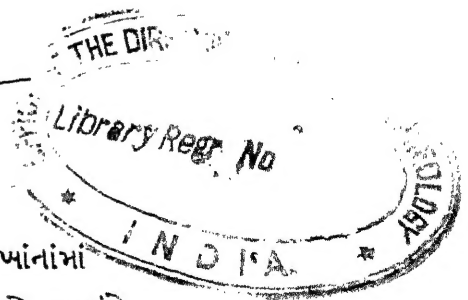
અસલ પેહલવી એબારત, જંદ અક્ષરે ઉચ્ચાર, ગુજરાતી
તથા ઈંગરેજી તરજુમો, શરેહ, અને અગતજોગ
પેહલવી શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાણા.

દફતર ત્રીજું.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના આસરા હેઠલ
છપાવી પરગટ કરેલું છે.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા છાપાખાંનાંમાં
રૂસતમજી નવરોજજી ખંબાતાએ છાપયું છે.
કોટ—કાવસજી પટેલ સ્ટ્રીટ, ના૦ ૮૭.

સને ૧૨૫૦ ઇઅજદજરદી.
સને ૧૮૮૧ ઇસવી.

સાંકલીઉં.

૧૦૩ ઘણીજ સારી અને ઘણીજ બુરી ઈચ્છાવાલાં આદમી વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, જે આદમી તેહને આવતી દુનીઆંમાં નેકીનો બદલો મલે તે સારૂં એટલું આતુર હોએ કે, પોતાની આએ દુનીઆંમાં મેલવેલી દોલતને નેકીનાં કાંમમાં ખરચવા છતાં, નેકી કરવાથી ધરાએ નહી, તે આદમી ઘણીજ સારી ઈચ્છાવાલું છે. અને જે માંણશ આએ દુનીઆંની દોલત એકઠી કરવાને વાજબી જાંણે, તે ઘણીજ બુરી ઈચ્છાવાલું (આદમી)છે.*

૧૦૪ ગણેઆંણ અને સારી સહમજના વધારા વગર, (માંણસના) આતમાને બીમારી (થાએ)છે, તે બીમારીના ઊપાએ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, (આદમીના) આતમાની બીમારી (ઈઆને રવાંનને તકસીરવાર બનવું), એ (તેનામાં) ગણેઆંણ અને સારા ગુણ કમ હોવાએછે. અને તેથી (માંણસ) બે તરેહની બદીવાલું બનેછે. તે (બદીવાલાં માંણસ) માં એક(નું નાંમ) 'ફરેહબુતે' અને બીજાનું નાંમ 'અઈબીબુતે' છે. એમાં જે 'ફરેહબુતે' છે, તે મગરૂરી કરનારૂ (ઈનસાંન) છે, અને તે એમ વીચારેછે કે, (દુનીઆંમાં) તેના કરતાં કોઈ વધારે નથી; અને જે 'અઈબીબુતે' છે તે, (અધુરા એલમથી બીજાને) તુચ્છકારનારૂં (માંણસ)છે. તે (શખ્સ) એવું ગુમાંન રાખેછે કે, બીજો કોઈ તેની માફક જાંણતો નથી; પણ તેથી

---

* આએ ઉપલી બાબતની મતલબ એવી રીતે સહમજવી કે, આદમીએ આએ દુનીઆમાં સારો ઉદીઓગ કરીને મેલવેલી દોલત પોતાનાં આએ દુનીઆનાં સગવડને સારૂ વાપરવા ઉપરાંત, તેહનો મોહટો ભાગ સારાં પુણનાં કાંમો કરવા પાછલ ખરચવો, કે તેથી તેહને આએ દુનીઆમાં સંતોષ અને આવતી દુનીઆમાં શુખ મલે. કારણ કે આએ દુનીઆમાં સંકટ ભોગવીને જે માંણસ દોલત એકઠી કરી જાએછે, તેને તેથી બેહુ જેહાંનમાં શુખ મલતું નથી.

પછાત પડેલો અને ઉતરતોછે. જે ઈનસાંન પોતાની દાંનાઈ અને સારા ગુણોને સારૂં હમેંશાં એવો ખેઆલ રાખેછે કે, હું જાંણું છેઉં અને પેલો જાંણતો નથી, હું પેલા કરતાં વધારે છેઉં અને તે મારીથી ઉતરતો અને ઓછોછે; તે આદમી આએ બે દુરગુણોથી, (પોતાના) આતમાને ૩ એબીઅલ તથા બીમાર કરનારૂં છે. માંટે આએ, આતમાને લગતી બે જાતની બીમારી, (જેમાં) એક (બીમારી) અભિમાંનથી, અને બીજી (બીમારી) પારકાંને તુચ્છકારવાનીછે, તેને આદમીઓએ પોતાથી અટકાવ્વી;† (એવી રીતે કે) જેનો આતમાં તે (વસ્તુ) થી બીમાર હોએ, (ઇઆને જેનામાં તે દુરગુણો હોએ), તેણે બીજા પઢેલા શખ્સની તાબેદારીમાં રેહીને તેથી વધારે ગણેઆંણ અને સારા ગુણોની કેળવણી લેવી, કે તેથી, જેમ પાંણીની તંગીથી એક જાડ શુકાઈ જાએછે, તેમ તેનાં અધુરાં ગણેઆંણનો નાસ થાએ. આએ અભિમાંન અને તુચ્છકાર કરનારાં બેહુ માંણસની બીમા-

---

† અરદીબેહશ્ત યશ્તના પાક અવસ્તામાં, પોતા વીસે અભિમાન રાખવું, અને પારકાંને તુચ્છકારવું, એ બે દુરગુણોને [illegible] પઇરિ-મઇતિ, અને [illegible] તરો-મઇતિનું નાંમ આપેલું છે, અને તેને માંણસ જાતના બુરા મરજ તરીકે ગણીને, તેવાં દુરગુણ માંણસને ઈજા અને હાંણી પોહચવા વીશે આપણા પેગમબરની તરફથી બદ દુઆ માંગવામાં આવેલીછે. જેમકે:— [illegible]

—[illegible]

હાંણીએ પોહચો, અને દુઃખી થાઓ! (પારકાંને) તુચ્છકારનારૂં આદમી; હાંણીએ પોહચો અને દુઃખી થાઓ! (પોતા વીશે) અભિમાન રાખનારૂં આદમી.

વલી અહુનવદ ગાથાના છઠા હામાં, અશો અહુરમજદનો તુચ્છકાર કરનારાં, અને તેને ધિક્કાર કરનારાં ઈનસાનને આપણા અશો પેગમબરે નીચે જણાવેઆ મુજબ દુરગુણી ગણીને તેને શ્રાપ દીધેલાછે. જેમકે:—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ઓ અહુરમજદ! જે આદમી ખરાબ વીચારથી તારી નાફરમાની કરનારૂં તથા દ્વારા સંબંધને ધીક્કારનારૂં છે, તે પાપી કામના સંબંધ વાલું, તાબેદારીનો નાસ કરનારૂં અને ગોસપંદનો ચારો (ઇઆને ગરીબની પરવરશીના કાંમને) ખરાબ કરનારૂં છે; માટે હું તેને સારૂ ઉલટું માંગું છેઉં. (ઇઆને તેહને બદ દુઆ કરૂં છેઉં.)

દસતુરાંન દસતુર આદરબાદ મારાસ્પંદે સાસાંની પાદશાહ અહુરમજદ શાહપુરના વખતમાં આશરે ૧૬૦૦ થી વધારે વરસ ઉપર જોડેલી પતેતમાં 'અભિમાન' અને 'તુચ્છકાર' એ બે દુરગુણોને ગુનાહ તરીકે નોંધેલાછે; અને તેને [illegible] 'અવર્-મનશની' ઇઆને 'પોતા વીશે અભિમાન રાખવાનો' તથા [illegible] તરમનશની, ઇઆને 'પારકાંને તુચ્છકારવાનો' ગુનાહ એવું નામ આપેલું છે.

રીનો એલાજ, (એટલે જે મગરૂરી અને હંક્કારથી તેને શુધરવું), સંપુરંણ વીચારથીછે; કારણ કે, માંણસ પોતા વીસે પ્રમાંણીક વીચારવાલું, પુરતા વીચારવાલા ઉસ્તાદની શાગેરદી કરવાથી થાએછે; અને તેથી બીજામાં જે કાંઈ એલમ અને સારા ગુણ વધારે ઈઆ ઓછા અને મુતલક નહી હોએછે તે, તથા બીજામાં જેટલો એલમ તથા સારા ગુણછે તે, તેના પોતાના માંનથી, અથવા તેનાથી તે ઉતરતોછે તે, તેને નજર આવેછે. અને જેઆરે બીજો શખ્સ (એલમ હોનરમાં તેનીથી) વધારેછે એવું તેને જણાએછે તો તેને તે, પોતાની ઉપર ચહડતે દરજેનો ગણેછે, અને પોતે તેથી ઉતરતે દરજેનોછે એવું તે માંણેછે, (અને તેમ તે પોતાને) રાખેછે; અને વલી તેનાં કરતાં બીજો શખ્સ, જે કાંઈ વધારે જાંણતો હોએચ તો, તે (આદમી પોતાને) નહી જણાએલું સીખવા સારૂ, તથા પોતાના આતમાને અભિમાન અને તુચ્છકાર કરવાના મરજ (ઈઆને તકસીર) થી છુટકારો આપવાનો એલમ હોનર મેલવ્વા સારૂ, પેલા (વધારે શીખેલા) ની તાબેદારી કરેછે.

૧૦૦ (માંણસને) પસંદ કરવાજોગ, રોશનીવાલી (ઈઆને બેહશતનો મારગ બતલાવનારી) ગેબી સકતીછે, અને નાપસંદ કરવાજોગ, અંધકાર (ઈઆને દોજખનો રસ્તો બતલાવનારી) ગેબી સકતીછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાશો.

જાંણવું કે, હયાતી ધરાવનારાં દરએક આદમીની સાથે સંબંધ ધરાવનારી બે અનદીઠ જાત (ઈઆને ગેબી સકતી) છે. અને (આએ દુનીઆંનાં) લોકો તે (બંધે ગેબી સકતીઓ) ની મારફતે, પોતાની હયાતીને સીનગાર આપનારાં તથા બે તરેહની મતલબ ધરાવનારાં અને બે જાતનાં કાંમ કરનારાંછે. જેઆરે પેદાએશને પેદા કરનાર (દાદાર) ની તરફથી, ખલકે મીનોઈ (જેહાંન) માં જનમ લીધો હતો, તેઆરે તેની સાથે, બે જાતની મતલબ ધરાવ્વાનો તથા બે તરેહનાં કાંમ કરવાનો સંબંધ હતો નહી;*

---

* આએ ઉપર જણાવેલી રોશની વાલી તથા અંધકાર ગેબી સકતીને આપણા પાક અવસ્તામાં 'સ્પન્તો મઈનીઉશ' અને 'અંગ્રોમઈનીઉશ' ને નાંમે જણાવેલીછે, અને ફારસી ઓલમાઓ તેને [illegible] અથવા [illegible] તથા [illegible]

પંણુ હયાતી ધરાવનારાં ઈનસાંનો તેમ કરવાને આએ દુનીઆંની અંદર, તેને લગતો મારગ બતલાવનારી (ઉપલી બે) ગેબી સકતીઓથી સકતીવાંન થાએલાંછે. અને (તેઓની અંદર) તે (બે જાતની) મતલબ અને કરણીનું જાહેર થવું, અગત કરીને આએ પરકારે બનેલુંછે કે, જેઆરે આએ દુનીઆંની આંખ તથા કરણીથી, આએ દુનીઆંની વસ્તુનું જેખાવું તથા કરવું, (માંણુશને) જાહેર થાએછે, તેઆરે બે જાતની મતલબ તથા બે તરેહની કરણીની હયાતીનાં મુળને લગતું કાંમ કરનારી બે ગેબી સકતીઓ, તેની જાતની અંદર દાખેલ થાએછે, તેમાં જે રોશનીવાલી (સ્પન્તો મઈનીઉશની) ગેબી સકતીછે તે, હયાતી ધરાવનારાં (ઈનસાંન) ની અંદર ઉપાએ કરનારો જોસ્સો આપનારી કઉઅત તરીકેછે. આએ ગેબી સકતીના સંબંધમાંથી (માંણુસને) જુદું પડવું, આએ દુનીઆંને લગતી અંધકાર સકતીની તરફ તેહને એકેદમ ફરવાએછે. હમણાં, (ઈઆને આએ દુનીઆંને લગતી હયાતીની અંદર), સઘલા લોકોને આએ દુનીઆંની મારફતે શુધરવાનો, (ઈઆને આવતી દુનીઆંનાં શુખને સારૂં લાએક થવાનો), જે સબબછે, તે આએ (સ્પન્તો મઈનીઉશને નાંમે ઓલખાતી) ગેબી સકતીથીછે.

અથવા [illegible] ને નાંમે ઓલખેછે. આપણો પેગમબર અશો જરતોશત જે [illegible] 'સ્પન્તો મઈનીઉશ' નો તાબેદાર અને [illegible] 'અંગ્ર-મઈનીઉશ' ની સાંહામને થનાર હતો, તેણે ઇજશનેના ૧૦ મા હાના પાક અવસ્તામાં પોતાને 'સ્પન્તો મઈનીઉશ' ના પાંચ સારા ગુણવાલાઓને લગતો, અને 'અંગ્રમઈનીઉશ' નાં પાંચ દુરગુણવાલાઓથી દુર રેહનાર તરીકે જણાવેલોછે, જેમકે:—

[illegible]

પાંચ સારા ગુણ વાલાઓને લગતો હું છેઉં, અને પાંચ દુરગુણ વાલાઓને લગતો હું નથી. સારૂં વીચારનારને લગતો હું છેઉં; બુરૂં વીચારનારને લગતો હું નથી. સારૂં બોલનારને લગતો હું છેઉં; બુરૂં બોલનારને લગતો હું નથી. સારૂં કરનારને લગતો હું છેઉં; બુરૂં કરનારને લગતો હું નથી. (અહુરમજદના) ફરમાંબરદારને લગતો હું છેઉં; (અહુરમજદની) નાફરમાંની કરનારને લગતો હું નથી. અશોને લગતો હું છેઉં; પાપીને લગતો હું નથી. એજ પરમાંણે સેવટ વેર હું રેહવશ, કે જાંહાંસુધી (આએ દુનીઆમાં સ્પન્તો મઈનીઉશ અને અંગ્ર મઈનીઉશ એ) બહુ મીનોનો ઠરાવછે.

અંધકાર મીનો (ઇઆને અંગ્ર મઈનીઉશને નામે ઓલખાતી ગેબી સકતી), મોહતની ખાસીઅત વાલી તથા પાપને લગતી કંગાલ જાતવાલીછે; તેથી તે હયાતીવાલાં ઈનસાંનમાં સંબંધ રાખવા સારૂં પોહચવાને લાએકની નથી. તેમજ જે કોઇ (ઈનસાંન) આએ દુનીઆંમાં પેદા થાએલુંછે, તે (તેના) અસલ ખવાશ*થી, તે (બુરી સકતી) ની અંદર મલવાને લાએકનું નથી; પણ ઉલટા ખવાસનાં પ્રમાંણને લીધે તેમ બનેલુંછે. વળી (આદમીઓ) પોતાને તરેહવાર રીતે દેવની જાતવાલા દેખાવનાં બનાવેછે, અને તેઓ વરૂ તથા બીજાં ખફ્સત્રોનો અવતાર લીએછે, તબી તેઓના જાતી ખવાસથી નથી, પણ તે (અંધકાર સકતી) ના સંબંધને લીધેછે; કારણ કે જે આદમીઓ રોશંન જાતવાલાંછે, તેઓ 'ફ્રશકેરેત' (ઇઆને સેવટના સુધારા) ને મલતાંછે. ભલી દીનમાં જાહેર કરેલુંછે કે, તે (રોશનીવાલા સ્પન્તો મઈનીઉશની મદદ) થી; જરતોશતનાં દોરમાં દેવો તદન અસકત અને નાપેદા થએઆ હતા† અને હોશેદરના દોરમાં વરૂનાં કાલબુદોનો પુરે પુરો અન્ત આવસે તથા હોશેદરમાહના વખતમાં દંખ મારનારાંઓનાં કાલબુદનો પુરો નાસ થસે. એ ઉપરાંત બીજા જે કાંઈ દુરગુણો રોશન બુનીઆદનાં આદમીની જાતમાં દોડેછે, તેનું તેઓ વચેથી કમ થવું, જુદી જુદી જાતવાલાં (આદમીઓ) ના આતમાને (તેઓનાં) બદનથી છુટટાં પડતી વખતે, તેઓને લગતી (જે વસ્તુ) આએ દુનીઆંનીછે, તે પાછી આએ દુનીઆંમાં, અને જે (વસ્તુ) મીનોને લગતીછે, તે પાછી મીનોમાં, મલી જાએછે; તેઆરે થાએછે. હોશેદરમાહના દોરની આખેરીએ, ફ્તેહમંદ સોશીઓસના આવવાથી, આદમીઓની જાતમાંથી દરૂજ (ઇઆને બદી) નો સંબંધ એકેદમ શાફ થસે, તુટસે અને ઘટી જસે.‡

---

* અસલ ખવાસની મતલબ એછે કે, ઈનસાને અશો અહુરમજદની તરફથી આએ દુનીઆમાં જનમ લીધોછે, તેથી તે સાહેબે તેનામાં અંધકાર સકતીને અટકાવવાનાં હથીઆર તરીકે જાતી અકલ—વીદીઆ—સારો ખવાસ—ઉમેદ—સંતોષ—દીન—અને વીદવાંનોની સાથે પુછપરછ કરવાનો શોક ઈત્યાદી વસ્તુઓ બખ્શીલીછે, માટે તેહને આધારે ચાલનારાં ઇનસાનોનો 'જાતી ખવાસ' સ્પન્તો મઈનીઉશને લગતોજ હોવો જોઇએ; પણ જેઆરે તે સઘલાંને તરક કરીને માંણસ અંધકાર સકતીની તરફ બુરાં મનની મારફતે ખેંચાએછે, તેઆરે તે, પોતાના અસલ ખવાસથી ઉલટું બનેછે.

† જુવો દફતર પેહલ્લાંને સફે ૪૭ મે આપેલી બીજી નોટ.

‡ જુવો દફતર પેહલ્લાંને સફે ૨૯ મે આપેલી નોટ.

૧ ।•૫ આદમીને (આએ દુનીઆંમાં) સરવેથી સરસઅને સરવેથી નરસ હાલતમાં ચલાવનારા વસીલા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, (આએ દુનીઆંની અંદર) આદમી કેટલીએક (બદીની) આમેંજશ ભરેલી હાલત છતાં, પોતાને જે સરવેથી સરસ રીતે ચલાવનારૂં બનેછે, તે તેની જાતી બુદ્ધિથી પુરતી તપાસ રાખીને ચાલવાએછે. અને તે સરવેથી બુરી હાલતમાં પોતાને ચલાવનારૂં પાપી સકતીને લીધેછે; ત્યારે આએ બે તરેહની ચાલ વાલાં (ઈનસાંનો) ની અંદર, જે ઉસ્તાદ તેઓને એલમ તથા કીહું કાંમ કરવું અને કીહું નહી કરવું ઈત્યાદી તરંણ વસ્તુઓને સીખવનારોછે તે, તેઓનો દોસ્ત* (ઈઆને હેતુ) છે. અને જે હાકમ હકુમતની મારફતે તેઓને ગુનાહથી અટકાવનારો, આતમાનું રખશન કરનારો અને સંકટમાં તેઓને મદદ આપનારોછે, તે તેઓનો ઉપરી ગણાએછે.† માંણસને સારૂં દરએક ઠેકાંણે જે પેહલ્લે દરજ્જેની સરવેથી સરસ વસ્તુછે, તે જાતી બુદ્ધિછે; તથા જે કોઈ જાતી બુદ્ધિની અંદર ઉતરતું હોએછે, તેહને સારૂં બીજે દરજ્જેની ઓતમ વસ્તુ, વીદિયા અભિઆશછે; અને જે કોઈ વીદિયા અભિયાશ વગરનું (માંણસ) હોએછે, તેને સારૂં તરીજે દરજ્જેની ઓત્તમ વસ્તુ, તેણે હમેશાં શું કરવું અને શું નહી કરવું ઈત્યાદી સીખવનારો (તેનો) દોસ્તછે. તેમજ જે (ઈનસાંન) આએ ઉપલી (તરંણે વસ્તુ) વગરનું હોએછે, તો તેને સારૂં ચોથે દરજ્જેની સરવેથી સરસ

૩ વસ્તુ, તેને ગુનાહ (કરવા) થી અટકાવનારો હાકમછે. જો કબુ (આદમીને સારૂં) આએ (ઉપલી વસ્તુઓ) નહી હતેતો, તે સરવેથી સરસ જીનદગી ગુજારનારૂં કાંહાંથી બનતે ? તેમજ તે લાંમબી જીનદગી ગુજારી સકતે નહી; પણ એ ઓત્તમ વસ્તુઓ ખોવાએ, તે (ઈનસાંન) નાસ પાંમેલું થાત અને તે સરવેથી વધારે બુરાઈમાં ચલાવનારી પાપી સકતીની અંદર પોહચીઉં હોત.

---

* આએ દોસ્ત–તે આપણા પાક મજહબની કેળવણી આપનારા દશતુરને શહમજવો.

† આએ ઉપરી અથવા હાકમ તેહને શહમજવો કે જેહની હકુમતનો આધાર અને ચલણ આપણા મજહબને મલતું હોએ.

૧૦૪ (માંણસને) ખોદાએતાલાની નજદીકી (ઈઆને સં- ૧ બંધ)માં રેહવાના તરીકા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, (માંણસોને) પાક ખોદાએતાલાની હજુરમાં રેહવાનો મા- ૨ રગ દાંનાઈ અને ઈમાંન એ બે ચહડતે દરજ્જેની વસ્તુની મારફતેછે, અ-ને એ બેહુ વસ્તુને (પોતાથી) દુર કરવાએ, તેઓ આએ દુનીઆંની નેકીથી, તેમજ આવતી દુનીઆંની નેકી (ઈઆને શુખ) થી, વેગલાં રેહછે. (સઘળી ૩ દુનીઆં તરંણ જાતનાં મકાંનની અંદર વેહચાએલીછે, તેમાં)* એક દોજ-અને નાંમે ઓલખાતું મકાંનછે, તાંહાં ગુનાહની આલુદગીને મારેની કુશેશ કરનારા દેવદરૂજોને અને પાપીઓના રવાંનને હાંકી કાહાડેલાંછે. બીજું ૪ રોશની તથા અંધારાંવાલું-ભલાઈ તથા બુરાઈવાલું અને ખુશી તથા દેલ-ગીરી સાથનું મકાંનછે, અને તે ગેતીને નાંમે ઓલખાએછે. આએ મકાંન (દોજખ અને બેહશત) એ બેહુની વચ્ચેનુંછે, જાંહાં શેતાંનના સંબંધ વાલી ગુમરાહી-બદી અને ગમગીનીની હીલચાલ માણસોમાં દાખેલ થાએછે; તેથી આએ દુનીઆંની પેદાએશમાં જે આદમીઓ સરવેથી સરશછે, તેઓ (તેવી હીલચાલની સાંમણે) લડાઈ કરનારાં તથા દુનીઆંનાં બીજાં આદ-મીઓ જે દાદારની અગમ બુધ્ધિવાલી સકતીવાલાં નથી, તેઓને તે વીસેની સહમજ આપનારાંછે. આદમીઓને ચહડતે દરજ્જેનું કાંમ કરનારા મીનો યજદોની કઉઅતથી, (આએ દુનીઆંમાં) સારી જીનદગી—સારી હકુમત—(બુરાઓ ઉપર) ફાવવું, આએ દુનીઆંનાં લોકોમાંથી (સ્પન્તો મઈનીઉશની) રોશનીએ (ઈઆને સહમજે) કરી, (અંગ્ર મઈનીઉશની) તારીકી (ઈઆને ગુમરાહી) ને સાફ કરવી, ભલાઈની કઉઅતે કરી બુરાઈને દુર કરવી અને ખુશીનાં જોરે કરી દેલગીરીને દાબો નાંખવીછે. અને એથી આએ વચલાં મકાંનની અંદર આદમીઓને હમેશાં, (સ્પન્તો મઈનીઉશની) રોહશની (ઈ-આને સહમજ)થી ભલાઈ અને ખુશી બરોબર મલી સકેછે. (તરીજું) જે ૫ ચહડતે દરજ્જેનું મકાનછે, તે સઘલી રોશની—પુરતી ભલાઈ—અને સારી ખુશીવાલાં બેહશત તથા ગરોથમાંનનુંછે, અને આએ મકાંનની કઉઅ-

* આએ વલાએઆમાં જણાવેલી મતલબને લગતી એબારત નકલ કરનારની નજર ચુકથી ઈરાંનથી આવેલી નકલમાં લખાએલી નથી.

તને અંગ્ર મઈનીઉશ ખરાબ કરે, તથા તેમાં તેની આલુદગી થાએ તે સારૂ, તેને આસમાંનની બાહેર છેક હેઠાંણુમાં (ઈઆને છેક ઉડાં દોજખની અંદર) કાહાડેલોછે. આસમાંનની અંદર સઘલી રોશની—સઘલી ખુશબોએ—સઘલી નેકી અને સઘલી ખુશીછે, અને તાંહાં દાદારની ચહડતે દરજ્જેની

૬ તથા અગમ બુદ્ધિવાલી હકુમતછે.† માટે જે ધરમગુરૂઓ, આદમીઓની જીનદગી હમેશની સજા મલવાજોગ દીનથી ગુજરાવનારાછે, તેઓ ખરેખર દોજખીછે અને તેઓનો મજહબ, (માંણસોને) બીલકુલ બુરી મદદ તથા અનીતીનો સંબંધ આપનારો અને મીનોઈ જેહાંનમાં તેઓને બારી હલાકી પોહચાડનારોછે. કારણ કે અધુરો ધરમ કધુ સંપુરણ અને પવીતરાઈવાલો કેહવાએ નહી, પણ તે સઘલી અપવીતરાઈ સાથનો ગણાએછે.

૧ ૧૦૮ (આદમીઓની અંદર) યજદો તથા દેવોનું રેહઠાંણ કેવી પરકારનુંછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, જે આદમીનાં રૂહની સાથે યજદો સંબંધ રાખેછે, તે (આદમીઓ) પોતે, તે યજદોની જાતને લીધે તેઓની માફક, પવીત્તર ઓરહવાલાં, બુરી સહમજના સંબંધ વગરની દાંનાઈવાલાં, બદીના મેલાપ વગરની ભલાઈવાલાં, (દાદારનું) ફરમાન કેહનારા (મીનોયજદો) નું કેટલુંએક બલ ધરાવનારાં અને અંધકાર (ઈઆને ગુમરાહી) ની આમેજશ વગરનાં ઓરેહને લીધે, ઘણાંજ શુંદર, ચહડતા દેખાવવાલાં, સારી જાતવાલાં અને સારી નજરવાલા ખોરશેદ‡ની મીસાલનાં હોએછે; જેવો કે દુનીઆંને

---

† દાદારની હકુમત આસમાંનની અંદરછે, તેહની મતલબ એમ સહમજવી કે જે આદમીઓ આએ દુનીઆંમાં સારાં કાંમ કરેછે, તેઓને સારો બદલો, તેમજ જેઓ પાપી કાંમ કરેછે, તેઓને સજા, મીનોઈ જેહાંનમાં તે સાહેબથી મલેછે. અને તાંહાં આએ દુનીઆંની માફક માંણસોનાં મન ઉપર 'સ્પન્તો મઈનીઉશ' અને 'અંગ્ર મઈનીઉશ' નું અકરશન નથી; માટે તાંહાં અશો અહુરમજદના હેડાવની બાહેર કોઈને જવાની તાકત નથી.

‡ **શારી નજરવાલા ખોરશેદ**ની મતલબ એછે કે, શુરિયની રોશનીનો પરકાશ શુરિયની આંખ અથવા નજર તરીકે ગણાએછે; અને તેથી તારીકી તથા બદકાર ચીજોનો નાશ થાએછે, અને પાંણીને સફાઈ, જમાનને પવીતરાઈ, ઝાડ પાંણોને વરધી અને આદમીઓને તનદરૂસ્તી મલેછે, અને તેઓના મરજો દફે થાએછે; એટલુંજ નહી પણ સઘલી દુનીઆંનો વહીવટ તેનીથી ચાલેછે અને દુનીઆંમાં આબાદી થાએછે.

ફરાગત આપનારો (ઈઆને આબાદ રાખનારો) ધરમગુરૂ, અને હાકમ હો-એછે. આદમીઓ આએ દુનીઆંમાં વગર જોવે (ઈઆને ધેઆંન પોહચા-ડેઆ વગર) ચાલેઆથી, કેટલેએક દરજજે આમેનજશવાલી જાતનાં બનેછે; પણ જેઆરે તેઓ બુરી વકુફના મેલાપ વગરની (સ્પન્તોમઈનીઉશની) દાંનાઈએ અને પોતાની ગેબી આંખે (ઈઆને વીચાર સકતીની મારફતે) સંપુરણ રીતે જો-એછે, તેઆરે જીનદગીને લગતો રસ્તો કેવી પ્રકારનોછે, તે તેઓનાં ધેઆંનમાં ખોલ્લી રીતે આવેછે. આદમીની અંદર કેટલેએક દરજજેની આમેનજશ (ઈઆને કસુર) હોવા છતાં, ગેબી વીચાર સકતી તેમાં આવી સકેછે, અને તેથી તે આદમીઓ ચેતવણી આપનારી ગેબી સકતીની મારફતે, (ખોદાઈ) ફરમાંનો લોકોને જાહેર કરેછે. એટલે જે આએ દુનીઆંનાં લોકોને (દોજખ-થી) છુટકારો આપવા સારૂં યજદો નેક ઈચ્છા રાખનારા અને સરવે પાંતીએ સારા ખવાસનાછે, તેથી તેઓ પોતે જેવાં તેજવાલાછે, તેજ પરમાંણે બદીના સંબંધ વગરની ભલાઈને સારૂં જે ઉંનચી સકતીછે, તેહને લગતી ચહડતે દરજ્જેની વસ્તુઓ માંણસોના મનમાં ઉતારેછે; અને તેથી તેઓને લોકોની અંદર ખોરેહ અને કીરતીવાળાં કરેછે. જેમકે દાખલા તરીકે એક અક-લમંદ પુરતી બખ્શેશવાળો-પાકજાત-ખુબીવંન્તો હાકેમ અથવા પાદશાહ, ઈનસાફની મારફતે આબાદી કરવાએ, દુનીઆંનાં લોકોને શુખી કરનારો, તેમજ એક પવીત્તર આતમાવાળો ધરમગુરૂ, ચહડતે દરજ્જેના ધરમની મા-રફતે, યજદોની માફકના ગુણોથી, માંણસોની એબ (ઈઆને દુરગુણ તથા ગુ-નાહ) નું જે નીવારંણ કરનારો થાએછે, તે યજદોના સંબંધ તેહની જાતની અંદર હોવાના સબબને લીધેછે.*

---

* આએ બાબત પાક અવસ્તામાં જણાવેલી મતલબને મલતીછે; કારણ કે દુનીઆંમાં જે અચરતી ઉપજાવનારાં અને સાધારણ સકતીનાં માંણસથી નહી બની સકે એવાં કાંમો જે જે પાદશાહો અને ધરમગુરૂઓએ કરેઆંછે, તે (કાંમો) તેઓને યજદોની ખોરેહની મદદ મલવાથીજ તેઓ કરી સકેઆછે. જેમકે જમીઆદ યશ-તના ચોથા કરદામાં અશો અહુરમજદની તરફની કુદરતી સકતી આપનારાં 'કયાંન-ખોરેહ' વીસે જણાવેલું છે કે :—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૩ માંણસો, વરૂ તથા ખરફસ્ત્રને લગતા જોસ્સા (ઇઆને દુરગુણ) ને લીધે દેવની મીસાલનાંછે, અને તેઓની અંદર હેશમ (ઇઆને ગોસ્સા) ના ઉલટા મારગવાળી ગેબી સકતીના દોડવાએ, તેઓ રોશનીના સંબંધ વગરની અંધારી (ઇઆને યજદોની ખોરેહ વગરની ગુમરાહી), દાંનાઇના સંબંધ વગરની બુરી બુદ્ધિ, અને ભલાઇના મેલાપ વગરની બુરાઇના સબબવાળીં બનેછે. માંણસો રોશનીના સંબંધ વગરની તારીકી (ઇઆને યજદોની ખોરેહ વગરની ગુમરાહી) ને લીધે, ઘણાંજ નજીસ ખરફસ્ત્રની માફક, અતીશે ગુનાહ ભરેલી ચાલચલણુ-

૪ ની બુરી મદદ મેળવનારાં થાએછે. અને દાંનાઇના સંબંધ વગરની બુરી બુદ્ધિએ, તેઓ જુઠું સાંભળનારાં અને લોકોને જુઠું સહમજાવનારાંછે, અને જેમ પોતે તેથી નીચ રીતે ખરાબ થનારાંછે, તેમ તેઓ (ખરાબ કાંમ) બીજાઓને કરવા સીકવેછે; તથા તેઓની અંદર હેશમની ગેબી સકતીના દોડવાએ, તેઓ ચોર અને રાહમારૂનાં જેવાંછે, અને ભલાઇના મેલાપ વગરની બદીથી બુરી કઉઅત મેલવવાએ, તેઓ પેદાએસને હાંણી પોહચાડનારા, જીઆંગાર, બુરા જાદુગર અને દુનીઆંને ઘાત કરનારા પાપી હાકમ તથા ઠગારા ધરમગુરૂ અને

૫ વરૂ તથા ખરફસ્ત્રની માફક, દુનીઆંની નેકીને ખરાબ કરનારાં થાએછે. અને તે પાપી (આદમીઓ) જેમ આએ દુનીઆંમાં સારા ગુણોથી દુર અને એબ

અહુરમજદનાં પેદા કરેલાં ગાલેબ, ઘણી આએપત મેલવનારાં, ચહડતે દરજ્જેનું કાંમ કરનારાં, પરહેજમાં રાખનારાં, ચલકાટવાલાં, બલવન્ત અને ઉલટી પેદાએશને તોડનારાં, પાદશાહી ખોરેહની હમો ઇઆદ કરીએ છઇએ; કે જે નુર, મીનોને લગતા યજદોનું અને આએ દુનીઆંમાં જનમેલા અને હવે પછી જનમ લેનારા આખેરશને લગતો શુધારો કરનારા ફાએદેમંદ લોકોનું છે.

જમીઆદ, આવાંન, દરવાસ્પ, ફરવરદીન, રાંમ, હોમ અને અરશીશવંગ ઇત્યાદી યશતોનાં લખાંણ ઉપરથી આપણને જણાએછે કે, આએ ઉપલાં નુરના સંબંધથી અને ઉપર જણાવેલા યજદોની મદદથી પાદશાહ હોશંગે બદકાર માંણસોને પોતાની હકુમતને તાએબે રાખેઆં હતાં; તેહમુરસ્પે 'અંગ્રમઇનીઉશને' પોતાનો તાબેદાર કીધો હતો; જમશેદે સઘલી દુનીઆં ઉપર સારી કીરતીવાલું અને દુનીઆંને આબાદ રાખનારૂં રાજ ભોગવીઉં હતું; ફરેદુને જુહાક જેવા બદકાર પાદશાહને મારેઓ હતો; કેરશાસ્પે આલમને ઇજા દેનારાં જીઆંગાર જાનવરો તથા રાખશશોને મારેઆ હતા; કેખસરૂએ બુતપરસ્તીનો નાસ કીધો હતો અને ઘણાંજ બુરાં બલવાલા પાદશાહ અફરાસીઆબને મારી દુનીઆમાં શુધારો કીધો હતો; ગુશતાસ્પે હફત એકલીમ ઉપર જરતોશતી દીનનો ફેલાવો કીધો હતો; અને પેગમબર અશો જરતોશતે દુનીઆમાંથી દેવોનો નાસ કીધો હતો, તથા દુનીઆંના સરવેથી કાબેલ ફીલસુફોની સાથે અકલને અચરતીમાં નાખનારી તકરારો કરીને તથા માંણસ જાતથી નહી બની સકે એવા મોજેજાઓ બતલાવીને, મજદીઅસની દીન વીદવાંનોને કબુલ કરાવી હતી. અને એવીજ રીતની મદદથી હવે પછીના પેગમબરો હોશેદર, હોશેદર માહ અને સોશીઓશ દુનીઆમાં રીસ્તાખેજને લગતા શુધારનાં કાંમો કરશે.

ભરેલી હાલતને લીધે દેવ-દરૂજના જેવાં હતાં, તેમ તે પાપીઓનો આતમા, તેઓની કાએઆનાં મરંણુ પછી, બદી અને દુરગુણના સંબંધને લીધે, પાપનાં કાંમથી, દેવોની સાથે એકમળતોછે.

૧-૧ આદમીની ભલી પેદાએશને ગેતી અને મીનોની અંદર ફાએદો કરનારી, તેને નોકસાંનથી બચાવનારી, પાપથી છુટકારો કરનારી, પુણુથી ચહડતે દરજજે પોહચાડનારી અને આદમીની બીજી (ઊલટી ચાલથી ચાલનારી) દરએક જાતને ભલાની તરફ પાછું ફેરવવાનો ઊલટ આપનારી વસ્તુ વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, ભલી પેદાએશને આએ તથા આવતી દુનીઆંની અંદર ઘણોજ ફાએદો પોહચાડનાર, તથા તેને નોકસાંનથી બચાવનાર, પાપથી છોડવનાર અને પુણની મારફતે ચહડતે દરજજેતું બનાવનારી જે (વસ્તુ) છે, તે દાંનાઈછે; કારંણ કે તે (દાંનાઈ) થી, દાહપણવાલું માણસ પોતે, ભલી દીનને લગતાં કાંમો જે સખાવત, સચ્ચાઈ, નીમખહલાલી, તાબેદારી, મરવત, સંતોશ, બરદાશત (ઇચ્છાને સેહન કરવું), નીતી અને બીજાં દુનીઆંને સુધારવાનાં તથા આદમીને સવાબકાર અને પવીતરાઈવાલું બનાવ્વાનાંછે, તેને લગતા ગુણોના સબબવાલું થાએછે, અને તેમજ એક હાકમ દાંનાઈથી ખલકની જાલવણી અને તેની પરવરશી કરનારો તથા હકુંમતને લગતાં શુધારાનાં કાંમ કરનારોછે. ૨

વલી ભલી પેદાએશને આએ અને આવતી દુનીઆંની અંદર ઘણું નોકસાંન કરનારી, તેના ફાએદાને અટકાવનારી, હાંણી પોહચાડનારી, આદમીઓને સવાબકારી તથા પવીતરાઈથી પાછાં રાખનારી અને બદકારીને લગતા ગુનાહની મારફતે તેઓને ઘણાંજ બંદીવાંન કરનારી જે વસ્તુછે, તે બુરી બુદ્ધિછે; કારંણ કે તે બુરી બુદ્ધિથી, માંણસ પોતે બુરી દીન, બખીલી, જુઠાઈ, નીમખહરાંમી, લોભ, નાંફરમાંની, જોલમ, પાપ, નીરદયા, ભલી દી- ૩

નની સાંહાંમણેની કેળવણી, ઠગાઈ, અંધાપો,† બેહરપંણ,† અનીતી અને બીજી દુનીઆંને ખરાબ કરનારી એબેવાલું થાએછે; અને દુનીઆંને ખરાબ કરવાનો સબબ માંણસની જુઠાઈ અને તેનો ગુનાહછે; તેમજ માણસને જુલમ કરવાની સકતીનું જાહેર થવું બુરી બુધ્ધિથીછે.

૪ દાંનાઈનું મુલ આસ્નેખેરદ (ઇઆને કુદરતી અક્કલ) છે, અને બુરી બુધ્ધિનું મુલ ઉલટા મારગવાલો બુરો હવસછે. કુદરતી અકલને લગતા ગુણોનું મુલ પેદાનો કરનાર અહુરમજદ પોતેછે, અને જેહેને તે (ગુણો તે સાહેબે) બખશેલાછે, તે તેહના આતમાને પુરતી રીતે શુધરવા તથા તેહની જીનદગીને સારાં સેવટથી સંપુરંણ રીતે ગુજારવા સારૂછે. અને દાદાર પોતાની મીનોઆંન મીનોને લગતી સંપુરંણ સહમજ, પુરતાં બલ, સંપુ-

૫ રંણ હકુમત અને પુરતી ભલાઈથી તે ઇનસાંનને જાલવનારછે. અને આએ ગુણોથી, કેહી ચીજ નીતીનીછે, તે વીસેની આપંણને સહમજ મલવાએ, આપંણ તે મુજબ પોતાને આએ દુનીઆંમાં શુધારી સકીએ છઈએ. વલી આએ દુનીઆંમાં હયાતી ધરાવનારૂં આદમી, કેહી વસ્તુથી અને કેહવી પ્રકારે પોતાને સુધારી શકે, તે વીસેની સઘલી સહમજ, બે તરેહની આંખ (ઇઆને સહમજ શકતી) મધેની પેહલ્લી (કુદરતી અકલને લગતી સહમજ) થી તેને મલેછે. અને એ (આંખને લગતી) પુખ્ત ધારણાએ, (માંણસ) તેહની પેહલ્લી અને છેલ્લી હયાતી કેહવી પ્રકારનીછે, તેની મતલબથી વાકેફ થાએછે; અને જે કાંઈ તેને કાએદાસરતું (ઇઆને નીતીને લગતું) જણાએછે, તે (કરવા સારૂ માંણસને) તે કેહેછે, અને જે કાંઈ તેને (કાએદાસરતું) નથી જણાતું, તે કરવાથી (માંણસને) તે પાછું ફેરવેછે. જે (ઇનસાંન) નીતીની વસ્તુને પીછાંણનારૂ હોએછે, ને, જે (વસ્તુ) તેને નોકસાંન કરનારી હોએછે, તેથી તે દુર રેહછે. વલી (જાંણવું જોઇએછે કે), જે વસ્તુ તેની મતલબ ઉપરથી (આપંણને) સહમજાઈ સકે એવી નહી હોએ, (એટલે જે ભેદ ભરેલી હોએ), તો તે ચીજ (આપણી) આએ હયાતીમાં સહમજી સકાવાની નથી, પણ જેઆરે આએ દુનીઆંથી આપંણ ગુજરી જસું, તેઆરે તેની મતલબ આપંણને સહમજાસે; કારંણ કે જે હયાતીમાં જે વસ્તુનું દેખાવું નથી, તે વસ્તુ તે હયા-

† અંધાપો તથા બેહરપંણ તેહને સહમજવું કે, માંણસને જે ભલી દીનને લગતાં કાંમ ઉપર ધેઆંન આપવું જોઇએછે તે નહી આપે અને ભલી દીનને લગતી વાત સાંભલવી ઘટેછે તેના અખાડા કરે.

તીમાં જુદીછે, માંટે તેનો ભરમ તે (હયાતી) માં (માંણુસથી) કેમ સહમજી સકાએ ? જેમકે (દાખલા તરીકે) એક શેહરની અંદર ઘોડા મુતલક નહી હોએ, અને તાંહાં કોઈ શખ્સ એમ કેહે કે હું ઘોડાને પીછાંણી સકું છેઉં, અને તે શખ્સ એવો હોએ કે તેને ઘોડાની જાતની તદન પીછાંણુજ નહી હોએ તો, તેવો શખ્સ માદા ઘોડો અને નર ઉંઠ કેહવી પરકારનું થાએછે તેની સહમજ તદન ધરાવે નહી; તે શખ્સ મજકુર જાંનવરના પગ અથવા તેના હાથ પગને લગતી સખ્ત ચાંમડી વીસે શું ખોલાસો કરી શકે ?

૬ જે ધરંમગુરૂઓ મજહબને લગતી સહમજ ધરાવવાનો દાવો કરતા હોએ અને તેઓ જે મજહબ બદીનું મુલ તથા ગુનાહના તરીકાવાલો અને એ બને લગતા આપે કરી આએ દુનીઆંને ખરાબ કરવાને માંટેનો હોએ, તેવા મજહબની મારફતે તેઓ માંણુસોને દોજખને વાસ્તે ગુનાહ તથા એબનું કાંમ કરવા સારૂં ઠગેછે, તેઓ તેથી પોતાના આતમાને ઉંડાં દોજખની અંદર દોડાવવાને માંટેનાં તથા હમેશલગી કોઈબી પ્રકારની દયા વગર તાંહાં રેહવાને લાએકનાછે. તે (ઠગારા ધરમગુરૂ) ઓને ભલાઈનાં મુલવાલા, પુણુવન્તા, ખલકને જાલવનાર, ખલકનાં સઘલાં આદમીઓને (દોજખથી) છુટકારો આપી (તેઓને) ખાલેસ અને હમેશની નેકી પોહચાડનારા મજહબના દસતુર તરીકે પીછાંણવા નહી; પંણ (તેઓને) જે ગુનાહથી પુર, સઘલી બુરાઈવાલો, દુનીઆંને ખરાબ કરનાર એહરેમનછે, તેના મજહબવાલા (ધરમગુરૂ) સહમજવા. જેમ પેલું ઘોડાની ઓલખ વગરનું માંણુસ, ઘોડા વીસે તેની ઓલખથી ઉલટી નીશાંણુ આપનારૂછે, તેમ આએ પરકારના ધરમગુરૂઓ, ખોદાઈ મજહબને પીછાંણવાથી અંણુજાંણા ગણાએછે.

૧ ॥૦ સવાબને ખરીદ કરવાના અને તેહનો (બદલો) મેલવ્વાના તથા ગુનાહ કરવાના તરીકાવાલાં આદમીઓ, તથા તેઓને લગતા જુદી જુદી રીતના હોકમો વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, (માંણુસને સારૂં) સવાબને ખરીદવાના અને તેનો બદલો મેળવવાના તથા સવાબ નહી ખરીદવાના અને તેહનો બદલો નહી મેળવવાના ચેઆર તરીકાછે; (એક) સવાબને ખરીદવાનો અને તેથી બદલો મે-

ળવવાનો, (બીજો) સવાબને ખરીદવાનો અને તેથી બદલો નહી મેળવવાનો; (તરીજો) સવાબને નહી ખરીદવાનો અને તેનો બદલો મેળવવાનો; અને (ચોથો) સવાબને ખરીદ નહી કરવાનો અને તેનો બદલો નહી મેળવવાનો. જે વીસેનો ખોલાસો આએ પરમાંણેછે કે, જેમ એક શખ્સ (આએ દુની-
૩ આંમાં પોતાના ઉદીઓગથી) દોલત મેળવેછે, અને તેની આએપતનો (ખરચ ઉપરાંત) વધારો કરેછે; તે દોલત મેળવવાથી તેને (આએ દુનીઆંમાં) સગવડ થાએછે, તથા તેની (દોલતની) આએપત વધારવાથી તેને બુજોરગી મલેછે, તેમ (આએ દુનીઆંમાં) સવાબ ખરીદ કરનારનો (આવતી દુનીઆંમાં
૪ દોજખથી) છુટકારો થાએછે, અને તેહની આએપતથી તાંહાં તેને બુજોરગ દરજ્જો મલેછે.* (બીજું) જેમ એક શખ્સ (આએ દુનીઆંમાં) દોલત મેલવે, પણ તે દોલત (તેના ખરચથી) વધારે આએપતવાળી નહી હોએતો, તેથી તેને (આએ દુનીઆંની હાલતમાં ફરાગત થાએછે; પણ તેની આએપતનો વધારો નહી હોવાથી, તેને (આએ દુનીઆંમાં) બુજોરગી મલતી નથી. તેમ સવાબને ખરીદ કરનારૂં માંણસ (તેનો સવાબ અને ગુનાહ બરોબર હોવાથી આવતી દુનીઆંમાં દોજખથી) છુટકારો મેલવનારૂંછે; પણ તે (સવાબની) આએપતના વધારા વગર તેને તાંહાં બુજોરગી મળતી નથી.* (તરીજું) સવાબની
૫ ખરીદી કીધા વગર આએપત સાથનો સવાબ મેલવનારૂં આદમી, (દોજખથી) છુટકારો મેલવવાની ઉમેદે કરી (દોજખથી) છુટકારો પાંમનારૂં અને (બેહશતની) બુજોરગી મેલવનારૂંછે, (એટલેજે જે આદમી દોજખનો ડર રાખી આએ દુનીઆંમાં દોજખથી છુટકારો મેલવવા સારૂં સવાબનાં કાંમો પાપ વગર કરેછે, તેહને દોજખથી છુટકારો મલવા ઉપરાંત આવતી દુની-
૬ આંમાં બુજોરગ મરતબો મલેછે). (ચોથું) જે ઈનસાંન સવાબને ખરીદ-

---

* જાંણવું કે માણસની આએ દુનીઆંની દોલત જરછે, અને આવતી દુનીઆંની દોલત સવાબછે; તેથી જેમ ખરચ પરમાણેનાં જરની આવકથી આએ દુનીઆમાં માંણસને પોતાની જીનદગી ગુજારવાનું કામ ફરાગત ભરેલું થાએછે, અને સંકટમાંથી તે છુટકારો પાંમેછે; તેમ માંણસનો સવાબ ગુનાહનાં પ્રમાંણ પ્રમાંણે હોવાથી, આવતી દુનીઆંમાં દોજખનું સંકટ તેનીથી દુર થાએછે, પણ જેની પાસે આએ દુનીઆંનો ખરચ કરવા ઉપરાંત આએપતવાલી દોલત રેહતી નથી, તેને આએ દુનીઆમાં બુજોરગી મલતી નથી. તેમ જે માંણસનો સવાબ અને ગુનાહ એકસરખો હોએછે, અને ગુનાહ ઉપરાંત આએપતવાલો સવાબ તેને સારૂ રેહતો નથી, તેનો આવતી દુનીઆમાં દોજખનાં સંકટથી છુટકારો થાએછે; પણ તેને સવાબની વધારે આએપત નહી હોવાથી, બેહશતનાં મકાનને લગતી બુજોરગી મલતી નથી. અને તે મધેઅમ હાલતમાં તાંહાં રેહી સકેછે.

નારૂં તથા તેહની આએપતનો વધારો કરનારૂં નથી, તે નથી દોજખથી છુટકારો મેલવનારૂં, કે નથી બેહુશતની બુજોરગી ભોગવનારૂં.

વળી ગુનાહ કરવાના તરીકા તથા તેહને લગતાં (આદમીઓ) ની જે ૭ સંખીઆછે, તે (પણ) ચેઆરછે. (એક) ગુનાહ કરવાએ ઈજાવાળી, પણ ૮ દોજખથી છુટકારો મેલવનારી. (બીજી) ગુનાહ કરવાએ ઈજાવાળી અને ૯ દોજખથી છુટકારો મેલવેઆ વગરની; (તરીજી) ગુનાહ કરવા છતાં વગર ૧૦ ઈજાવાળી તથા દોજખથી છુટકારો પાંમનારી. અને (ચોથી) ગુનાહ કરવા ૧૧ છતાં ઈજા વગરની પણ દોજખથી છુટકારો પાંમેઆ વગરનીછે. એમાં જે ૧૨ (પેહલી કેસમ) ગુનાહ કરવાએ ઈજા પાંમનારી અને (દોજખથી) છુટકારો મેલવનારીછે, તે એબૂ આપનાર (એહરેમન) ના સંબંધવાલાં આદમીઓની- છે, જેઓ ઈછાથી (ઈઆને જાંણીજોઈને) ગુનાહ કરવાને લીધે ઈજા ભોગવના- રાંછે, અને તેઓનો તેથી છુટકારો તનપસીન † ને વખતે થસે; કારંણ કે તે- ઓની અંદર ગુનાહ તથા જુલંમનો શોક અને (યજદાંની) દુ- શમની તથા ગુનાહને લગતી આલુદગીનો સબબ, એહરેમનની ઉસકેરણી- એ કરેલોછે. વળી (દીનમાં) જાહેર કરેલુંછે કે સેવટને (ઈઆને રીસ્તા- ખેજને) વખતે દેવોનેભી જે ભારી ગુનાહનાં શંબંધવાલી એબ તેઓમાંછે તેથી છુટકારો મલસે.* જે જાત ગુનાહ કરવાથી (દોજખમાં) ઈજા ભોગ- ૧૩

---

† 'તનપસીન' તે રીસ્તાખેજના વખતને કેહછે, કે જે વખતે દાદારની તરફથી ગુજરેલાંઓને સેવટની કાએઆ બખ્શીને તેઓને ગુનાહ વગરની શુધરેલી ચાલચ- લંણુ વાળાં અને લોભ તથા ઈજા વેગરનાં બનાવેઆમાં આવશે.

* રીસ્તાખેજના વખત ઉપર દેવોને ગુનાહના સંબંધવાલી એબોથી છુટકારો મલસે—તેની મતલબ આપણે એ સહમજવી કે, તે વેલા દેવ-દરૂજોની અંદર જે બુરી ખાસીઅતછે તે નીકલી જવાની નથી, પણ લોકો, કુદરતની તરફથી તેઓને બખ્શેઆમાં આવેલો સકતી મુજબ, પોતાને પવીતરાઈમાં રાખવાની રીતભાતને લીધે, અપવીત્તર ચાલચલણથી દુર રેહસે, તેઆરે એહરેમન અને દેવ-દરૂજો પોતા- ની તરફની બુરી અસર માંણસો ઉપર ચલાવી સકવાના નથી, અને તેઓના બદ ખવાસો તેનું કાંમ કરવામાં નકામાં થવાએ, તેઓ તેથી છુટકારો પાંમેલા ગણાશે. કેઆંમતના વખત ઉપર એહરેમન અને દેવદરૂજોનો નાસ થવા વીસે 'જમીઆદ' યશતના ખીજા કરદાના પાક અવસ્તામાં આએ રીતે જણાવેલુંછે.

[illegible]

તે વેલા (ઈઆને રીસ્તાખેજના વખતમાં), જે અશોઈને લગતી કેલવણી પાંમે- લ આએ દુનીઆનાં લોકોછે, તેઓ મોહત વગરનાં થસે, અને તેથી (આએ દુની-

વનારી તથા તેથી છુટકારો પાંમનારી નથી, તે દેવોનીછે. જેઓ પોતાની જા-
તીથી ઈજાવાલા તથા નાલાએક કાંમ કરવાથી વગર છુટકારાવાલાછે, અને
તેઓ રોશનીવાલી જાતની અંદર અંધારૂં કરનારા (ઈઆને માંણસને ફ-
રેબ આપી ઉલટે મારગે ચલાવંનારા) છે. વલી (દીનમાં) જાહેર કરેલુંછે કે,
અફરાસીઆબ માંણસજાત હોવા છતાં દેવ બનેલો હતો, તેથી તેહને આ-
૧૪ ખેરશ ગુનાહને લગતી સજાથી છુટકારો મલવાનો નથી. (જે જાત ગુનાહ
કરવાએ) વગર ઈજાવાલી અને (દોજખથી) છુટકારો પાંમનારીછે, તે આઠ
વરસની અંદરનાં દરએક બચ્ચાંની તથા વગર બુદ્ધિવાલાં માંણસનીછે.
દરએક બચ્ચું ઉમરે નહી પોહચવાના તથા તેનાં પ્રમાંણની અંદર નાંહનુ
હોવાના સબબથી, અને વગર બુદ્ધીવાલું માંણસ તેહને હોશ નહી હોવાથી,
(પાપની) સજાને લાએકનું નથી; અને તેઓનું રવાંન દોજખથી છુટ-
કારો પાંમવા સાથે ખોરશેદ પાએઆ (બેહશત) માં પાછું જવાને માટેનુંછે.
૧૫ આદમીઓની અંદર જેઓ (દોજખની) ઈજા અને કેદ વગરનાંછે, તે
બેગુનાહ આદમીઓછે. અને તેમજ જે ખાલેસી ભરેલા મીનો યજદોછે
તેઓ ઈજા અને કેદની જરૂર વગરનાછે.

૧ ।।। આદમીની જાતના વીભાગ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, ઘણુંકરીને આદમીની જાતના વીભાગ, આએ (ઈઆને
૩ નીચે જણાવેઆ) મુજબ ચેઆરછે; તેમાં પેહલ્લી (જાત) અકલવાલી અને
૪-૫ (દોજખથી) છુટકારો મેલવેલી. બીજી અકલવાલી, પણ (દોજખની) બંદી-
વાંન. તરીજી અકલ અને ઉમરમાં નહી પોહચેલી નીરદોશ જાત. અને
૬ ચોથી અકલની અંદર વેહમ ભરેલી હાલતવાલી. આએ (ઉપર જણાવેલી
૭ ચેઆર જાતની) અંદર જે અકલવાલી તથા દોજખથી છુટકારો મેલવેલી
અને (આએ દુનીઆંમાં) જણમીને (તુરત) ગુજરી ગએલી (જાત) છે તે

આમાં) અશો (માણસ) ની આસપાસ તેને મોતમંદ કરવા સારૂં, જે દરજ (ઇઆને એહરેમન) અને તેની ૧૦૦-ગણી ઓલાદ (ઇઆને બીજા દેવદરૂજો) પોહચેલાછે, તે તેથી નાસ પાંમસે.

અશો (ઈઆને પાક) છે. જે જાત અકલમંદ હોવા છતાં (પોતાની) જીનદ- ૮
ગીમાં દોજખના બંદીવાંન તરીકેની બનેછે, તે (આએ દુનીઆંથી) ગુજરી
ગએલાં પાપી માંણસનીછે. જે જાત અકલ અને ઉમરે પુગેલી નહી હોએ, ૯
તથા જે જણમીને તુરત ગુજરી ગેઈ હોએ અને જે જણસેઆ વગરની હોએ તે
ખાલેસી ભરેલી (ઈઆને ગુનાહ વગરની) છે. અને જે જાત પુરતી અકલ ૧૦
વગરની અને વેહમ ભરેલી હાલતમાં જીનદગી ગુજારનારી હોએચ, તે સવા-
બની ઉમેદ અને ગુનાહની ધાસ્તી (એ બંધે) ના સંબંધવાલીછે.

૧૧ ૧ વરસાદનું કારંણ, તેહનો અસલ જથો તથા તેને પડવાનો સબબ, તેહને લગતો હોકમ કરનાર, તેને લગતું કાંમ કરનાર તથા તે કાંમ કરનારાઓનો ઊપરી, ઘાતને બરતરફ કરનારી તેહની જાતી સકતી, (તેથી થાતો) ફાએદા, તથા નોકસાંન, અને તેહના નાઠલા તથા મોહટા છાંટા, બરફ અને કરાં (પડવા) નું કારંણ, અને તેહને લગતો વધારો, ઘટારો, ફાએદા અને નોકસાન કરનારાઓ વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, વરસાદ (ને પડવા) નું કારંણ પેદાના કરનાર (અશો ૨
અહુરમજદ) ની તરફથીછે.* અને તે, દુનીઆંને તરેહવાર જાતની હાજતમંદી
તથા સુકાસ પોહચવાથી થતાં દુ:ખનું પોતાની તરાવતની મારફતે નીવારંણ કર
નાર તથા દુનીઆંને ખીલવનારછે. અને જે ગરમીની કઉઅત તથા પવનના ૩

---

* વરસાદનું વરસવું અશો અહુરમજદની તરફથીછે, તે વીસેનું વરણન વં-
દીદાદની પાંચમી પરગરદના પાક અવસ્તામાં નીચે જણાવેઆ પ્રમાંણે આપંણને
મલેછે.

[Avestan text]

હું જે અહુરમજ છેઉં તે 'વોરૂકશ' દરીઆ મધેથી પવન અને બાફની
સાથે પાંણીને વરસાઉં છેઉં.

જોરની મારફતે પાંણીને જોસ્સાથી નીચાણમાંથી ઉપર લેઇજાનાર તથા ઉપરથી પાછું તેના જાતી જોસ્સામાં નીચે મોકલનારા વસીલાછે, તે (દુની-
૪ આંને) તરાવત બખશવાનો કારોબાર ચલાવનારા યજદોછે. તેનો સઘલો અસલ જથો દરીઆવની જાતથી બાફના આકારવાલાં વાદલાંઓની હદવેર પોંહચેછે, અને જાંહાંસુધી તે (વરસાદ) નાં અસલ જેથાનું દરીઆવની અંદરથી (વાદલાંની હદમાં) ફરી ફરીને જવું થાએછે, તાંહાંસુધી તેનું જમીન
૫ ઉપર વરસવું થાએછે. વરસાદને વીસેનો હોકમ કરનાર દાદાર અહુરમજદ પોતેછે, અને દાદારના હોકમથી તેને લગતું કાંમ ચલાવનાર તેશતર તથા સતવેશ સેતારો, બેહમન, અરેદુઈસુર, વાદ, હોમ, દીન, બેરેજત યજદ અને અશો લોકોનાં ફરોહરોછે.† અને આએ સઘલા કારોબાર ચલાવના-

† તેશતર તીર યશતના પાક અવસ્તામાં તેશતર અને તેહની સાથે વરસાદ વરસાવ્વાને લગતું કાંમ કરનારા બીજા યજદો વીસે નીચે જણાવેઆ મુજબ વરણન આવેલુંછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

તે (તેશતર) હીમતવાંન, સુનદર, ઉન્ડાં અને ઓહોલાં પાંણી વાલા 'વોરોકશ' દરીઆની આસપાસ પાકજાત ઘોડાથી ફરેછે, અને તાંહાંથી તે પાણીને ઉભાવેછે, અને આસપાસથી જોસ ભરેલા પવનો ફુકેછે. તેઆરે 'સતવશ' તે પાંણીને સાતે ખંડ-વાડી (જમીન) ઉપર ચાલતું કરેછે. (તેશ્તર યેશત કરદો પાંચમો.)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

રાઓની અંદર ચહડતે દરજજેનો સરદાર તેશતરછે, તે તેની હકુમતને લગતું કાંમ પેલા કારોબારીઓની મારફતે 'સતવેશ' સેતારાની સાથે કરેછે. અને તે દરીઆવો, નદીઓ, ચશમાઓ અને પાંણીવાલાં બીજાં મથકોમાંથી પવનના બલે કરી પાંણીને ઉંચે ખેંચવાનું તથા તેને વાદલાંનું રૂપ આપવાનું અને વાદલાંની મારફતે પાંણીને ઉંચકનારીં અબ્ર (ઇઆને બાફ) ની હાલતમાં ફેરવવાનું, તથા તેને ઉનચે લેઈ જાવાનું કાંમ કરેછે, અને બેહમનની શામેલગીરીથી પવનની કઉઅતે ફાએદાકારક અબ્ર (ઇઆને પાંણીના બાફ) ને ચલાવેછે. અને વરસાદને લગતું કાંમ કરનારા સાથીઓ જે દીનની જાત (ઇઆને દીન ઇજદ), તથા પાદશાહોની ખોરેહવાલી ખાલેસ અરેદુઈસુર પવન અને જોસ્સો આપનારો આતશછે તે, વરસાદની આડે આવનારા

[illegible]

ઓ સપેતમાન જરતોશત, તેઆરે ચલકાટ ભરેલો, નુરમંદ તેશતર, એક ભપકાદાર–સુવાંસના, પીલા કાન અને શુનેરી પાખરવાલા ઘોડાનાં રૂપમાં વઉરૂકશ દરીઆવ તરફ જાએછે. અને તે દરીઆવમાં જોસ્સો ઉપજાવેછે, તથા તે દરીઆવમાં જોસ્સાને નરમ પાડેછે; અને તે દરીઆવમાં પાંણીને વેહતું કરેછે, તથા થંભ રાખેછે; અને તે દરીઆવમાં પાંણીને જોરમાં ચલાવેછે તથા જોરમાં ચાલતું અટકાવેછે; અને તેથી વઉરૂકશ દરીઆના સઘલા કીનારાઓ જોડાએછે, તથા તેનો સઘલો મધ્ય ભાગ જોડાએછે. પછી ઓ સપેતમાન જરતોશત, ચલકાટ અને નુર ભરેલો તેશતર, વઉરૂકશ દરીઆવથી ઉપર ઉભો રેહછે, તેજ વખતે ચલકતો અને નુરમંદ સતવેશ (સેતારો) વઉરૂકશ દરીઆવની ઉપર ઉભો થાએછે (ઇઆને એ બેહુ સેતારાઓ આસમાન ઉપર આએ દરીઆવને માથે આવેછે), તેઆરે "હિંનદવ" નામનો પાહડ જે વઉરૂકશ દરીઆવની વચ્ચેછે, તેની ઉપર બાફ એકઠો થાએછે. પછી તે (તેશતર) બાફને સાફ વાદલાનાં આકારમાં આગલ ચલાવેછે, અને તેમાં પ્રથમ જે રસ્તે દુનીઆંને ફરાખી આપનારો, અને માણસને ચહડતે દરજેનું કરનારો હોમ આમદરફત કરેછે, તે તરફ પવન ફુકેછે; અને પછી તાંહાંથી અહુરમજદનો પેદા કરેલો જોરાવર પવન વરસાદને, વાદલાંને અને કરાંને જગાઓ, શેહરો, અને સાતે કેશવરો તરફ લાવેછે. ઓ સ્પીતમાંન જરતોશત! અપાંમનિપાઓ (ઇઆને બેરેજત યજદ), જોરાવર પવન, પાંણીના આપ વાલું ખોરેહ (ઇઆને આવાં અરદુઇસુર) અને અશો ફરોહરો જે શેહરોમાં પાંણીની વાંટણી કરનારાંછે, તેઓ તે પાંણીને તનોમંદ દુનીઆંની અંદર જુદી જુદી રીતે બખશેછે, (ઇઆને વરસાવેછે).

(તશ્તર યશત કરદો છઠો.)

એ સેવાએ મેહર—અરશેશવંગ, પારંદ અને બીજા યજદોનાં નાંમો વીર ઇબ્બીશતમાં વરસાદના સંબંધમાં વપરાએલાંછે, પણ તે નાંમો 'દીનકર્દ' માં આવેલી વરસાદને લગતી ઉપલી બાબતમાં જણાવેઆમાં આવેલાં નથી.

દેવો, જાદુગરો, પરીઓ અને તેઓનો સરદાર જે અપોશ દેવ તથા સપુજ-
ગર દરૂજછે, તેઓને હાંણી પોહચાડેછે. અને તે વરસાદની નરતલોને બર-
તરફ કરવાથી, પાંણીઓના નાળનો મુખ્ય માલેક બેરેજત અને અશોઓનાં
ફરોહરો જે પાંણી પોહચાડવાનું કાંમ કરનારાંછે, તેઓ (સઘલા) ખંડો,
પરગણાંઓ અને જગાઓમાં તેહનાં પ્રમાંણ પરમાંણેની વાંટણીથી પાંણીને
૬ પોહચતું કરેછે. વરસાદ પોતે પાંણીછે અને વરસાદનાં હથીઆર પવણ,
૭ વાદલું અને બાફછે. (વરસાદના) નાઢલા તથા મોહટા છાંટા તથા કરાં
અને બરફની ઉતપન્તી પવનનાં જુદી જુદી તરેહનાં રૂપથીછે; તેમાં જો
હવા ગરમી ધરાવનારી હોએચતો (વરસાદના) નાંધલા છાંટા પડેછે, અને
જો (હવા) તરાવત (ઇઆને ભીનાસ) ધરાવતી હોએચતો (તેના) મોહોટા છાંટા
પડેછે. જો તે થંડીવાલી હોએચતો બરફ વરસેછે, અને સુકાસવાલી
૮ હોએચતો કરાં પડેછે. વરસાદનો અટકાવ અપઓશ, સ્પુજગર અને
બીજા ઘણાએક દેવોને લીધે તથા ઇજા અને તંગી પોહચાડનાર જાદુગરો,
પરીઓ અને કર તથા બુરો વેરો નાંખનારા હાકમ અને ખોટો ઇનસાફ
કરનારા નીઆધીસની બુરી દરશટી પાંણીના બાફ ઉપર પડવાએછે; અને
તેથી વરસાદ વરશતો નથી. વરસાદની વૃદ્ધિ, ઉપર જણાવેલા (વરસાદની)
વૃદ્ધિ કરનાર યજદો તથા આતશબેહરાંમની ગેબી સકતી અને બીજા પેદાએ-
શને (પોતાની) સખાવતથી ચહડતે દરજજેની બનાવનારા યજદોને લીધે તથા
સારી નજરવાલા ભલા મરદ, અશો ઓરત અને સાચ્ચો ઇનસાફ કરનારા
૯ નીઆએધીસની નજર પાંણીના બાફ ઉપર પડવાએ જણાવેલીછે. વરસાદથી
બેહદરીતે જે સેવટનો ફાએદોછે તે પેદાના કરનાર (અશો અહુરમજદ) ની
બખ્શેશથીછે. અને તેને લગતાં નોકસાંનનો પોકારો એબ આપનાર (અંગ્ર-
૧૦ મઇનીઉશ) નો તેમાં સંબંધ હોવાથીછે. જે રાજા ખુબી ભરેલાં ફરમાંનો
તથા ઇનસાફની કઉઅતમાં ચહડતે દરજજેનો હોએછે, તે વરસાદથી
(પોતાની રઇઅતને) બેહદ રીતનો ફાએદો કરનાર તથા (તેને પોહચતાં)
નોકસાંનના આવાજને નબલો પાડનારછે. અને જે જોલમગાર રાજા
ઘણાં બુરાં ફરમાંનવાલો અને વગર ઇનસાફનો હોએછે, તે વરસાદથી (રઇ-
એતનાં) નોકસાંનના આવાજમાં વધારો કરનાર અને તેહના ઘણીએક તરે-
૧૧ હના નફાનો ઘટારો કરનારછે. (રઇઅતને) ફાએદો કરનારો રાજા વર-
સાદ વરસાવનારા યજદોની વરસાદ વરસાવાની કઉઅતને વધારનાર, અને

વરસાદનો અટકાવ કરવા સારૂં વરસાદને નરતલ કરનારી દેવોની કઉઅ-
તને નબલી પાડનારછે. ભલી દીનથી (યજદોની) વધારે આરાધના કરવાએ ૧૨
યજદોને ખુશી તથા દેવોને ગમ (પેદા) થાએછે; તથા બુતપરસ્તી દીનથી
દેવને માંનવાએ વરસાદને આડે આવનારા દેવોને વરસાદની નરતલ
કરવાની મરતી અને જાલમીનો વધારો થાએછે. અને તેથી વરસાદને વર-
સાવનારા યજદોને ફ્એદેમંદ વરસાદને વરસાવ્વાનાં કાંમમાં જેહમત અને
તસદી ઘણી પડેછે.

૧૧૩ અગમ બુદ્ધિથી સીનગાર પાંમેલી દીનની ઘણી દાનાઈ, ૧
તેનો અભિયાશ કરનારાઓને મલવા તથા નહી
મલવાના સબબ વીસે ભલી દીનનો ખોલાસો.

જાંણવું કે, રવાંન અને દીનની પવીતરાઈના પેઆરને સારૂં, ભલી ૨
દીનનો અભિયાશ કરવાથી તે અભિયાશી (માંણસ) ને હમેશની દાનાઇ
તથા ગણેઆંણની પુરતી સહમજ મલેછે; અને તે ભલી દીનની અંદરની
દાનાઈની સહમજથી, આએ દુનીઆંને લગતી નીઆંમત, હકુમત અને
નામદારીના શોકવાલું માંણસ, લોભની મારફતે (તે ચીજોની તરફ) ધેઆંન આ-
પવાથી દુર રેહછે. જે (ઈનસાનૂ પોતાનાં) રવાંનના પેઆરને સારૂં ભલી ૩
દીન ઉપર ધેઆંન આપેછે, તેને આએ દુનીઆની દોલત, હકુમત અને
ઘટતી નામદારીને લગતી જેકાંઈ સહમજ મલેછે, તે સંપુરણ દાનાઈવાલી
હોએછે. જે કોઈ આએ દુનીઆંની દોલતને લોભની આંખથી જોએછે,
તેહને તે (ઈઆને ઉપર જણાવેલી) લાએક દાનાઈની સહમજ મલતી નથી.
તેથી જેનામાં લાએક સહમજ નહી હોએ અને આએ દુનીઆંને પસંદ
કરવાની (સહમજ) સકતી હોએ, તો તેણે એ કારણસર ફ્રશકન્તને લગતા
છુટકારાને સારૂ પુરવીન ધર્મગુરૂઓનાં ઉસ્તાદપણાં હેઠલ પોતાના ખવાસને
સુધારવો અને તેઓની શાગેરદીમાં રેહીને તેને લગતી અકલ મેલવ્વી
અને તેહનો બીજાઓને બોધ આપવો.

૧ ॥ સેવટને લગતા સુધારાના વખતમાં પેદાએશનો (બદીથી) છુટક થવા સારૂ અને અંઘરમઈનીઊશનો નાસ થવા સારૂ ભલી દીનની અંદર કરેલો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, આતમાને લગતી વસ્તુને કપાવું તથા મોતમંદ થવું નથી. તેમજ આતમાની હસ્તી વગર કોઈ હયાતી મેલવી સકતું નથી. પણ આતમા જેહની સાથે સંબંધ રાખીને (આએ દુનીઆંમાં) કાંમ કરતો હતો, તે વસ્તુથી (ઇઆને તેનાં બદનથી) તેને છુટો થાવાએ આતમાની જુદાઈથી તેહના સંબંધવાલું બદન નકામું થાએછે; અને તેથી આતમા પોતે તેની સાથના સંબંધવાલાં બદનને મારી નાખનારો તથા તેને નકામું કરનારો થહેછે. જેમ આતમા જુદો પડવાથી બદન તેહની હયાતી વગરનું અને નકાંમું થાએછે, તેમ ફ્રશકેરેત (ઈઆને રીસ્તાખેજ) ના વખતમાં અંઘ્રમઈનીઊશની સઘલી નીચ સકતીનો (માણુસની અંદરથી) નાસ થસે. અને તે (અંઘ્રમઈનીઊશ) પોતે કોઇબી ચીજનો બેહરો નહી મેલવ્વાએ, તથા (લોકોને) પોતાની તરફ ખેંચવાની કુશેશ કરવા છતાં કોઈ તેહની તરફેનમાં નહી આવ્વાએ, સેવટે નીરાસ થસે. તથા તેહની સાહેતા તથા યાદનો બીલકુલ અટકાવ થવાએ તે દુઃખી અને વારેવાર સંતાપ કરતો રેહસે. (આખેરશ) અંઘ્રમઈનીઊશને દોજખની અંદર બેડીથી કેદ કરવા વીસે તથા તેનો અંન્ત આવ્વા વીસે દીનની અંદર (આએ રીતે) જાહેર કરેલુંછે:—

ઓ અહુરમજદ તારી તે હકુમતમાં (ઈઆને રીસ્તાખેજના વખતમાં) તે [અંઘ્રમઈનીઊશ] નો સઘલી રીતે [ઈઆને તેનાં સઘલાં ગુનાહના કાંમ કરવાથી] અંન્ત આવસે.*

૩ જેબી (ઈનસાંન) એહરેમનની ગુમરાહીથી (હમણાં) ઈજા દેનારૂંછે, તે સેવટે (ઇઆને રીસ્તાખેજના વખતમાં) નવી જીનદગીને સારૂ રોશનીથી, (યાને સ્પન્તો મઈનીઊશની દાનાઈથી), સીનગાર પાંમેલું થસે; અને જે દેવદરૂજો (આદમીઓની અંદર) ગુમરાહી મોકલવા સારૂ (હમણાં) તઈઆર ઉભેલાછે, તેઓ (તે વખતમાં આદમી) રોશનીવાલું (ઈઆને સ્પન્તો મઈનીઊશની સહમજ ધરાવનારૂં) હોવાથી, તેની સાથે કાંમ કરવાના વીચારથી

---

* તા ચા વીસ્પા અહુરા થ્વહમી મજદા ખ્શથ્રો આ વોયથ્રા. (આએ અવસ્તા 'અહુનવદ ગાથા' ના છેહલા હાના દસમા શ્લોક ર્ચનાની છેડેનો ભાગછે.)

જુદા પડશે. તેઆરે (માંણુસ) બેમાંનો એક, જે રોશનીવાલો (સ્પન્તો મઈનીશ) છે, તેની તરફવાલું બનસે. અને તેથી તે (આદમી) રોશની વગરના (દેવદરૂજો) ને ઘણી ઈજા દેનારૂં તથા બુરા ટોલાના સરદાર (અંગ્ર મઈનીઉશ) ને વગર સરહદ વાલો કરનારૂં થસે. અને તે (એહરેમન) ને (ઈનસાંનની) અંદરે આજુ બાજુએથી પેવસ થવાનો સંબંધ નહી હોવાએ તે ઢંકાઈ ગએલો, તથા બંદીખાનામાં પડેલો જેવો ગણાસે. અંગ્રમઈનીઉશની હદ વગરની ગુમરાહીની દુઃખકારક સહમજથી લોકોને દુર રેહવા વીસેની, તથા તેઓને હદની અંદરે ચાલવાની, અને તેહને લગતી બેહદ જાતે તેહની ગુમરાહીમાં ભાગ નહી લેવાએ, સેવટે બેહદ લોકની અંદર તે હદની અંદર રેહવા વાલો હોવાની, અને તેથી તેને કેદી બનવાની, તથા તેની અસર (આદમીઓમાં) નહી રેહી સકવાની, અને તેહની હાલત નહી શુધરવા વીસેની, (દીનની અંદર) આગમચથી ખબર આપેલીછે.

૧૧૦ (માંણસે) સેવટને લગતી સારી જીનદગીનું મેલવ્વું (તેનાં) કાંમોથીછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, (માંણસે) સેવટને માટેની સારી જીનદગીનું મેલવ્વું અગત કરીને (દુનીઆંને) ફરાગત આપનારાં કાંમ કરવાથીછે; અને તે કાંમ બે માલેકો મધેના એક આસરો આપનારા અને બચાવ કરવાને માટેના માલેકને લગતુંછે. (એટલેજે આએ દુનીઆમાં, માણસનાં મન ઉપર ઉપરીપણું ચલાવનારી સ્પન્તો મઈનીઉશ અને અંગ્ર મઈનીઉશને નાંમે ઓલખાતી બે ગેબી સકતીઓછે, તેમાંની એક સ્પન્તો મઈનીઉશને નામે ઓલખાતી ભલી સકતીને લગતુંછે.) કારણ કે આએ તરેહના (સ્પન્તો મઈનીઉશનાં) કાંમથી, દુનીઆંનાં લોકોને સારૂ સારા ઉપાએ તથા સારી દોલત ઢંકાએલી રેહતી નથી. અને તેથી લોકો હદની બાહેર જતાં નથી. ઈઆને ખલક પોતાનાં અસલ મુલથી કોઈ પરકારે જુદી પડતી નથી. અને તે ગુનાહનાં કામની સહમજ મેલવીને નોકસાન કરનારાં કાંમની સામણે થાએછે, તથા તે કાંમને અટકાવ્વાનો અને ખરાબ કરવાનો ઉપાએ લીએછે, અને તે દરએક કાંમ ઘટતે વખતે તુરત કરેછે, (એવી મતલબથી) કે તે ૨

કાંમ કરેઆ વગર તેહને લગતો વખત જતો રેહે નહી. કારણ કે (તે સહમજેછે કે) જો તે કાંમ કીધા વગર રેહી જસે તો તે પોતાના પેદા કરનારથી દુર રેહસે, અને તેથી તે ખોટારાંવાલા (અંગ્રમઈનીઉશ) ના વીચારવાલી ગણાસે.

૧ ॥૫ હોશ અને અક્કલનો સંભાલ કરનારી (સકતી) વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, (માંણસની અંદર તેના) હોશ અને અક્કલને જાલવી રાખનારી જે મીનોઈ સકતીછે તે બેહમન* છે; અને આદમીની અંદર તેનું જણાવું સંતોષે કરીછે. જે (માણસ) માં આએ દોલતનો (ઈઆને બેહમનનો) સંબંધછે, તે હોશ અને અક્કલનું જે મુલછે, તેની સકતીવાલુંછે; અને તે (આદમી) સંતોષી દોલતવાલું, તેહને બેહમનની ચાલુ મદદ હોવાથીછે; અને તે (ઈનસાંન) હોશ અને અક્કલને લગતાં સંપુરણ કાંમ કર

૩ વાએ બેહુ દુનીઆંમાં વખાંણ અને બુજોરગી મેલવેછે. પણ જે (ઈનસાંન પોતાના) હોશ અને અક્કલને એકના (ઈઆને બેહમનના) સંભાલની અંદરથી (બેહમન-અકોમન અને હેશમ*) એ તરંણના સવાધીનમા આપેછે; અને (તેમાં) જેઆરે અકોમન અને હેશંમ, બેહમનનાં કરતાં વધારે તેહની ઉપર ફાવેછે, તેઆરે તેહની અક્કલ, અકોમનથી કુનજેહનની, અને તેનો હોશ, હેશમથી પરાગંદે થાએછે. અને જો તેહના હોશ અને અક્કલની ઉપર દેવો તેઓની બુધ્ધિથી ફાવેછે અને (તેહના હોશ અને અક્કલને) હાંણી પોહોચાડેછે, તો તે આદમી દેવના ખવાસનું બનેછે.

૪ જો (માણસની અંદર) સંતોષ વગર, આએ દુનીઆની દોલતનું તથા આવતી દુનીઆંની કંગાલીઅતનું બુરૂં બી રોપાએછે, (ઈઆને ભલા મનવાલી સકતી વગર, બુરાં મનવાલી, તથા ગોસ્સો ઉપજાવનારી ગેબી સકતીનું રેઠાણ થાએછે), તો તેથી તે (આદમી) ઉલટાં ધ્યાન વાલું અને ચોરાએલી અક્કલવાલું બનેછે.

* અતરે 'બેહમન' નો અર્થ 'ભલાં મનવાલી સકતી' નો; 'અકોમન' નો અર્થ 'બુરાં મનવાલી સકતી' નો; અને 'હેશંમ' નો અર્થ 'ગોસ્સો ઉતપન કરનારી સકતી' નો સહમજવો.

૧૧૭ (માંણસમા) વગર ગુનાહે રેહવાની સહમજ સકતીનું રેહઠાંણ થવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, માંણસની અંદર તેને વગર ગુનાહે રેહવાની સહમજ સકતીનું રેહઠાંણ થવું, આએ (નીચે જણાવેલી) બે ઓત્તમ ઇચ્છાનાં કારણથીછે; તેમાં એક ઇચ્છા ગુનાહથી પાક રેહવાની અને બીજી ઇચ્છા તેવી (સહમજ) ને લગતાં કાંમને પસંદ કરવાનીછે. વલી જે આદમી આએ વીચારથી જુદું હોએછે, તેને ગુનાહથી પાક થવું નથી. જે આદમીનાં અન્તકરણની અંદર યજદોનું વધારે રેહઠાંણ હોએછે, તે દાદાર અહુરમજદની તરફની સરવે સહમજ ધરાવનારી ઓત્તમ સહમજ સકતીની મદદથી, વગર ગુનાહે રેહવા તથા તેહને લગતાં કાંમો પસંદ કરવા સારૂં વધારે લાએકનું હોએછે. અને તે (ગેબી સકતી) ની સહમજને લીધે, તે ઇનસાંન એવી રીતે ગુનાહથી પાક રેહવાએ તથા તેને લગતાં (સવાબનાં) કાંમને પસંદ કરવાએ, (યજદો) ની તરફથી અગમચેતી અને ઘટતી મોરાદ મેલવ્વાને લાએકનું થાએછે; જેમ તે અશો હેરબદ 'બખ્તઆફરીદ', તેનાં અહુરમજદી અન્તકરણની ચેતવણીને લીધે વગર ગુનાહથી રેહવાએ તથા પોતાના આતમાની પવીતરાઇને પસંદ કરવાએ યજદોથી મોરાદ અને બેશારત મેલવ્વાને સારૂં પ્રખીઆત થએઓ હતો તેમ. ૨

૧૧૮ હકુમતને પસંદ કરનારા શખ્સને હકુમત મેલવ્વાની સરજત વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, હકુમતનો શોક રાખનારા પુરૂષને રાજ મેલવ્વાની સરજત આએ (નીચે જણાવેલાં) કારંણોથીછે, (જેમાંનું મુખ્ય કારણ એછે) કે, ખોદાએતાલાનો પ્રતાપ તેની ઉપર ઉતરવાએ તે રાજકરતાને આદમીઓ તથા લશકરી અમલદારો મલી આવેછે; તેમાં જે પાદશાહ હકુમતની મારફતે આદમીઓને પાએદાર રાખવાને માંટેનો અને તે (હકુમત) થી રઇઅતનો સંબંધ મેલવ્વાને ઘણો આતુર હોએ, અને રઇઅતથી દુઃખને અટકાવનાર અને તેહને સારૂ સારાં કાંમ કરનારો હોએ તો, આદમીઓ તેહની હકુ- ૨

મત ઉપર ટકી રેહનારાં તથા તેહના રાજની તરફ ચાહ રાખીને તેની સાથે જોડાઈ રેહનારાં હોએછે. અને એ વીસે (ની ગવાહીના) આએ અવસ્તાછે.

ખચીત જે પશુ અને માંણસોની ઉપર હકુમત કરનારો (રાજા) છે તે, જાંહવેર તેહની હકુમતથી તેઓને સારૂં મોહટું સુખ મેલવતો નથી, તાંહાંવેર તે પોતાને દાહપંણથી ઘણીજ કમ મોહટાઈમાં રાખેછે. (એટલેજે જે દાહપંણવાલો રાજકરતાછે, તે પોતાની રઈઅતને શુખ આપવામાં અને તેનું દુઃખ ટાલવામાં પોતાનાં રાજની મોહટાઈ સહમજેછે.) [અને તે હકુમતથી રઈઅતને દુઃખ દેતો નથી, પંણ તેનાં સુખનો ઘણો વધારો કરેછે.]*

૧ ॥૧ દુનીઆંની વસ્તુઓને ઊગાડનારાં મુલ (ઈઆને તત્વો) ને વગર નીઅમનાં બનવા વીસેનો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, દુનીઆંની વસ્તુઓને ઉગાડનારાં મુલ (ઈઆને તત્વો) ને તેઓના અસલ નીઅમથી ઉલટાં જવાનું કારણ, તેઓના જોસ્સાઓની અંદર ફેરફાર થવાથી જણાએલુંછે. કારણ કે, (સમતોલ તત્વોથી બનતા કોઈ ચીજમાં) જો પાંણી વધારે હોએચતો, તે પવણના જોસ્સાને, તેમજ જમીનના જોસ્સાને ફેરવેછે; અને જો પવંન વધારે હોએચતો, તે પાંણીના જોસ્સાને, તેમજ આતશના જોસ્સાને ફેરવેછે; અને જો આતશ વધારે હોએચતો, તે પવન અને ખાકના જોસ્સાને ફેરવેછે; અને જો વધારે ખાક હોએચતો, તે આતશના જોસ્સાને તેમજ પાંણીના જોસ્સાને ફેરવેછે. અને તેઓના અસલ નીઅમવાલા જોસ્સાની અંદર ફેરફાર થવાથી, તેઓ જે એકબીજાના મેળાપથી હયાતીને માટેની વસ્તુને બનાવનારાંછે, તેહેને બદલે તે ઉલટા જોસ્સાને લીધે, ઉલટા જોસ્સાવાલા (અંગ્રમઈનીઉશ) ના નીઅમ પરમાંણે, કાયા ધરાવનારી વસ્તુઓને ખરાબ કરનાર તથા દેહવાલી વસ્તુઓના બદંનની બનાવટને નહી કરનાર અને પેદાએશને હાંણી પોહચાડનારા, તથા તે (પેદાએશ) ને નહી બનવા લાએક થવાના વસીલા તરીકે બનેછે. (તત્વો) પોતે, દાંનાઈવાલાં એકમુલ (સ્પન્તોમઈનીઉશ) થી, ફાએદેમંદ હયાતી ધરાવનારા (વજદો) નાં સંબંધને લીધે, (આએ દુનીઆંને લગતી) જાતને

---

* નાઇતિ જી દી યા પસુ વીર ખ્શથ્રા અહ્માત્ અશાઉનો મજિશ્ત્ય દી શાતોઇશિ માંનયાત્ કસિસ્તેમ ઉજ્યાથ્રમય.

બનાવ્વામાં ફાવનારાંછે; અને નોકસાંનકારક જીનદગીવાલા (દેવદરૂજો) ના સંબંધને લીધે, તેને હાંણી પોહચાડવાના સબબથી, તેઓ પેદાએશને નહી બનાવનારાં તથા નેસ્તીને લગતાં જણાએલાંછે. દેવોની તરફથી એ પરમાણે-બનવાનું જે કારણછે તે આજારનાં બંધારંણને લગતાં એકમુલ (અંગ્રમઈનીઉશ) થીછે.* વલી ઉતપન્તી કરનારાં (તત્વો) ને, યજદોની મદદના સંબંધથી, આએ દુનીઆંની વસ્તુઓનો વધારો કરવાએ, દુનીઆંની બનાવટને ફાએદો કરનાર તરીકે જણાવેલાંછે; અને (આએ દુનીઆંની વસ્તુઓની બનાવટને) ખરાબ કરવાથી, જેમ વરૂં ગોસ્પંદની ઉપર હોમલો કરવામાં ફાવેછે, અને માંણુસ માંણુસની ઉપર બુરી મતલબમાં ફાવેછે, તેમ તેઓને નોકસાંન કરનાર તરીકે ગણેલાંછે. જેમ માંણુસોની અંદર તેઓને લગતા સંબંધની જુદાઈ, ઉલટી ચાલનાં આદમીની જાલમીના સબબથીછે; તેમ તે તત્વો જે એકબીજાની સાથે સંબંધવાલાંછે, તેઓની (જુદાઈ), એકબીજાની બનાવટને ખરાબ કરવાથીછે. અને તેથી તેઓ આદમીઓની અંદર નીતીવાનને બદલે અનીતીવાલાં તથા કાએઆની અંદર નોકસાંનવાલી ઉલટી બનાવટ કરનારા તથા નોકસાંનને નહી દાબી નાંખનારા વસીલા તરીકેછે. અને બનાવટને ફાએદાકારક હોવાથી તથા તેને મદદ કરવાથી, તેઓ આદમીની અંદર, ગોએઆ નીતીને લગતું કાંમ કરાવ્વાને માંટેના વસીલા તરીકેછે; કારંણ કે તેને લીધે આદમીઓથી સવાબનું કાંમ થાએછે, અને તેથી તેઓ પુણ્યવન્તાં બનેછે. અને તેઓના ઉલટા નીઅમથી આદમીઓની તરફથી ગુનાહનાં કાંમ થાએછે, અને તેના સબબથી તેઓ પાપી બનેછે. અને તેમ બનવું, દુ:ખના નીઅમવાલા એક (અંગ્રમઈનીઉશ) થી જણાએલુંછે.

૩ આસમાંન—જમીન—સુરજ—ચંદર અને સેતારાઓ તેઓનાં કાંમ ઉપરથી જણાએલાછે, કે તેઓ પેદાએશની બનાવટને લગતા નીઅમવાલાછે, અને પેદાએશનું બનવું તેહના બનાવનારની પછી થએલુંછે. આસમાંન,

---

* જેમ 'સ્પન્તોમઈનીઉશ' અને 'અંગ્રમઈનીઉશ' અને તેહની બીજી સકતીઓ સારાં અને નરસાં કાંમ કરવા સારૂં માંણુસનાં મન ઉપર પોતાની તરફની ઉસકેરણી કરેછે, તેમજ તે બંધે ગેબી સકતીઓ પોતાની સાથની બીજી સકતીઓની સાથે માંણુસનાં બદનની અંદર રોગોનું નીવારંણ તથા રોગોની ઉતપન્તી કરવાનું કાંમબી ચલાવી સકેછે. એ ઉપરથી ખોલ્લી રીતે જણાએછે, કે માંણુસનાં મન ઉપર જેમ ઉપલા બેહુ મીનોઓની હરીફાઇ ચાલુછે, તેમજ તેઓનાં શરીર ઉપરબી તેઓની હરીફાઇ ચાલુ રેહછે. માટે ઉપલા નીઅમ પરમાંણે આએ દુનીઆંમાં ઉતપણ થાતી ચીજોના સારા અને ખરાબ બનાવના સબબની મતલબ આપણે યજદોને નાંમે ઓળખાતી સારી સકતી અને દેવોને નાંમે ઓળખાતી બુરી સકતીનાં ખેંચાંણથી સહમજવી જોઇએછે.

સેતારાઓની હદ શુધી જમીનની આસપાસ કીલ્લેબંધી તરીકેછે, અને તેની વચેની જગો લડાઈની હરીફાઈ કરનારા (સારા મોઠા આતમા) ઓને સારૂ હરીફાઈ કરવાનું એક મેદાંનછે. અને તાંહાં (લડાઈની) હરીફાઈ કરનારાઓ (માંણસનાં) બદનની છેક અંદરથી તે સેતારાની હદ શુધી (પોહચી સકે) છે. અને તે સ્તર પાએઆની અંદર ચહડતે દરજેની રોશનીવાલી પેદાએશછે, તેથી જેઓ જાતે નોકસાંનવાલાછે, તેઓનાં કાંમને (તે રોશનીવાલી પેદાએશથી) હાંણીનું પોહચવુંછે. પેદાનો કરનાર પોતે, પોતાની પેદાએશને હાંણી પોહચાડવાને તથા પોતાની પેદાએશની અંદર એકબીજા સાથે લડાઈ કરાવ્વાને લાએકનો નથી. તેમજ ખલક પોતે એકબીજાની સાથે (પોતપોતામાં) હરીફાઈ કરવાને લાએક બનેલી નથી; પંણ તેમ બનવાનો સબબ દુઃખનાં નીઅમવાલા એક (અંઘ્રમઈનીઉશ) થી જાહેર થાએલોછે.

૧ ॥૧॥ સઘલી જાતની હયાતીથી દાદાર અહુરમજદની બુજોરગીછે, તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, જેમ આપંણને જણાએછે કે, જે એક નાંહલો દાંનોછે, તેની અંદરથી એક મોહટું જાહાડ બનેછે; તથા જે એક લાંકડાંનો નાંહલો કટકોછે, તેથી એક મોહટું ઘર બંધાએછે, અને જે એક નાંહલી આંખછે, તે ખોરશેદની મોહટી રોશનીની મારફતે જમીન અને તેનાં છેડાને જોઈ સકેછે; અને (આપણા) આતમાને લગતો જે નાંહલો અંદેશોછે, તે સઘલી વસ્તુની અંદર કીમતી ગણાએછે. તેમ (દુનીઆંનો) વધારો કરનારાઓની સકતીને તેને લગતાં કાંમને સારૂ (કુદરતની તરફથી) એટલું તો બોહલું કઉઅત મલેછે, કે આસમાંન અને જમીનને લગતી સઘલી ખીલતી—નબલી—ઓછી અથવા પાએમાલ થાએલી સકતીવાલી ચીજોમાં, તેઓની (કુદરતી) સકતીઓની મારફતે અતીઘણો ચલકાટ આપનારો મોહટો જોર દેખાએછે. જે ઉપરથી પાક ખોદાએતાલાને લગતી બેમાલુંમ મોહટાઈ કેહવીછે, તે આપણા ખેઆલમાં આવી સકતી નથી. અને તેહની આએ બુજોરગ સકતી આપણને બતલાવેછે કે, એવી મોટાઈ ધરાવનારો (સાહેબ) સઘલી દુનીઆંને ચલાવ્વાની સકતીઓને તેની દાંનાઈથી જોઈ સકેછે, અને

તેનું (દુનીઆંને) ચલાવવાની દાંનાઈનું સરવેથી સરસ બલ તેની વધારે ચહડતે દરજ્જેનાં બલવાલી દાનાઈની આપણુને સહમજ આપેછે. વલી તેની મજદીઅસની દીન ઉપરથી આપણુને જણાએછે કે, તે દીન (સઘલી) દાંનાઈ-ઓને જણમ આપનારીછે, તે ઉપરથી મજદીઅસની દીનની સરવેથી સરસ મોહોટાઈ આપણુને દેખાએછે. જેઆરે આપણુ જોઈએછે કે, તે (ખોદાએ- ૩ તાલા) દરએક ઠેકાંણે દીનથી (પોતાનાં) રાજને ચલાવનારોછે, તે ઉપરથી તે-નાં રાજની અતીઅંત મોહટાઈ આપણુને જણાએછે. વલી જેઆરે આ-પણુને જણાએછે કે, પેદાનો કરનાર અશો અહુરમજદ અસલછે અને તે (દુનીઆંની સઘલી પેદાએશને) જનમ આપનાર, બનાવનાર અને તેને ચલાવનારછે; તેઆરે એ ઉપરથી પાક ખોદાએતાલા સરવેથી ચહડતે દરજ-જેની હકુમતવાલોછે, તે એકસરખા આકારમાં આપણુને દેખાએછે. પેદાના કરનારની મોહટાઈને સહમજવા સારૂં આએજ દાખલો બસછે કે, તે દા-દાર અહુરમજદ તેહની સઘલી ખલકની ઉપર ચોકસાઈ રાખવાને સરવે સકતીવાંનછે.

।૨। અહુરમજદની ઈચ્છા વીચાર સાથનીછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, અશો અહુરમજદની પસંદ કરવાજોગ ધારણા, તેહની સરવે ૨ સહમજ ધરાવનારી અકલને લીધેછે. અને તે પોતે (આલમને) પસંદ પડતો, તેહની સઘલી સહમજ ધરાવનારી અકલની ઇચ્છાએ, તેહને લગતી ખલકને બેહદ રીતે શુધારવાને તથા તેનો સેલસેલો ચાલુ રાખવાને લીધેછે. માંટે જે (શખ્સ) મજદીઅસની દીનનો વધારો કરવા સાથે, તેહની હકુમતને લગતાં સરવેથી ચહડતાં કાંમ કરનારો હોએ, કે જેહનાં પુરતાં કાંમથી, ખલકનાં લોકો હમેશનો ફાયદો મેલવે, અને તે (ફાએદો) હમેશાં ચાલુ રેહવાથી, પુરતો શુધારો (દુનીઆંમા) થાએ, તથા એબ આપનારા (અંગ્રમઈનીઉશ) ને તેથી પુરતી રીતે હાંકી કહડાએ, અને ખલકનાં લોકોને હમેશાં નેકી મલે, તો તે શખ્સ અહુરમજદની ઈચ્છાને લગતોછે. જે ધરમગુરૂઓ, (તેઓના) મતલબી ધરમથી ૩ લોકોનાં સેવટને લગતાં કાંમોને હમેશાં ખરાબ કરનારા તથા મતલબી ધરમના વીચારથી ઘણાંએક આદમીઓને હમેશનાં દોજખી કરનારાછે, તેઓ ખલકને

બેહદ રીતનું નોકસાંન કરનારાછે; કારંણ કે તેઓના મજહબની અસર, તે ધરમ પાલતારાઓને હાંણી પોહોચાડમારાં કાંમોને પસંદ કરવાનાં મુલ તરીકેછે. માંટે તેવો ધરમ, ખોટા વીચારવાલો અને આખેરશને માંટેની બુરાઈના સંબંધવાલો કેહવાછે; તેથી તેહને ધરમ તરીકે કેહવો જોઈએ નહી.

૧ ૧૨૧ સારી અને નરસી દીન તથા તેની બુનીઆદ અને તેના જાહેર તથા ચાલુ થવાથી (દુનીઆંમાં) ફાએદા અને નોકસાંન કરનારાં ફલની ઊતપન્તી થવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, ભલી દીન, આસ્નેખેરદ (ઈઆને કુદરતી અકલ), અને આસ્નેખેરદના ગુણવાલી જાત (ઈઆને બેહમનને નાંમે ઓલખાતી ભલાંમન ૩ વાલી સકતી), એ સાથે જણમેલાંછે. તેમાં આસ્નેખેરદ અને તેના ગુણ- ૪ વાલી બેહમનની જાત, સ્પેનામીનોથી પેદા થાએલીછે. અને અકોમન (ઈઆને બુરાં મનવાલી સકતી) જે વરૂન (ઈઆને ઉલટી અકલ) ને લગતી એબ વાલી જાતછે, તે નોકસાંનકારક વરૂન (ઈઆને ઉલટી આકલ) ની સાથે ૫ પેદા થાએલીછે. અને નોકસાંનકારક વરૂન તથા તે નોકસાંન કરનારા વરૂનની દુરગુણ જાતવાલો અકોમન ધનામીનોથી પેદા થાએલાંછે, કે જે (ધનામીનો) અસલ મુલને લગતો નથી, (ઈઆને અશો અહુરમજદથી જુદોછે.) ભલી દીન એ સ્પેનામીનોથીછે, કે જે (સ્પેનામીનો) અસલ મુલને (ઈઆને ૬ અહુરમજદને) લગતોછે. અને બુરી દીન ધનાહમીનોથીછે. અને તેઓમાં ભલી દીનવાલાનું જણાવું અકલમંદી, અકલની મદદ, અકલને લગતી રીતભાત, અકલને લગતી જાત, અકલને લગતાં કાંમ, અકલમંદને કઉઅત આપનારી અકલની રોશનીથીછે. કારંણ કે સ્પેનામીનોની તરફથી જણમ લેતારી નીરમલ અકલ ભલા લોકોને સઘલો ફાએદો કરનારીછે. ૭ અને બુરી દીનવાલાનું જણાવું ઉલટી અકલમંદી, ઉલટી અકલની મદદ, ઉલટી અકલવાલી આલચલણ, ઉલટી અકલવાલી જાત, ઉલટી અકલવાલાં કાંમ, ઉલટી અકલવાલાને બુરૂં કઉઅત આપનારી ગુમરાહીથીછે. કારંણ કે ધનામીનોની તરફથી જણમ લેનારી સંઘલી ઉલટી અકલ ભલાં લોકોને ઘણી ૮ એક તરેહનું નોકસાંન કરનારીછે. અને (ભલી તથા બુરી દીન) એ બેહુ-

નું ચાલુ રેહવું તેઓથી (ઇઆને સ્પન્તોમઇનીઉશ તથા અંગ્રમઇનીઉશથી) છે. ભલી દીનવાલા શખ્સની અંદર ભલા અને ખાલેસ અમેશાસ્પન્દોને ૯ રેહવાની પાક જગો જાંહાંસુધી તેનામાં આસ્નેખેરદની પુરતી હકુમત હોએછે, તથા નાસકારક ઉલટી અકલની દુરબલ હકુમતનો અન્ત આવેલો હોએછે, તાંહાં સુધીછે. બુરી દીનવાલાની અંદર લોભ આપનારા દેવોનું અપવીતર રેહઠાંણ, ૧૦ જાંહાંસુધી તેનામાં નાસકારક ઉલટી અકલની સઘલી નાંલાએક હકુમત હોએછે, અને જેયાં આસ્નેખેરદ મુતલક નથી, ત્યાંસુધી હોએછે. અને દુનીઆંમાં ૧૧ જાંહાં આસ્નેખેરદ અને નાસ કરનારી ઉલટી અકલ એ બેહુ હોએછે, ત્યાં બંધેની હકુમતની આમેખ્તગી ભરેલી હરીફાઇ હોએછે. તેમાં (જે ઠેકાંણે) જેટલે દરજજે આસ્નેખેરદની હકુમતનું જોર હોએછે, તેટલે દરજજે (ત્યાં) ભલાઇ–દીનને માંનવું–દીન ઉપર વીસવાસ રાખવો અને તેનો ફેલાવો કરવો, તથા યજદોની હકુમત–ભલાં માંણસને મોહટાઇ અને ખલકને નેકીછે. અને (જેયાં) જેટલે દરજજે નાસકારક ઉલટી અકલનાં બલનું ચલણ હોએછે, ત્યાં, તેટલે દરજજે બુરી દીનને માંનવું—તેનો રેવાજ આપવો—દેવોનો જોલમ—બુરાઓને મોહટાઇ અને લોકોને બુરાઇછે. (દુનીઆંમાં) ફાએ- ૧૨ દાનું ફલ, ભલી દીનને ચાલુ રેહવાથીછે. અને નોકસાંનનું પરીનાંમ, બુરી દીનને ચાલુ રેહવાથીછે. ખલકને ભલી દીનથી જે ફાએદાનું ફલછે, તે ૧૩ આએ દુનીઆંમાં ખોદાએતાલાની ખલકનો એહરેમનનાં નાસથી બચાવ કરવા સારૂ અમેશાસ્પંદોની પવીત્તર મદદ ચાલુ રેહવાએ, તથા યજદોની ભલી કઉઅતનો સંબંધ આદમીને (ગુનાહથી) પાક રાખવા સારૂ ગાલેબ હોવા- એછે. કારણ કે, આદમીઓ માણસોની અંદરથી ઇનસાંનને લગતી એબને દુર કરવાથી તથા તેઓના ખવાસને સુધારવાથી દોજખથી છુટકારો પાંમેછે, અને શુધરેલાં બનેછે. દુનીઆંમાં ચહડતે દરજેના સારા ગુણોનો વધારો, દુનીઆંને ખુબીનો સીનગાર આપવાએછે. આદમીઓની અંદર જે કાંઇ (ભલી અને બુરી) ભેલસેલ સકતીનું ચાલુ રેહવુંછે; તેમાં આદમીની અં- દરે ભલા ખવાસના સારા ગુણોની કઉઅત હોવાથી, તેમાંથી દરૂજનું તુટવું, અને દુર થવુંછે, અને તે (દરૂજને તુટવા) થી આદમીને પોતાનાં રવાંનના છુટકારને માંટેનાં સવાબનાં કાંમ કરનાર બનવુંછે. આદમીઓની અંદર પુરતો સવાબ ચાલુ રેહવાએ દરૂજની ફોજ (ઇઆને પાપને લગતી સંખી- આ) ને હાંણી પોહચવાનો તથા ખલકથી એબ આપનાર (એહરેમન) ને

વગર ચલકાટવાલો કરવાનો અને સઘલી ભલી પેદાએશને તેહની મોરાદ મુજબ વગર મોહતની શક્તીવાલી બનવાનો સબબછે.

૧૪ ખલકને બુરી દીનથી જે નોકસાંનનું પરીનાંમછે, તેનું કારંણ એછે કે, તે (દીન) થી આદમીઓની અંદર દેવોનું રેહઠાંણ થાએછે; તેથી તેઓમાં સઘલી બદીનું ચાલુ રેહવું, તથા દુનીઆંમાં ઘાત અને ખલકને નાસ તથા ઈજા થવીછે. અને તેની આમેજશ આદમીઓમાં ચાલુ રેહવાથી, દુરગુણોને કઉઅતનું મલવું, સારા ગુણોનું નબલું પડવું, આદમીની અંદરથી ઈનસાનગરીની રોશનીનું દુર થવું, તથા તેઓની અંદર ગુનાહના કામ કરવા સારૂં બદીનાં (બી) નું રોપાવું, તથા (તેઓનાં) રવાંનને પાપી બનવું અને અનીતીથી દુનીઆંને ઉજડ તથા નોકસાનકારક બનાવવીછે. આદમીઅતની ખરાબીથી અને તેને લગતી બદીની હાંસેલ તથા અનીતીના વધારાથી, દેવોને દુનીઆંને ખરાબ કરવા માંટેનું ઘણું કઉઅત મલેછે. દેવની તાબેદારીથી (માણસને) દુનીઆંમાં જે ઉમેદ રાખવીછે, તે ભલાઈના સંબંધ વગરની બદીને લગતીછે. ખલકને ચહડતે દરજેની પેદાએશ તરીકે પાએદાર નહી રહીં સકવાનો સબબ, તેહની અંદર ભલાઈના સંબંધ વગરની સઘલી છુપી

૧૫ બદીની પુરવારી હોવાને લીધેછે. માંટે જે ધરમગુરૂઓ અસલ એક (પેદાના કરનાર) નો મજહબછે, તેનો બોધ આપનારાછે, તેઓ તેથી તે દીન ધરાવનારાઓને અસલ મુલના સંબંધમાં રાખનારાછે, અને તે અસલ મુલના સંબંધથી બુરી દીનથી તેઓને દુર રેહવુંછે; માંટે તેવા ધરમગુરૂના કેહવાને લોકોએ નીતીને લગતું ગણવું. અને જેનું કેહવું સ્પેનામીનોને લગતું નહી હોએ અને ઘનામીનોને લગતાં મુલનું હોએ, તો તે ધરમગુરૂ, સઘલા ગુનાહઓનું મુલ તથા દરએક ગુનાહનું કાંમ કરનારાઓનો સરદાર અને બુરાઓની અંદર સરવેથી બુરો કેહવાએછે.

૧૨૩ આએ દુનીઆંની વસ્તુઓ, (તે) વસ્તુઓની પેદાએશ, તેહને લગતું કાંમ, તથા તેની હયાતીને લગતી તરફદારી, ખુનીઆદ, આપ, તરીકો, કાલબુદ અને તેહની હસતીની કફીઅત તથા તેહને હાંણી પોંહચાડનારા વસીલા વીસે, તથા (પેદાએશની) હયાતીને હાંણી, કેહવી પરકારેછે ? અને (દરએક) વસ્તુની અંદર ખરાબી કરનારાઓને પોહચવું સાથીછે ? તથા ફરીને બીજી વખત તેહને સુધરવું છે કે નંહી ? અને જો તે પાછી સુધરસે તો જેમ હમણાં તેહનો આકાર બનેલોછે તે પરમાંણે પાછો તેહનો શુધરેલો આકાર બનસે કે આએ દુનીઆંમાં આતમાને લગતી હયાતી જુદી કાએઆવાલી થસે ? આ દુનીઆંમાં (માંણસ) મીનોઈ દુનીઆંને લાએકનું, તથા આએ દુનીઆંનાં કરતાં મીનોઈ દુનીઆંની તરફદારીવાલું અને ગેબી યજદની કફીઅત ધરાવનારૂં તથા વખશ સકતીની તરફ ગેબી ઊલટવાલું સાને લીધેછે ? અને ગેબી સંબંધથી તેને એકબીજાથી તરાવતનું મલવું કેમછે ? તથા ગેબી યજદો અને દેવો જે તેના ઊપરછે, તે બેહુ મીનોઓ કાંહાંશુધી તે ઊપર રેહછે ? અને સાથી એકબીજાથી જુદા પડેછે ? અને આએ દુનીઆંની પેદાએશોને આગલ તથા પછવાડે પેદા કરવી સા સારૂછે ? તથા આએ દુનીઆંની પેદાએશને કાએમ રેહવું, તથા શુધરવું શાથીછે ? અને ખલકને તેહની એબથી શુધારનારૂં આદમી ઘણુંજ સરસ સાને લીધેછે ? દુનીઆં તેને એબથી પાક કરનારની તરફથી જે કાંઈ પાક થસે, તે કાંહાંથી થસે ? અને દુનીઆંનાં સેવટને લગતા શુધારાને તથા તેની ખરાબીને પસંદ કરનારી કેહી સકતીએછે ?

તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, આએ દુનીઆં (ની વસ્તુ) કાએઆવાલી આંખની મારફતે દેખાએછે, અને તેની અંદરની (મીનોઈ) પેદાએશ લડાઈની ઉસ્કેરનીને લગતાં કાંમ કરનારીછે. અને ઉસકેરની કરનાર પોતે પેદાએશની સાંહાંમણે થનારી તથા (સાંહાંમણે થનારને) દાબી નાખનારી (સકતી) છે; અને (માંણસની અંદર આએ સકતીઓના) સંબધનું જોડાવું, હમેશની સારી ચાલચલણને સા-

રૂ છે, અને તેહનું કમ પોતાના પેદા કરનારને લગતુંછે. એ વીસેનો ખોલાસો એમછે કે આએ દુનીઆંનાં લોકોનું કોઈબી કાંમ (બદીની) ઉસ્કેરણીને દાબી નાખવા વગરનું નથી. આએ દુનીઆંની તરફેનવાલાં લોકો દરએક વસ્તુ જોઈને કરવાવાલાંછે. અને આએ દુનીઆંનાં લોકો દરએક ચીજને બદનને લગતી આંખે જોનાર તથા બદનને લગૂતા હાથથી કરનારછે. આએ દુનીઆંની ઉતપંનતી, પેદાના કરનાર દાદારથી થાએલીછે. પેદાએશને ઉધરભાવ આપનારા મારગવાલી સકતીને દીનની અંદર હયાતીનું નાંમ આપેલુંછે. આએ દુનીઆંનાં લોક્રોના તરેહવાર ઉપાએનું મુલ પાચણુ-સકતીથી જણાએલુંછે. અને દાદારની તરફથી તેહની પેદાએશ પરથમ બનેલીછે. અને તેહને લગતું જે પ્રમાંણીક કાંમ કરનારી (વસ્તુઓછે તે) હયાતીથીછે. દીનમાં તે (વસ્તુઓ) ને હયાતીને ચાલુ રાખનાર (સકતીઓ) નું નાંમ આપેલુંછે. અને તે પવન—આતશ—પાંણી અને મીટી ઈત્યાદી એચ્યાર જીનદગીને લગતાં તત્વોછે. અને તે, આએ દુનીઆંનાં લોકોની દેહ અને દેખાવનાં મુલછે. બીજું દાદારની અગમબુધ્ધિને લગતાં જીનદગીને ચાલુ રાખવાનાં કાંમને લીધે તે (તત્વો) ને હયાતીને કાએમ રાખનારનું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે. અને તે ચેહારે ઉનસરોને હયાતીવાલી કાએઆની મેલવણીને કાએદાસર ચલાવનાર તરીકે ગણેલાંછે. તરીજું દાદારની તરફનું ચહડતે દરજજેનું કાંમ કરવા સારૂં ફરોહર અને રવાંન, તે (કાએઆની મેલવણીને) કાએદાસર ચલાવનારાં તત્વોની સાથે આએ દુનીઆના સાથીછે. સઘલાં આદમીઓ—ગોસ્પંદો અને બીજાં ભલાં જાંનદારોની કાએઆ જેમ તેથીછે, તેમજ તેઓ શેવટની કાએઆ બખ્શેલાં (ઈઆને રીસ્તાખેજના વખતમાં કાએઆ પેમેલાં) તેથી થશે. (જાંનદારોનાં) કાલબુદોની અંદર જો તે (તત્વો) તે એખલા એકનાં જોરવાલાં હોએચતો તેઓ તેહને લગતાં હોએછે; પંણ જો તેઓમાં બીજાની અસર હોએચ તો તેઓ એકસરખા ખવાસથી ઉલટા સબબવાલાં બનેછે. અગત કરીને હયાતી ધરાવનારાઓને હલાકીને લગતા વીચાર સાથનું બનવું, તેઓને હલાક કરનારા (અંધ્રમઈનીઉશ) થીછે. કારંણ કે, બે (મીનોઈ સકતીઓ) માંની એક બદીને પોંહચાડનારી તથા દરદને ઉતપન કરનારીછે, અને બીજી તેથી છુટકારો આપનારીછે. અને હાંણી પોંહચાડનાર (અંધ્રમઈનીઉશ) ના જીન્દગી સાથના સંબંધથી, તથા તેહની સઘલી ખરાબી કરનારી ઓલાદની મારફતે, લોકોની કાએઆ અને કાલબુદના બહારની ખરાબી થાએછે. જે

કાંઈ (વસ્તુ) ખરાબ થાએછે, તે તેના અસલની અંદરથી છુટી પડવાએછે. ઉનસરોની કાએદાસરની સાચ્ચી સકતીઓ, જુદી જુદી જાતોને તેહના પેદા કરનારની તરફ રાખનારાં મુલને લગતું કાંમ કરનારછે, અને દેવની પેદાએસથી જેકાંઈ જાત ખરાબ થાએછે, તેહનો નાસ નહી થાએ, એટલા સારૂં તેને દાદારની કઉઅતથી બીજી વખત પાછી એવી રીતે શુધારેછે, કે તે ગોએઆ પેહલ્લાંનાં જેવી બની શકેછે. જે કાએઆઓ પાછી શુધરેછે, તે ખાલેસ મુલની તરફથી તેઓને ફતેહ મલવાએછે. અને જેઓ—એ અસલ (મુલ) થી જુદાંછે, તેઓ એબ આપનારા (અંગ્રમઈ-નીઉશ) થી ફતેહ મેલવેલાંછે. જે જાતો આમીજશ વાલાં મુલ (ઇઆને અંગ્રમઈનીઉશ) નો સંબંધ ધરાવનારીછે, તેને તે મુલના ખરાબ સંબં-ધથી, પેલી (તત્વોને કાએદાસર ચલાવનારી) સાચ્ચી સકતીઓ, દાદારની તરફની પુરતી આગાહી અને પુરતાં બલે કરી પાછી જુદી પાડેછે. અને તે સાચ્ચી સકતીઓ, તાબેદારીવાલાં ઉનસરોથી કાએઆને કાએદાસર રાખેછે. આએ દુનીઆંમાં મીનોને લગતા મારગવાલી જે ચીજછે, તે બદંનની અંદર રેહનારૂં રવાંનછે. અને રવાંનની અંદર (તેને) આએ દુનીઆંમાં મદદ કરવા તથા ઘટતી રીતે ચલાવ્વા સારૂં જે મીનોઈ સકતીછે, તે સારે મારગે ચાલ-વાની ચેતવણી આપનારૂં અન્તકરંણછે. જેમ આએ દુનીઆંમાં આતમાં (જાંનદારની) કાએઆને જીવતી રાખનાર, અને તેને જોવાની સકતી આપનારછે, તેમ રવાંન કાએઆને મીનોની તરફ ચલાવનારૂં તથા મીનો-ની તરફેનમાં રાખનારૂંછે. જેમ આએ દુનીઆંની અંદર આતમા કાએ-આને જીવતી રાખનારછે, તેમ તે જે બદંન કાએદાસર ચાલતું નથી તેહની ઉપર નજર રાખનારછે, અને તેને કાએદાસર ચલાવનારી ગેબી સફતીઓની મારફતે તે વીસેની સહમજ આપેછે. બદનની અંદરની કાએદાસરની ચી-જોમાંની જે ચીજ બેકાએદે બનેછે, તે (માંણસને) આતમાની આંખે દેખા-એછે. જે ગેબી સકતીછે, તે આતમાને લગતી આંખે જોનારીછે. (માં-ણસને) શુધારનારી ગેબી સકતીઓ, ગોએઆ રવાંનનાં મોહટાં બલ તરીકેછે. અને તે આતમાને લગતી સકતીઓ, જેવી કે વીર (તર્ક સકતી), હોશ, અને અકલછે. અને તે રવાંનની સાથે રેહછે. રવાંન અને વખશ (ઇઆને આદમીને સારે મારગે ચાલવાની સમજ આપનારી સકતી), (એ બેહુ) પોતાનાં સઘલાં કામની અંદર ઉપલી તરંણ ગેબી સકતીઓની મારફતે જોનાર અને ફ-તેહ મેલવનારછે. રવાંન અને ફરોહર વખશથીછે. અને રવાંન તથા ફરોહર

જે કાંઈ જોતાંછે, તે પણ વખશથીછે, અને વખશ જેછે, તે (રવાંન તથા ફરોહરની) આંખછે. અને રવાન તથા ફરોહર એકબીજાને જોનાર, વખશની આંખેછે. અને તે (વખશ સકતી) ની મારફતે રવાંન (પોતાની) ઈચ્છાને લગતાં કાંમ કરવા વાલુંછે, અને ફરોહર તેનાં કાંમને લગતા જોસ્સામાં ફાવનારૂંછે. જેઆરે રવાંન જાતે વખશ (ઈઆને સારે મારગે ચાલવાની સમજ આપનારી સકતી) વાલું હોએછે, તેઆરે તે સકતીથી રવાંનની મારફતે આતમાને દેખાએછે, અને જેઆરે (આદમીની અંદર) રવાંનની મારફતે વખશ સકતી જોતી રેહછે, તેઆરે (વખશ અને રવાંન) બંધે પસંદ કરવાજોગ કાંમ કરનાર થાએછે. અને અકલ જેછે, તે વખશનાં ચહડતે દરજ્જેનાં કાંમને પસંદ કરનારીછે. ફરોહર જે મદદ કરનારા ફતેહમંદ જોસ્સા વાલુંછે, તે તેહની અંદર વખશ સકતી હોવાને લીધેછે. જે કાંઈ રવાંનને તેહની ઈચ્છાને લગતું કાંમ કરવાનું દેખાએછે, તે ગાલેબ ફરોહરના સબબથીછે. ઘણુંકરીને વખશ (સકતી) રવાંનને સુધારવા સારૂંછે. અને ફરોહર તથા વખશ એ શુધારાવાલી સકતીઓ, રવાંનથી એકબીજાની સાથે રેહી શકેછે. જેઆરે (રવાંન--ફરોહર--અને વખશ એ) તરંણમાંની દરએક વસ્તુ એકબીજાની સાથે એકમલતી હોએછે, તેઆરે તે (દરએક સકતી), ચાલાકી ભરેલી રેહછે. આતમાને લગતો જે પવન (ઈઆને દમને આવજાવ કરવાની સકતી) છે, તેથી માંણસનો શુધારોછે. અને ફરોહર' ગાલેબ આતશની મારફતે (માણુસની) જીનદગીને લગતા પવન*ને તેજ રાખનારછે. જીનદગીને લગતા પવનની તેજીને લીધે, બદંન જીનદગી ભોગવનારૂંછે. બદનનાં રૂપની અંદર રવાંન વખશવાલી બુધ્ધિની મદદથી, બદનને જોતું અને ચાલતું રાખનારછે. અને (જાંહાં વેર રવાંન) વખશની સાથે એકમલતુંછે, તાંહાંવેર તે બીનાઈ હાલતને સારૂં પોતાને સુધારનારૂંછે. અને તે (રવાંન) ના જે બીજા સાથીઓછે, તે સંઘલા ફરોહર અને વખશના સંબંધને લીધે આદમીનો સુધારો કરવાને માંટેનાછે, અને તનની અંદરથી (રવાંનને) ગુજર કીધા પછી તેઓ અશો રવાંનની સાથે રેહછે. જેઆરે રવાંન પાપી થાએછે, તેઆરે રવાંનથી બોદ અને ફરોહર (એ બેહુ સકતીઓ) જુદી પડેછે, અને તુરત તે પાપી (રવાંન) થી તેઓ અંનદીઠ થાએછે. વલી યજદો અને દેવોની હસ્તીનું (માંણસની

---

* જીનદગીને લગતો પવન—એ બદનની અંદર જે દમ લેવાની સકતીનું ચાલુ રેહવુંછે, તેહને સહમજવો.

અંદર) જણાવું (તેહને લગતી) દીનથીછે. તેમા (ઈનસાંનની અંદર) યજદોની હયાતી (ઈઆને યજદોનું રેહઠાંણ), ભલાઈને વાસ્તેની સહમજ આપનારી સકતી અને અકલને લીધેછે; અને દેવોની હયાતી (ઈઆને દેવોનું રેહેઠાંણ), બુરાઈને માટેની સહમજ આપનારી સકતી તથા ઉલટી અકલને લીધેછે. આદમીઓની જાતની અંદર (યજદો અને દેવો) એ બેહુ તરેહની ગેબી સકતીઓ મવકલછે, તેહને લગતી શાખ્શીનું જેમ (આપણને) જણાવુંછે, તેમજ (આદમી), તેઓને લગતી વસ્તુના સંબંધથી જુદી તરફેનવાલું બનવાએ, તે ગેબી સકતીઓ તેથી જુદી પડેછે, તે પંણ આપણને સમજાએછે. તેમાં જે (ઈનસાંન) યજદોની તરફેનવાલું હોએછે, તે અમર જીનદગીને લગતાં મીનોઈ દુનીઆંનાં દાહપંણવાલું હોએછે; અને જે દેવોની તરફેનવાલું હોએછે, તે બુરાં મોતવાલી જીનદગીને લગતી મીનોઈ દુનીઆંની બુરી બુદ્ધિવાલું હોએછે. અને આદમીનું રવાંન તે (બે જાતની અકલ) થી પુણવાલું તથા પાપવન્તું બનેછે. (આદમીનું) રવાંત પુણવન્તું યજદોના સંબંધની અસરને લીધેછે, અને જે (ઈનસાંન) તે (યજદોના સંબંધ) થી જીનદગી ગુજારનારૂંછે, તે યજદોની અશોઈને માંટેના દાહપણવાલું તથા બેમરગ રવાંનવાલુંછે. અને (આદમીનું) રવાંન પાપી, દેવોની સાથના સંબંધની અસરને લીધેછે; કારંણ કે જે (ઈનસાંન) તે-(ઓના સંબંધ) થી જીનદગી ગુજારનારૂંછે, તે દેવોનાં પાપીપણાને માટેની બુરી બુદ્ધિ સાથનું તથા મોતમંદ રવાંન વાલુંછે. આએ બંધે (જાતના મીનોઓ) ની હસ્તીની તરફ સંબંધ રાખનારાઓમાં, જેઓ ચહડતે દરજજેની શાખ્શી વાલા (ઈઆને સવાબકાર) છે, તેઓ યજદોની મીસાલની દલીલ અને દાંનાઈ વાલાછે; અને જેઓ ‹ દેવદરૂજના › જેવી બુરી બુદ્ધિવાલાછે, તેઓ મદ્દુમ દેવોછે. આએ બેહુ મીનોઓને માટેની હસ્તી વાલાં આદમીઓની અંદર, જેનામાં દાંનાઈ હોએછે, તે (આદમી) યજદોના મુલવાલુંછે. અને જેનામાં બુરી બુદ્ધિ હોએછે, તે (આદમી) દેવોનાં મુલવાલુંછે. અને તે ઉપરથી સઘલાં આદમીઓના ઉપરી (યજદ અને દેવછે તે) વીસેની દલીલ આપણને મલેછે. આસમાન, પાંણી, જમીન, જાડપાંણ, ગોસ્પંદ અને આદમીની પેદાએશ, એ આએ દુનીઆંની પેદાએશ તરીકે ગણાએછે. જેમા આસમાન પેદા કીધા પછી પાંણીની પેદાએશ થાએલીછે, જે (પાણીની) ઉપર (તેની) બનાવટને એકસરખી હાલતમાં રાખનારી પવનની કઉઅતને સારૂ આસમાની જાતવાલો ગેબી પવન ફુકતો

રેહછે. (પાંણીની) પછી જમીન, (જમીનની) પછી જાડપાંણુ, (જાડપાંણુની) પછી ગોસ્પંદ, અને શેવટે આદમીની પેદાએશ બનેલીછે. આએ પાંચે વસ્તુઓનું રેહઠાંણુ આસમાંનની વચ્ચેછે. (એટલે જે આએ આપણી પુરથવીને આસ્પાસ આસમાંનછે અને તેહની વચ્ચે પુરથવીછે અને પુરથવીની ઉપર ઉપલી વસ્તુઓનું રેહઠાંણુછે). અને તે સઘલી ચીજો હમેશાં લાએકની, તેહનાં અસલ મુલની તરફ રેહવાએ જણાએલીછે. પાંણીનું સઘલી વસ્તુઓમાં લંબાવું અને પંથરાવું, સતર પાએગ્યા*ની નીચેના પવનથીછે. જમીનની આસપાસ, ઉપર અને નીચે સઘલી ખલકછે. જમીનની ઉપર જાડપાંણુનું ઉગવું-તેનું શુધરવું અને તેની બનાવટ કરવી પાંણીના સબબથીછે. જાડપાંણુને લીધે ગોસ્પંદછે, અને ગોસ્પંદની મદદને લીધે આદમીછે. આએ દુનીઆંની પેદાએશની અંદર સરવેથી સરસ આદમીછે; અને આદમીઓની અંદર જે સારી હકુમતવાલો પાદશાહછે, તે આએ દુનીઆંનાં લોકોને બેહદ રોશનીવાલું (બેહશતનું મકાંન જે) પેદાના કરનારની ઘણીજ નજદીકીવાલુંછે, તેહની બખ્શેશનું મુલછે. અને તે પાદશાહ રોશનીના પ્રકાશથી (ઇઆને ખોદાઈ દીનને લીધે) કેટલીએક નાપાકીના સેલસેલાને હાંણી પોંહચાડનારછે. અને જાંહાંવેર તે (પાદશાહ) તે ખાલેસ શુધારાના અંકશવાલી રોશનીના પ્રતાપવાલો (ઇઆને ખોદાઈ દીન ઉપર ચુસ્ત) છે, તાંહાંશુધી તે લખ્શમીવાલોછે. અને તે લખ્શમી (ઇઆને દોલત) થી પેદાના કરનાર દાદારની હજુરમાં પોહચનારો, અને આએ દુનીઆંની હયાતી ધરાવનારી પેદાએશોના ઉપાએ કરનારોછે. પવન—આતશ—પાંણી અને ખાક, એ ચેઆર ઉનસરો હયાતીને ચલાવનારાં, હયાતીને કાએમ રાખનારાં અને એકમલતી ચાલના તરીકાવાલાં મુખ્ય મુલછે. આએ કાએદાસરનાં ઉનસરોથી કાલબુદોને રાહસર રેહવુંછે. અને તેઓનાજ સબબથી કાલબુદો પોતાને સેવટને લગતો ગુજર કરાવનારાં થાએછે. એટલે જે આએ દુનીઆંનાં જે લોકો આખેરશને લગતા વીચારોથી રેહી સકેછે, તે કાએદાસરનાં ઉનસરોને લીધેછે. આએ દુનીઆંનાં લોકોને પોતાનાં દુનીઆઈ વગર એબના ખવાસથી અને પેદાના કરનાર અહુરમજદનાં વગર એબનાં કાંમથી, દુનીઆંને એબીઅલ કરવી નથી, પંણ (તેઓને) એબ આપનાર (એહરેમન) ની સઘલી એબોથી દુનીઆને બેરખાંપંણુવાલી કરનાર થવુંછે. અને દુની-

---

* સતર પાએગ્યા—એ આસમાંન ઉપર જાંહાં સેતારાઓનું રેહઠાંણુછે, તે હદવાલી જગોને સહમજવી.

આંને એબથી પાક કરનાર થવું, તેહુને એબવંતી કરનારા એહરેમનને તેમાંથી બાહેર કાહડવાએછે. જે લોકો દુનીઆંને પવીતરાઈ આપનારાછે, તેઓ જીનદગીને ફાએદો કરનારા તથા તનપસીનને માંટેની અમરગી-વાલી સકતી ધરાવનાર તરીકે જણાએલાછે. જે ધરમગુરૂઓ આએ વીચા-રને મલતાછે, તેઓથી દુનીઆં બગર એબે રેહી સકેછે, અને જે કઉઅતથી દુનીઆંને સુધરવુંછે, તેનું આદમીની સાથે રેહવુંછે. વલી એકસરખા ખવાસવાલાઓને એકબીજા સાથે મલતું રેહેવું (પોતાના) પેદાના કરનારને જોવાની ઈચ્છાએ (ઈઆને ખોદાએતાલાની તરફ ધેઆંન આપવાએ), તથા હમેશગીનું કાંમ કરવાએછે. અને તેથી (ઈનસાંનોનાં) તેજીવાલાં ગાલેબ ફરોહરોને ખુશી, તથા તેહને લગતી રોશન ચીજોમાં અહુડતે દરજજેની સકતી, અને માંણસોને (પોતાના) પેદાના કરનારની તરફના સરવેથી સરસ વીચારનું મેલવવુંછે. અને તે અહડતે દરજજેના વીચારની મારફતે, એબ આપનાર (એહરેમન) ને ટાલવું તથા ખલકની મદદને લગતા ઉપાએઓ કરવાછે. અને તેથી આએ દુનીઆંને દાદારને લગતી અગમબુધ્ધિનાં સંપુ-રંણપણાંમાં પોહોચવું, નાસકારક એબ આપનારને હાણી પોહચાડવી, અને ખલકનાં લોકોને કરણીની અંદર સારી ચાલે ચલાવ્વુંછે.

૧૨૯ દુનીઆંને લગતી લડાઈ, લડાઈની જગા, લડાઈમાં જોડા-નાર, લડાઈને લગતો સરદાર અથવા લડાઈનો માલેક, લડાઈ કરનાર, લડાઈને દાબી દેનાર, લડાઈથી છુટકારો આપનાર, લડાઈથી ઈજા પાંમ-નાર, લડાઈને ચાલુ રાખનાર, અને લડાઈનાં સેવટ વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, દુનીઆને લગતી લડાઈ, એ જુદાઈ રાખનાર (એહરેમન) ની કુશેશછે. લડાઈની જગો, એ લડાઈની હરીફાઇ કરનારાઓના મેલાપની જગોછે. અને તેની હદ, સતર પાએઆ શુધીનીછે. લડાઈમાં જોડાનાર, આએ દુનીઆંનાં લોકોછે. લડાઈનો સરદાર, (અથવા માલેક), આદમીઓની અંદર જે આદમીઓનો માલેક, સારો હાકમ, અથવા પાદશાહ તથા સારી દાંનાઈ ૨

વાલો દીનનો દસતુરછે, તેછે. લડાઈ કરનાર, એ બુરી બુદ્ધિવાલો મીનો (ઈઆને અંગ્રમઈનીઉશ) છે. અને લડાઈને દાબી દેનાર, સારી દાંનાઈવાલો મીનો (ઈઆને સ્પન્તોમઈનીઉશ) છે. લડાઈથી છુટકારો આપનાર, એ પવીત્તર ધરમગુરૂછે. લડાઈથી ઈજા પાંમનાર, એ પાપી માંણસછે. લડાઈને ચાલુ રાખનાર, પેદાનો કરનાર અહુરમજદછે. અને લડાઈનું સેવટ, પેદાએશને કુદરતી સકતી આપનારા (યજદો) ની મારફતે માણસે અગમબુદ્ધિની ઈચ્છાથી પોતાને ચલાવ્વાએછે. એબ આપનારા (એહરેમન) ને હાંણી પોહચાડવાએ, સઘલી ભલી પેદાએશનો, ઘટાડો કરનારાઓ ટુટેલી ફોજ વાલા અને ખરાબ થાએલી સકતીના બનેછે. અને તેથી (માણસને) જાવેદાંન શુધીની અમરગીનો બદલો મેલેછે.

૧ ૧૨૦ આએ દુનીઆંનું મકાંન બુરી દીનવાલાઓથી તથા બુરી દીનને લગતી ઘાતથી, ભલી દીનની ચહડતી કલાએ, કેમ શુધરી સકે? તથા બુરી દીનના તાબેદારો તથા તેને ચાલુ રાખનારાઓનો શુધારો કેમ થાઈ શકે? તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, પેદાના કરનાર અહુરમજદે, ખલકને નોકસાંન કરનાર, દેવોથી, આએ દુનીઆંની પેદાએશનો સંભાલ કરવા સારૂં, તથા આસમાનજમીન, ફુકતો પવન, વેહતું પાંણી, ઉગતાં જાડપાંણ, ગોસ્પંદ અને આદમી ઈત્યાદીની જીનદગીનો સુધારો કરવા તથા તેઓની પરવરશી કરવા સારૂ, ઘણાએક યજદોને પેદા કરેલાછે. તેઓ, ભલી દીનની ચહડતી કઉઅતને માટેનો વીચાર તથા તેહની ભલી આરાધણા અને આલમને સુધારવાને લગતા તરીકા, તે દીનના તાબેદારોને જાહેર કરતા રેહછે. અને તે યજદો દેવોની સાથે, તેઓનાં દુનીઆંની સાંહાંમણે થવાનાં, તેહને હાંણી, તથા નોકસાંન પોહચાડવાનાં અને પેદાએશને કચડી નાંખવાનાં તથા મોતમંદ કરવાનાં કાંમને સારૂં, હમેશાં લડાઈ કરેછે. અને તેમાં તેઓને ફતેહ, ભલી દીનના તાબેદારોની અંદર ભલી દીન ચાલુ રાખવાથી, તથા તે દીનને લગતી વેરદ અને ભલી આરાધણા ઘણી ચાલુ રેહવાથીછે. ભલી દીનને લગતી વેર-

દથી, તે યજદોની ચહડતી કલાનો વધારો થાએછે. પણ જો આએ દુની-આંમાં લોકો બુરી દીનનાં કાંમને પસંદ કરનારાં હોએછે, તો તેથી દેવોને વધારે કુવ્અત મલેછે. કારંણ કે તે બુરી દીનનાઓથી પાંણીની સફાઈને ન્હાંણી પોહચેછે, તેમજ તે બુરી દીનવાલાઓથી નાપાકી અને મોહતનો વધારો (થાએ) છે. જેને સારૂ તે બુરી દીનવાલાઓને આએ દુનીઆંમાં ભલી દીન કબુલ કરાવીને તે (દીન) ના તાબેદારોની સારી સહમજથી શુધારવા થકી (દીનમાં) જણાવેલુંછે. સબબ કે બુરી દીનને લીધે, તેઓ (પોતાને) ચહડતે દરજ્જે પોહચાડનારી સક્તીને હાંણી પોહચાડનાર અને પોતાની ઉપર જે જખમી કરનારા હરીફની કુવ્અતછે, તેહને ઉપરી તરીકે રાખનારછે.

૧૨૫ બદી અને દેવની દીનનું જાહેર થવું અગતકરીને એક ઊલટાં મુલથીછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, એક બુરાં મુલનાં ઉપરીપણાને લીધે બદીનું જાહેર થાવું છે. તેમજ તે એક બુરાં મુલની હયાતીને લીધે દેવની દીન જાહેર થાએલીછે. તેથી (માણસને) દીનના માલેક (અશો અહુરમજદ) ની સહમજ મેલવ્વા સારૂં (બે આંખ આપેઆમાં આવેલી) છે; તેમાં એક આંખ ધરમી જાતને જોવાનીછે, અને બીજી આંખ આતમાને વગર રૂપે જોવાને માટેનીછે, અને એ (બે) આંખ અસલ (ઈઆને કુદરતી)છે. (તેમાં જે) એક આંખ આતમાનાં રૂપને જોવાને માટેનીછે, તે અંદેશાની મારફતે (ગેબી ચીજોને) જોવાની (ઈઆને તેની સહમજ મેલવ્વાની)છે; અને બીજી જે આંખ ધરમી જાતથી ગણેઆણુ મેલવ્વાનીછે, તે તકરાર વગર (દેખાવ ઉપરથી) સહમજ મેલવ્વાને લગતી (આંખ)છે. એમાં એક આંખ સારી મીસલ ઉપરથી જોવાનીછે; અને બીજી જોવાને સારૂં મીસલ વાલીછે. વલી (આએ) બેહુ કેસમની આંખની મારફતે માણસો, એક બુરી મીસલવાલો (અંગ્રમઈનીઉશ) અને એક દેવની દીન વગરનો (સ્પન્તો મઈનીઉશ) છે, તે દરએકની દીન ધરાવનારાંછે. દીનવાલાં આદમીઓ ૧૦ તરેહનાંછે, અને તેનો તફસીલવાર ખોલાસો તેહને લગતાં પ્રકરણમાં જાહેર કરેલોછે.* મજહબ ધરાવનારી જાતની ૨

* આએ ખોલાસા વીસે જુઓ આએ દફતરને ૧૨૯ મે સફે આપેલી નોટ.

મારફતે (દીનના માલેકને જોવાની) આંખ (ઇઆને સહમજ મેલવવી), એ, જે ઇનસાંનથી આદમીઓ કેટલેક દરજ્જે મજહબને લગતાં રેહી સકે તે ઈનસાંનને જોવાથીછે. અને તે ધરમની મીસલવાલુ (આદમી) દાંનાઈ-વાલો, ખુબીવંતો હાકમ તથા અશો ધરમગુરૂછે. અને તે (હાકમ તથા ધરમગુરૂ) ચહડતે દરજ્જેના હોવાએ તથા (માંણસને) આવતી દુનીઆંની મોહટાઈ મલવાનું કેહવાએ, આએ દુનીઆંમાં અશો અહુરમજદની જાત તરીકે (ગણાએ)છે.† (વલી દીનના માલેકને જોવા સારૂ) જે આતમાને લગતી વગર રૂપે જોનારી આંખછે, તે અસલ આંખ, ભલા વીચારવાલી સકતી માંણુસનાં અંતકરંણની અંદર પ્રકાશેચ, તેહના સંબંધથીછે.‡ આતમાને તેહના બદનની હાલતમાં આવ્વાની આગમચ, તેની અંદર વગર અન્તરે ગેબી દુનીઆંને જોવાની જાતી સકતી હોએછે, તેથી જેમ માંણુસ તનની હાલતમાં અંદેશાની મારફતે બોલવાની કઉઅતને મેલવેછે, તેમ તે (આતમાં) આએ દુનીઆંનાં અંધકાર વાદલની મતલબને જોતું રેહછે.

---

† ઉશ્તવત ગાથાના પેહલ્લા હામાં આએ અને આવતી દુનીઆંનો બરે મારગ બતલાવનાર પુરૂશને આપણા પેગમબરે અશો અહુરમજદની મીસલ તરીકે કહેલોછે, જે વીસેના પાક અવસ્તા હમો અતરે ટાંકી બતલાવીએ છઈએ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ઓ અહુરમજદ! તે ભલા પુરૂશને ભલાઇનો બદલો મલો! કે જે તનોમંદ અને મીનોઈ આલમનો ફાએદા ભરેલો સાચો મારગ આએ દુનીઆંમાં મારી ઉમતનાં લોકોને બતલાવે, કે તેથી જે રોશંન મકાંનમાં તું અહુરમજદછે, તાંહાં તે (લોકો) રેહી સકે, તે સખી ધરસ્થ તારી માફકનો, સારી સહમજ ધરાવનારો અને માણસને ચહડતે દરજ્જેનું બનાવનારોછે.

‡ ભલા વીચારવાલી સકતીના સંબંધથી દીનનો માલેક જે અશો અહુરમ-જદછે તેને માણસ જોઈ સકેછે, એવું ઉપલાં લખાંણમાં આવેલું છે, તેને લગતી દલીલ 'ઉશ્તવત ગાથા' ના પેહલ્લા હામાંથી આપણને મલેછે, કેમકે તેમાં આપણા પેગમબર અશો જરતોશ્તે વારેઘડીએ અશો અહુરમજદને કહીઉં છે કેઃ—

[illegible]

[illegible]

ઓ વરધીના કરનાર અહુરમજદ! જેઆરે મને બેહમન (ઇઆને ભલા વીચારવાલી સકતી) મલી, તેઆરે મને તારી પીછાંણ થાઈ.

આતમાને કાએઆનાં રૂપમાં જોવા સારૂ અંદેશાને લગતી આંખછે. અને અંદેશાને લગતી આંખથી બોલવાની સકતીએ કરી માંણુસ દાંનાઈના સબબવાલુંછે. (અને જેમ) દુનીઆંનો કરતા દુનીઆંને બનાવ્વાથીછે; (તેમ માંણુસને) અમરગી આપનારી દીનની સહુમજથી, માંણુસ વાંધા વગરની સહુમજ ધરાવનારૂંછે. અને દીનને લગતી સારી મીસલ તથા મીસલવાલાની મારફતે અન્તકરંણુની શાખ્શીથી માંણુસ દીન ઉપર એતેકાદ રાખનારૂંછે.

(માંણુસને) બુરી મીસલવાલુ તથા દેવની દીન વગરનું જણાવ્વાના સબબ તરીકેનાં જે મુલોછે, તેમાં જે બુરી બુદ્ધિ, અને પાપને લગતું મુલછે, તે સારી મીસલવાલુ નથી. અને જે દેવની દીન વગરનું મુલછે, તે દાંનાઈ તથા સવાબને લગતુંછે. અને તેમાંનાં એક મુલથી અહુરમજદને લગતી ખુબીના સંબંધનું વધારે જાહેર થવુંછે; અને બીજાં આજારવાલાં એક મુલથી ઉલટાં મુલવાલા (અંધ્રમઈનીઉશ) ની દેવની દીનનું તથા આજારનું જાહેર થવુંછે. અને (માંણુસ) બુરી મીસલવાલી તથા દેવ વગરની દીનનું સમરંણ કરવાવાલું, તે દીનને લગતી બુરી અને સારી મીસલના સબબથી જણાએલુંછે. ભલી દીનની તરફેનવાલાં માંણુસનું દેવની દીનની અંદર દેખાવું, એ ઉલટાં મુલવાલા વગરવજનના (અંધ્રમઈનીઉશ) નાં મવકલપણાને લીધે (તેહને) સારી કઉઅત તથા સારો વખત નહી મલવાએછે. અસલ મુલવાલાં આદમીઓને કાએદાનાં બંધારંણમાં નહી રેહવું, એ આએ પરકારનાં એક ઉલટાં અને આજારને લગતાં દેવની દીનવાલાં મુલથીછે. જો એમ નહી હોએ તો દીન ધરાવનારૂં ઈનસાંન દીન વગરનું (ઈઆને કુફર) કેહવાએ નહી. ૩

૧ ۱۲۷ જે સાહેબની તરફ દરએક ચીજ ઊમેદવારછે, તે શાહેબ પોતે સરવે ચીજથી વગર મોતાજનોછે. દરએકની અંદર તેછે, પંણ તેહનામાં કોઈ નથી. તે સાહેબ સરવેને ચલાવનારોછે, પંણ તે પોતે કોઈથી ચલાવ્વાને માટેનો નથી, તેવ્વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, સરવે ચીજ નેસ્તીમાંથી હયાતી પાંમેલીછે તે (તેહને લગતાં) કાંમને સારૂંછે. અને દરએક વસ્તુને તેના વખત ઉપર જરૂર હયાતી મેલવ્વાનું કારંણછે. ગેરવખતે કોઈ ચીજનું કરવું નથી. એ પરમાંણે હયાતી પાંમેલી વસ્તુઓ (પોતે) હયાતી મેલવ્વાને સકતીવાંન નથી. અને વખત આએ ચીજે સેવાએ કોઈને સારૂં નથી. ખોદાએતાલા કોઈબી વસ્તુને સારૂં મોહતાજ વાલો નથી. જોકે તે સાહેબ પોતે દરએક જાતની અંદરછે, પણ તે પોતે કેઠે જણાતો નથી. તે પોતે સરવેને ચલાવનારછે, પણ તે અહુરમજદની દાંનાઈ વગર કોઈથી કોઈ ચીજને ચલવાતી નથી.

૧ ۱۲۸ માંણસની જીનદગીના સુધારા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, માંણસની જીનદગી તેની અંદર આતમા હોવાને લીધેછે. અને આતમા બદનની અંદર ફતેહમંદ (યજદોની) મદદને લીધેછે. અને તે ફતેહમંદ, છુટકારાની ઉમેદને સારૂછે. (માંણસ), એબ આપનાર (એહરેમન) ને વગર તેજનો કરનારૂં, સાવચેતી આપનારાં અન્તકરંણથી તેહને સાહવચેતી મલવાએ, તથા તેને સેવટના સુધારામાં પોહચવા સારૂં સુધરવાની સકતી મલવાએછે. જેથી માણસની જીનદગી, સેવટના સુધારાને વખતે જે કાંઈ હલાકી તેહને પોહચે, તે (હલાકી)થી છુટકારો મેલવવાની ઉમેદમાં ફાવનારી કઉઅતવાલી બનેછે. સુધારાને લગતી કઉઅતતેછે કે, પાપને લગતા ધરમગુરૂઓને લીધે આદમીઓને દોજખની અંદર સેવટના સુધારાને સારૂં હમેશલગીની ઘણી સજા થાએ, તથા તેથી એબ આપનાર

(એહરેમન) ની જે પેદાએશછે તે ઉમેદ વનાંની થાએ, અને ગાલેબ આતમાથી તે (પેદાએશ) નો નાસ થાએ, તેની આગમચ જે કઉઅતથી માંણસ સુધરી સકે. (કારણ કે) તનથી આતમા ગુજર કરી જાએછે, તેઆરે માંણસ મરંણ પાંમેછે; અને આદમીની જીનદગીવાલી દેહ ખરાબ થાએછે. બીજા (ઈઆને આપણી ભલી દીન સેવાએના) જે લોકો સજાને લાએક જણાએલાછે, તે તેઓના ધરમગુરૂઓનાં ઠગારાપણાથીછે, અને એ વીસેની વીગત તેહને લગતાં પ્રકરણમાં જણાવેલીછે.

૧૮૧ જે રાજ અંધરમઈનીઊશની કુશેશને વધારે સખતી પોહચાડનારૂંછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, અંધરમઈનીઊશની કુશેશને વધારે સખતી પોહચાડનારૂં જે રાજછે, તે ઘણુંકરીને એક માંણસની અંદર હકુમતનો પ્રતાપ અને ભલી દીનનું ખોરેહ એ બેહુનું એકસરખું બલ હોવાએછે. અને તેથી અંધરમઈનીઊશના સંબંધનો (દુનીઆંની અંદરથી) ઘટારો થાએછે. કેમકે, રાજ અને દીનના એકબીજા સાથના મેલાપથી, જેમ (દીનનાં) વધારે બલથી રાજ કીરતીવાંન થાએછે, તેમ (રાજનાં) વધારે બલથી ભલી દીન કીરતીવાલી થાએછે. જેમ જરતોશતની અંદર ભલી દીનનાં ખોરેહને લગતી જે ચહડતે દરજજેની સકતી હતી, તેમ જો તેનામાં, જે (રાજને લગતી) વધારે બલવન્ત કીરતી જમશેદમાં હતી, તે સાથે હોતતો, ખલકની અંદરથી અંધ્રમઈનીઊશનો ઘટાડો, તથા એબ આપનાર (હેરેમન)થી ખલકનો છુટકારો તુરત થએઓ હોત; અને દુનીઆંમાં (અહુરમજદની) મરજી મુજબનો શેવટનો સુધારો કરેઆમાં આવેઓ હોત. અને દુનીઆંમાં જે લોકોછે તે સઘલા નેક દીનની સાથે ખુબીવન્તાં રાજવાલા બનેઆ હોત. (કારંણકે), સારી દીન અને સારૂં રાજ એકબીજા સાથે એકમલતાં હોએતો, તેથી દુનીઆં એબથી દુરબલ, વધારે ગુણવન્તી, ઘાતનો ઘટાડો કરનારી, ઘણી મદદગાર, વધારે પવીતરાઈવાલી, પાપ વગરની, આદમીનું સંકટ ટાલનારી, ભલા લોકોને સકતીવાંન કરનારી, તથા જે બુરા લોકોછે તેઓને સંકટવાલા અને અસકત કરનારી થાએછે. અને (તે રાજા) દુનીઆંને આબાદી—ખલ- ૨ ૩

કના લોકોને કુદરતી ખુશી અને હમેશની નેકીથી શુધારેછે અને સીનગાર આપેછે. આએ બેહુ બોરેહ (ઇઆને ભલી દીન તથા ભલાં રાજનું બલ) એક પુરૂષને પુરેપુરૂં મલવાએ, એબ આપનાર (એહરેમન) ને પુરતી હાંણી થાસે, ખલકને પવીતરાઇ મલસે તથા (એબ આપનારથી તેહનો) છુટકારો થસે અને તેથી શેવટનો શુધારો બનસે. ભલી દીનને પરસીધ કરવા સારૂં આએ તરેહની બેહુ બોરેહ (ઇઆને ભલી દીન અને ભલાં રાજ) નું માલેકપણું જે સોસીઓશ (પેગમબર આવનારછે) તેને સાથે મલશે. અને તે (સોશીઓશ) થી આએ બાબતને લગતાં જેબી બીજાં ગુનગારાં કાંમછે, તે થાસે. વલી તેની તરફથી જે કાંઈ બેહદ કુશેશનું વધારે ચાલુ રેહવુંછે, તે સખી લોકોને આબાદી, દાંનાઈવાલા લોકોને હકુમત, અને સાચ્ચા લોકોને ઈનસાફ મલવાને લગતાં કાંમોનુંછે.

૧ ।૩૦ **જે (શાહેબ) દરએક ચીજની અંદર, તથા દરએકની ઊપરછે; અને તે કોઈ ચીજથી તથા કોઈ ચીજને સારૂં તાબેદારી કરનારો નથી. એટલેજે તે (દુનીઆંને) ચલાવનારી દરએક વસ્તુની ઊપરછે, તથા સરવે વસ્તુ પોતાને ચલાવનારી તેનીથીછે, તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાંણવુંકે, જે સાહેબ સરવે ચીજની અંદર તથા દરએકની ઉપરછે, અને કોઈનો તથા કોઇને સારૂં તાબેદાર નથી, તે સરવે ચીજને જાંણનાર, સરવે શકતીવાંન અને સરવેનો માલેક, પેદાનો કરનાર આહુરમજદ પોતે છે. જે સાહેબ (કોઈનો) તાબેદાર નથી, પણ (સરવેનો) માલેકછે. (તે કોઇથી) પેદા થએલો નથી, પંણ સરવેને પેદા કરનારછે. જે બેશી ધરાવનારો નથી, પંણ (સરવેથી) ચહડતે દરજજેનોછે. જે ફરમાંબરદાર નથી, પંણ સાહેબછે. જે ચેલો નથી, પંણ (શરવેનો) ગુરૂછે. જે વગર માલમતાનો નથી, પંણ (સરવે પાંતીએ) સકતીવાંનછે. જે સંભાલ કરવાને માંટેનો નથી, પંણ (સરવેનો) સંભાલ કરનારછે. જે મકાંન વગરનો નથી, પણ મોકાંમવાલોછે. જે ગણેઆંણ મેલવ્વાને

માંટેનો નથી, પંણ પોતે (બીજાઓની અંદર) ગણેઆંણુની ઉતપન્તી કરનારોછે. જે સુધરવાજોગ નથી, પણ (પોતે બીજાઓને) સુધારનારોછે. જે બખ્શેશ મેલવનારો નથી, પંણ બખ્શેશ કરનારોછે. જે શુખ મેલવ્વાને મૉંટેનો નથી, પંણ (બીજાઓને) શુખ આપનારોછે. જે શાથીઓની સાથે કાંમ કરનારો નથી, અંણ એખલો *કાંમ કરનારોછે. જે કેઆસ અથવા તોલ કરવાને માંટેનો નથી, પંણ કેઆસ અથવા તોલ કરનારોછે. જે ચલાવ્વાને માંટેનો નથી, પંણ બીજાઓને ચલાવનારોછે. (દુનીઆંમાં) દરએક વસ્તુની અંદર દરએક વસ્તુ ચહડતે દરજજેનીછે, અને તે સરવે વસ્તુની ઉપર ચહડતે દરજજેનો પેદાનો કરનાર અહુરમજદછે. તેનીથી ઉતરતે દરજેની દરએક વસ્તુની અંદર દરએક ઉતરતી વસ્તુછે, જેમકે:—એક તાબેદારની ઉપર વડો એક માલેકછે; એક ફરજંદની ઉપર વડો એક બાપછે; એક ખેશીની ઉપર વડો તેનો એક વડીઅલછે. એક ફરમાંબરદારની ઉપર વડો, એક માલેકછે. એક ચેલાની ઉપર વડો, એક ઉસ્તાદછે. એક વગર દોલતવાલાની ઉપર વડો એક દોલતવાલોછે. એક સંભાલ લેવા જોગની ઉપર વડો એક સંભાલ કરનારછે. એક વગર મકાંનવાલાની ઉપર વડો એક મકાંનવાલોછે. એક દાંનાઈ મેલવ્વા જોગની ઉપર વડો દાંનાઈ આપવાવાલોછે. એક સુધારવાજોગ વસ્તુની ઉપર વડો તેહનો સુધારનારછે. એક વીદીઆર્થીની ઉપર વડો તેહનો શીખ્શાગુરૂછે. એક બખ્શેશ મેલવનારની ઉપર વડો બખ્શેશ કરનારછે. એક સુખ મેલવ્વાને માટેનાંની ઉપર વડો (તેને) સુખ આપનારછે. એકબીજાની સાંથે કાંમ કરનારની ઉપર એક જાતે એખલો કાંમ કરનારછે. એક તોલ અથવા તમીજ કરવા જોગની ઉપર વડો એક તોલ કરનારછે. અને એક ચલાવ્વા જોગ વસ્તુની ઉપર વડો તેહેને ચલાવનારછે; પણ પેદાનો કરનાર અહુરમજદ સરવે ચીજની ઉંપર ચહડતો દરજજો ધરાવનારછે. વલી તે પેદાનો કરનાર અહુરમજદ પોતાની સઘલી સહમજ ધરાવનારી અકલવાલી જાતથી, જે ચીજ કોઈની મારફતે અને કોઈથી ચાલી સકે એવી નથી, તે સઘલી વસ્તુઓને કાએદાસર ચલાવનારછે. જેઓમાં તે શાહેબને લગતી સઘલી કાએદાસરની સહમજ તથા તેહની દરએક ઈચ્છાને લગતી વકુફ નથી, તેઓ સંપુરંણ સહમજ વગર પોતાને લગતી કોઈ ચીજને ચલાવવાને સકતીવાંન નથી.

૧ ।૪। (માંણસને) પુરતી સહમજ મેલવ્વા સારૂં જે વસ્તુ લાએકનીછે, તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, (માંણશને) પુરતું ગણેઆંણ મેલવ્વા સારૂં ૧૦ ચહડતે દરજ્જેની લાએક વસ્તુછે. (તેમાં એક) ખુશ જીનદગી; (બીજી) દોલતનો સંબંધ; (તરીજી) નફાનો વધારો; (ચોથી) સુખનું કાએમ રેહવું; (પાંચમી) ચલકાટવાલી હકુમત; (છઠી) મોરાદમાં ફલદરૂપ થવું; (સાતમી) પુરતા આરાંમથી રેહવું; (આઠમી) તાબેદારની તરફની કુદરતી ખુશીવાલો પેઆર; (નવમી) સારી શીખામણ દેનારો વીસવાસુ દોસ્ત; અને (દસમી) ગમગીનીના વખત ઉપર સારી મદદ કરનારો મદદગાર, ઈત્યાદી વસ્તુઓથી (માંણસને ગણેઆંણની અંદર) સુધારવુંછે. (તેમાં) ખુશ જીનદગી-એ વગર ધાસ્તી સાથની તનદરૂસ્તીછે. દોલત તથા ફાએદાનો વધારો—કુદરતી અકલનાં પ્રમાંણથીછે. સુખનું કાએમ રેહવું—ખોદાએતાલાની બંદગી અને એકાંતપણાથીછે. ચલકાટ ભરેલી હકુમત—જાતી દાંનાઈથીછે. તાબેદારોના પેઆરનું મેલવ્વું—તેઓને ખુશ રાખવાથીછે. નેકનાંમી-એ નાંમની દુર જગોવેર શોહરત થવાથીછે. મોરાદમા ફલદરૂપ થવું—સારી ધારણાથીછે. પુરતા આરાંમથી રેહવું—એ જેકાંઈ મલે તે ઉપર સંતોષ કરવાએછે. સારો દોસ્ત-એ ભેદને સાચવનાર અને એબને દેખાડનારો સારો દુરઅંદેશ મીતરછે. જે શખ્સ સુધરેલા ખવાસનો હોએ; તેહની સીખાંમણ માંણવા જોગછે. સારી મદદ કરનારો મદદગાર-અકલથી બોલનારો અને જેથી આદમીનો સુધારો થાએ તેહને લગતી મદદ આપનારો (પુરૂશ) છે. (માંણસને) આએ સઘલી વસ્તુઓ પાક ખોદાએતાલાની દીન ઉપર ખરાં જીગરના પેઆરથી ઓસ્તવાર રેહવાએ મલેછે. જે ઈનસાંનની જાતે આએ ચહડતે દરજેની ૧૦ વસ્તુઓ મેલવેલી હોએછે, તે (ઈનસાંન) પુરતી દાંનાઈથી દુરઅંદેશ અને દરજ્જાવાલું રેહછે.

૧૩૨ પેદાએશને હયાતી મલવા વીસે તથા પેદાએશથી હયાતીનો ફેરફાર થવા વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, દીનના આગેવાંનોએ (ઇઆને દીનના આગલા પેશવા દસ્તુરોએ), ભલી દીનને લગતા ખોલાસા ઉપરથી કહેલુંછે કે, સરવેને પેદા કરનાર અશો અહુરમજદછે. અને દીન, તે શાહેબની દાંનાઇછે. આએ દુનીઆંમાં તેહની જગો, ભલાઈની કઉઅતવાલાં ઈનસાંનની અંદરછે. અને સઘલા યજદોની પાક પેદાએશ તેહની મનજલસછે. પેદાના કરનાર અહુરમજદની હસ્તી પેદાએશને બનાવવાથીછે. તેહની દીનને લગતી દાંનાઇ-તેહની ઇચ્છા તથા (તેહનાં) કાંમની સહમજ આપવા સારૂંછે. અને તેહના મેલાવરાની જગો, લોકોની તરફથી દીનની રાહે અપાએલાં (ઇઆને યજદાંપરસ્તોની બંદગીને શારૂં મુકરર કરેલાં) મકાંનની અંદર (ઇઆને આતશકદેહમાં) છે. પેદાએશથી હયાતીનો ફેરફાર થવો આએ રીતછે કે, જેઆરે આદમીની અંદર તે સાહેબની હસ્તી રેહતી નથી, તેઆરે તે ઈનસાંન પોતે જે અસલ મુલથી હયાતી પાંમેલુંછે, તેથી ખોટું થાઇને ઉલટાં મુલ (અંઘ્રમઇનીઉશ) ની તરફેનવાલું બની સકેછે. અને તે આદમીની અંદર અસલ મુલવાલા મીનો યજદોની જાત રેહતી નથી, તેથી તેહને કસ્સું નહી જણાવાને લીધે. તે ઉલટી હયાતીવાલું થાઈ સકેછે. ૨

૧૩૩ હાકમોની અંદર જેકોઈ (હાકમ) સારા ગુણવાલો હોએછે, તેનીથી (દુનીઆંને) ઘણો ફાએદો થવાં વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, સારા ગુણથી સવાબનો વધારોછે. અને જે સારા ગુણ વાલું આદમી સવાબનો ઘણો વધારો કરનારૂં તથા દુનીઆંને ઘણો ફાએદો પોહચાડનારૂંછે, તે હકુમતને લીધેછે. જેમ પાહડોનાં મથાલાં ઉપરના પાંણીના જહરાથી, જંગલોમાં સુખ આપનારી લીલોતરી ઉગેછે; તથા પાહાડની ઉનચાઇ ઉપર આતશ સલગેછે, તે દુર શુધી રોશની આપેછે; તેમ જેકોઈ ૨

સારા ગુણવાલો પાદશાહ હોએછે, તેહનીથી (દુનીઆંમાં) ચલકાટ પેદા થાએછે. અને તે પાદશાહ પોતે એખલ્લો હમેશાં બીજા પાદશાહોને પોતાનાં રાજની મારફતે નેકી તથા કીરતો આપનારો, તથા પોતાની હકુમતથી જાતે દુનીઆંનો સુધારો કરનારો અને તેહના રાજને લગતા હાકમોની કીરતીને વધારનારોછે. અને તે, સારા ખવાસથી (બીજા પાદશાહઓ તથા હાકમોની સાથે) એકદીલી રાખનારોછે. વલી પાદશાહોના સારા ખવાસની કઉઅતથી બેહદ લોકો સારા ખવાસવાલી ચાલચલણની નકલ કરેછે. (એમાં) પેહલ્લો (સારો ગુણ) નેક દીનને લગતોછે, કારંણકે પાદશાહો નેક દીનને લગતા હોવાથી, બેહદ લોકો ભલી દીનવાલા થાએછે. બીજો (સારો ગુણ) સારી અકલને લગતોછે, સબબ કે પાદશાહો સારી અકલવાલા હોવાથી, તેઓ પોતાને તથા (પોતાના) તાબેદારોને સારી રીતે ચલાવ્વાને સકતીવાંન થાએછે. તરીજો (સારો ગુણ) સારાં અન્તકરંણને લગતોછે, કારંણ કે સારાં અન્તકરંણથી પાદશાહોને ઘણી સારી હીમત મલેછે, અને પાદશાહોની હીમતથી, (તેઓના) દુશમનો ઈજા ભોગવેછે, અને તેથી દુનીઆંની જાલવણી થાએછે. ચોથો (સારો ગુણ) બરદાશત કરવાની (ઈઆને ખમવાની) સકતીછે, કારણ કે હાકમોની તરફથી બરદાશત કરવાએ, તે હાકમોની તરફ તેહના તાબેદારોનો પેઆર રેહછે. અને તેઓની હાકમોના હોકમ મુજબ કાંમ કરવાની એકદીલીથી, રઈઅતની ઉપર રાજનું સલાંમતીથી ચાલવું તથા ખલકને ફાએદો થાએછે. પાંચમો (સારો ગુણ) રઈઅત ઉપર સારી મોહબત રાખવાનોછે, કારંણકે હાકમોની વગર મેહરબાંનગીથી લોકો તે હાકમના દુશમન થાએછે, અને તેથી હાકમ અને રયત વચેની તેઓની દયા મેલવ્વાની આશા કપાએછે, તેઆરે હકુમતથી કેટલેએક દરજજેના ફેતનાની દુનીઆંને તથા આદમીઓથી હકુમતને ધાસ્તી રેહછે. છઠો (સારો ગુણ) રઈઅતને ફરાગત આપવાના વીચારને લગતોછે, કારંણકે પાદશાઓ રઈઅતને ફરાગત આપવાનો વીચાર રાખવાથી, જે ખલકનાં લોકો હમણાંછે અને હવેપછી પેદા થસે તેઓને સારૂ ઘણાં મોહટાં ફાએદાકારક કાંમો કરેછે. સાતમો (સારો ગુણ) ખુશદીલીછે, કારંણકે પાદશાહોની અંદર ખુશદીલીની અસર હોએછે તો તેથી રઈઅતનાં દુઃખનું નીવારંણ સરવેથી સરસ રીતે થાઈ સકેછે. આઠમો (સારો ગુણ) હકુમતને જવાલ પોહચાવાની હમેશાં ઈઆદ રાખવાનોછે, કારંણકે હકુમતને જવાલ પોહચવાની યાદ રાખવાથી તે પાદશાહ વગર ધાંમધુમે રેહછે, અને જે દાહપંણવાલો પાદશાહ હોએછે, તે જવાલ પાંમનારી હકુમતની આવકની માર-

ફતે રવાંતને લગતી વગર જવાલની હકુમતને મેલવેછે. અને રઈઅતને ફરાગત આપવાથી તથા આબાદ રાખવાથી તે પાદશાહ, લોકોની તરફના ઘણા આશીરવાદ મેલવનારો થાએછે. નવમો (સારો ગુણ) સારા ગુણ ધરાવનારાં આદમીનો દરજ્જો વધારવાનોછે, કારંણકે તે પાદશાહની તરફથી હોનરવન્તાં આદમીને દરજ્જો આપવાએ, જે હોનરો લોકોમાં જાહેર થએલા હોએ તે પ્રકાશે અને જે નહી જાહેર થાએલા હોએ તે જાહેર થવાની કઉઅત પકડે, કે જેથી દુનીઆંનો શુધારો થાએ તથા તેહને આરાસ્તગી મલે. દશમો (સારો ગુણ) દુરગુણ ધરાવનારાઓને સખતી પોહચાડવાનોછે, કારંણકે તે પાદશાહની તરફથી દુરગુણવાલાઓને સખતી પોહચાડવાથી, આદમીઓની અંદર જે દુરગુણ ઉતપન થતો હોએછે, તે અસ પાંમેછે, અને જે નહી ઉતપન થએલો હોએછે, તેની કઉઅત તુટેછે અને તે બંધ પડેછે. અને દુરગુણ (ઈઆને એબ) થી દુનીઆં પાક થાએછે. અગીઆરમો (સારો ગુણ) પ્રજા સાથે એકમલતા વીચારે રેહવાનોછે, કારંણકે, પ્રજા સાથે એકમલતા વીચારથી રેહવાએ પાદશાહ દરએક શેહરને પસંદ પડતો થાએછે, અને તે રઈઅતને પસંદ પડતો રાજા પાએદાર રેહછે. વલી તે રાજા મોટા કરો નાંખીને નવાં શેહરો વસાવેછે, તથા દુનીઆંનાં લોકોની આબાદીનાં, મોલકનાં ફાએદાનાં, ખલકને મદદ મલવાનાં અને શેવટના શુધારાને લગતાં પાએદાર કાંમો કરેછે. અને બીજા મોલકના હાકમોની અંદર પોતાની મોહટાઈ જાહેર થવા સારૂં, (તે પાદશાહ) દરએક મોલકને મોહટી દોલતનો સંનગાર આપવાની તથા ખલકના લોકોને બખ્શેશ કરવાની ફરજ સહમજેછે. બારમો (સારો ગુણ) ખુબી ભરેલા હોકમો આપવાનોછે, કારંણ કે પાદશાહોની તરફના ખુબી ભરેલા હોકમોથી ઈનસાફનો જણમછે, અને ઈનસાફની ઉપર દુનીઆનો સુધારોછે. તેરમો (સારો ગુણ) દરએક મોલકમાં ખોલ્લી દરબારે બેસવાનો નીઅમ રાખવાનોછે, કારંણ કે, પાદશાહોને ખોલ્લી દરબારે દરએક મોલકમાં બેઠક કરવાનો તરીકો રાખવાથી, પાપી હાકમોથી તેઓનાં પાપને લગતા મીઠાસનો અટકાવ થાએછે, તથા તેઓનો (રઈઅતની ઉપરથી) જોલમ બંધ પડેછે, અને તેથી પરહેજગાર હાકમોને (તેઓની) દોલતની, અને હાજતમંદોને ઘટતો છુટકારો મલવાની, ઉમેદ રેહછે. અને તેવા પાદશાહો, અમરગીને લગતાં ફરમાંન વાલાં કાંમ કરનારાઓને, તે કાંમને માટે સારી રીતે ચાલવાની, દરવેશોની જતન થવાની, રાજને મોહોટો ફાએદો પોહચવાની નીશાંની

તરીકેછે. ચઉદમો (સારો ગુણ) સખાવત કરવાનોછે, કારંણ કે જેમ પાંણી જાડપાંણોને ખીલતાં રાખનારછે, તેમ સખાવતથી ફરાગત આપનારા પાદશાહો આએ દુનીઆંની સઘલી પેદાએશને ખીલતી રાખનારાછે. પંદરમો (સારો ગુણ) લોભનો અટકાવ કરવાનોછે; કારંણકે જે (માંણસ) જાતે લોભને અટકાવનારૂંછે, તેહની અંદર યેંજદીનું ઉતરવુંછે, અને તેથી તે (માંણસ) દુનીઆંનાં બેહદ લોભી વરૂઓને ખોલ્લી રીતે દુનીઆંને ખરાબ કરવાથી અટકાવ્વાને સકતીવાંન થાએછે. સોલમો (સારો ગુણ) દુનીઆંનાં લોકોમાંથી એકબીજાને લગતા ડરનો પોતાની તરફથી અટકાવ કરવાનોછે; કારંણ કે તેથી લોકોમાં વધારે ધાસ્તી પેવસ થાઈ નહી સકે. સતરમો (સારો ગુણ) ભલા લોકોને નવાજવાનો તથા તેઓને પોતાના હજુરી તથા દરજજા વાલા બનાવ્વાનોછે; કારંણ કે તે પાદશાહની તરફથી ભલા લોકોને ચહડતો દરજ્જો તથા આગેવાંની મલવાએ, દરએક બદીનું પાછું હટવું તથા અસપાંમવુંછે, અને સઘલી ભલાઈનું ખીલી નીકલવું અને આગલ વધવુંછે. અઢારમો (સારો ગુણ) રાજને લગતો કારોબાર ચલાવનારાઓને મુકરર કરતી વખતે, સારા અને હલકા લોકોની ઘણી તપાસ રાખવાનોછે; કારંણ કે પાદશાહોની તરફથી સારા અને હલકા અમલદારોની પુરતી રીતે તપાસ રાખવાએ ખલકનાં લોકોનો સંબંધ તે પાદશાહની તરફ રેહછે, અને તેથી રઈઅતને પાદશાહોની તરફનો ફાએદો, નેકી, આબાદી અને ઘટતી બખ્શેશ મલેછે. ઓગનીસમો (સારો ગુણ) પોતાની જાતને દાંનાઈથી પાક ખોદાએતાલાની તાબેદારીમાં રાખવાનોછે; કારંણ કે દાંનાઈથી પોતાની જાતને પાક ખોદાએતાલાની તાબેદારીમાં રાખવાથી, તે પાદશાહની રઈઅત તેની તાબેદારીમાં અન્તકરંણથી રેહછે, અને તેથી દુનીઆંનાં લોકો ઉપર પાદશાહોની હકુમતનો ચહડતો દરજજો, તેઓના ઈનસાફ અને હોકમોનું ચાલુ રેહવું અને લોકોને ઘણો ફાએદો થાએછે.

૧૩૯ ભલા પાદશાહને રાજના સુધારાની કઊીઅતનું તથા ખલકને સુધારવાની સહમજનું જાહેર થવું, તેહની અંદર શેહરેવર અમેશાસ્પંદની સીફત હોવાથીછે. તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાંણવું કે, શેહરેવર અમેશાસ્પન્દ (ઇઆને બેનવાલ બુજોરગીવાલા પાદશાહ) ની જાતને લગતી સેફતના બોલો આએ પ્રકારનાછે, જેમકેઃ—ખશ-ત્રહે—વઈરયેહે—અયોખશુસ્તહે—મંજદકાઈ—ત્રાયો—દ્રગવે. અને તેનો અરથ 'દીન—હથીઆર—અને દયાનો માલેક તથા દોલતની મદદવાલો અને ફોજનો ધણી' એવો થાએછે. તેથી જે ઇનસાફવાલા પાદશાહની અંદર, રાજને સુધારવા સારૂં, ઉપલી સુધારાનાં સાંધણ તરીકેની સકતીઓ જણાએલી હોએછે, તે (આએ દુનીઆંમાં), ઉપલી સેફતવાલી બુજોરગ જાતવાલો—(ઇઆને શેહરેવર અમેશાસ્પંદની માફક) 'દીન—હથીઆર અને દયાનો માલેક તથા દોલત અને ફોજનો ધણી' છે. વલી એ વીસે જાંણઈતુંછે કે, જે (પાદશાહ) ની અંદર આએ (ઉપર જણાવેલા ગુણ) માંનો કોઇ ગુણ નહી હોએ, ઇઆને આએ સઘલી કઊઅતનું એકઠું બલ નહી હોએ, તો તે પાદશાહ હકુમત કરવાને લાએકનો નથી, પણ તે દરએક હાકમનો તાબેદારછે. વલી જે હાકમની અંદર હકુમત નથી, તે નામદાર નથી; તેંમજ તે દીનને નહી ચલાવી સકનારો, નકાંમાં હથીઆરવાલો, દયા વગરનો, દોલતને નહી મેલવનારો, રઇઅતની પાસબાંની વગરનો અને ભાગીટુટી ફોજવાલોછે. હવે જેહને દીન નથી, તે હાકમ (માંણસનો આવતી દુનીઆંમાં) છુટકારો થાએ તેવું ફરમાંન આપનારો નથી. તેહનાં હથીઆર નોકસાંન ભરેલાં કાંમ કરનારાં, તેહની દયા ઇજા દેવાજોગ રૂમીઓને લગતી,* તેની દોલત ફરેહબુત અને આઇબીશુતને માટેની, અને તેની ફોજ નાંફરમાંનીને લીધે ખરીદવાજોગ નથી. જેહને હથીઆર અને સકતી નથી, તે હાકમ—નાંફરમાંનોથી બીહતો, ઠગારાઓથી દુખી દેલનો, તેહના નહી સુધરેલા ગુનેહગાર સવારોની ઉપર દયા કરનારો, ૨

---

* જાંણવું કે આપણા ટોલાના સાસાની પાદશાહોના દોરમાં રૂમીઓ આપણા રાજની સાંહાંમને થનાર હરીફ તરીકે હતા, માટે ઉપલાં લખાંણમાં રૂમીઓને વગર દયા લાવ્વાજોગ શત્રુઓ તરીકે જણાવેલાછે.

દુઃખનો વધારો કરનારી દોલતવાલો અને લશકર વગરનોછે. જેમાં દયા નથી, તે હાકમ દુશમનનો વધારો કરનાર, દીનની રાહે ધીકારવાજોગ, તેનાં હથીઆર દુશમનને સારી સકતી આપનારાં, (તેહની) દોલત બેમાલુમ રીતે હાંણી પોહચવાજોગ, અને તેહની ફોજ તે હાકમથી જુદાઈની ઈચ્છાવાલીછે. જેહની પાસે દોલત નથી, તે હાકમ ખોરાક વગર મોહતાજદાર, ટુટેલાં હથીઆર અને સકતીવાલો, લાચારીથી બીજા આડે મારગે ચાલનારા સકતીવાંન લોકો તરફ દરગુજર કરનારો, અને કંગાલ તથા કમજોર ફોજવાલોછે. જેની પાસે ફોજ નથી, તે હાકમ તાબેદારો તથા દીનદારો વગરનો અને અણઘટતાં હથીઆરવાલો તથા ગોસ્સાની તરફ દયા લાવનાર (ઈઆને ગોસ્સો કરવાને ઠેકાંણે દએઆ ખાનાર), અને વગર ફાએદાની દોલતવાલોછે. આએ (ઉપલી) વસ્તુઓની અરસપરસની કઉઅતનાં દેખઈતાં બલથી હકુમતને લગતો સુધારો કરવાએ, હાકમ ઈજતદાર બનેછે.

૧ ।૧૦ ખોરેહને પસંદ કરનારી પેદાએશની અંદર, ઓત્તમ અને સરવેથી નીચા તરીકાવાલા લોકો તથા તેઓની ચાલચલંણ વીસે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, જે પુરૂષો ખોરેહ (ઈઆને કુદરતી બખ્શેશ) ને મેલવ્વાની ચાલચલંણવાલા તથા તેહને લગતી જાતવાલાછે, તે આએ (નીચે લખી જણા-
૩ વેલી વીગત પરમાંણે) ૧૬ તરેહનાછે; તેમાં એક (શખ્સ) તે કે જે સારા ઉદીઓગની ખાહેશને માંટેનો હોએ, અને (તેહને લગતી) બખ્શેશ મલવાથી (ખોદાતાલાનો) આભાર માંનનારો હોએ અને તે નહી મલવાએ સંતોષી અને રાજી
૪ રેહનારો હોએ. જે શખ્સ એ પ્રકારનોછે, તે કુદરતી બખ્શેશ મેલવનારા
૫ સારા ઉદીઓગ વાલાઓની અંદર ઓત્તમ રીતભાંત વાલોછે. બીજો તે કે જે સારા ઉદીઓગની ખાહેશને માંટેનો હોએ, અને તેને લગતી બખ્શેશ મલવાથી (ખોદાતાલાનો) આભાર માંણનારો હોએ, અને તે નહી મલવાએ
૬ સંતોષી પણ નારાજી હોએ. તરીજો તે, કે જે સારા ઉદીઓગની ખાહેશને માટેનો હોએ, અને તેને લગતી બખ્શેશ મલવાએ (ખોદાનો) આભાર નહી માંનનારો હોએ અને તે નહી મલવાએ સંતોષી તથા ગમ વગરનો હોએ.

ચોથો તે, કે જે સારા ઉદ્દીઓગની ખ્વાહેશને માંટેનો હોએ, અને તેને લ- ૭
ગતી બખ્શેશ મલવાએ (ખોદાતાલાનો) આભાર નહી માંનનારો હોએ, તથા તે
નહી મલવાએ સંતોષી પણ ગમગીન હોએ. આએ તરંણ તરીકાવાલા (પુરૂષો) ૮
સારા ઉદ્દીઓગની અંદર ખોદાની બખ્શેશ મેલવ્વા સારૂં એકસરખા વીચારના-
છે. એક તે (શખ્સ), કે જે બુરા ઉદ્દીઓગની ખ્વાહેશને માટેનો હોએ, અને તેને ૯
લગતી બખ્શેશ મલવાથી તેનો આભાર માનનારો નહી હોએ, તથા તે નહી મલ-
વાથી સબુરી કરનારો પણ ગમગીન હોએ. આએ શખ્સ બુરા ઉદ્દીઓગની ૧૦
બખ્શેશ મેલવવા સારૂં સરવેથી બુરા તરીકાવાલોછે. બીજો તે, કે જે ઉલટા ૧૧
ઉદ્દીઉઓગની ખ્વાહેશને માટેનો હોએ, અને તે મલવાથી તેનો આભાર નહી
માંનનારો હોએ, અને તે નહી મલવાથી સબુરી પકડનારો અને વગર ગ-
મનો હોએ. તરીજો તે, કે જે ઉલટા ઉદ્દીઓગની ખ્વાહેશવાલો હોએ, ૧૨
અને તે મલવાથી આભાર માંનનારો અને નહી મલવાએ સબુરી પકડનારો
પણ ગમગીન હોએ. ચોથો તે, કે જે ઉલટા ઉદ્દીઓગની ઇચ્છા વાલો ૧૩
હોએ, અને તે મલવાએ આભાર માનનારો અને તે નહી મલવાએ સબુરી
પકડનાર અને વગર ગમનો હોએ. આએ તરંણ તરીકાવાલા ઉલટા ઉદ્દીઓ- ૧૪
ગની અંદર બખ્શેશ મેલવ્વા સારૂં એકસરખા વીચારનાછે. વલી
બીજા તરીકાવાલાઓમાં (ઇઆને કુદરતી બખ્શેશ મેલવનારાઓમાં),
એક તે, કે જે ખોરેહ (ઇઆને ખોદાઈ બખ્શેશ) થી સારી નાંમદા ૧૫
રીની ખ્વાહેશવાલો હોએ, અને તે મલવાથી આભાર માંનનારો અને તે નહી
મલવાએ રાજી રેહનારો તથા વગર ગમનો હોએ. આએ શખ્સ ખોરેહથી સારા ૧૬
મારગની નામદારી મેલવનારાઓમાં ઓત્તમ તરીકાવાલોછે. બીજો તે, કે જે ૧૭
ખોરેહથી સારી રીતની નામદારીની ખ્વાહેશવાલો હોએ, અનેતે મલવાએ (ખો-
દાનો) આભાર માનનાર અને તે નહી મલવાએ રાજી રેહનાર પણ રંજીદા
હોએ. તરીજો તે, કે જે ખોરેહથી સારી રીતની નામદારીની ઇચ્છાવાલો હોએ, ૧૮
અને તે મલવાએ નહી આભાર માંનનારો અને તે નહી મલવાએ જેમ સંતોષી
તેમજ વગર ગમનો હોએ. ચોથો તે, કે જે ખોરેહથી સારી રીતની નાંમ- ૧૯
દારીની ખ્વાહેશવાલો હોએ, અને તે મલવાએ (ખોદાનો) નહી આભાર
માંણનારો તથા નહી મલવાએ સંતોશી પંણ ગમગીન હોએ.
આએ તરંણ તરેહના શખ્સો, ખોરેહથી સારી રીતની કીરતીને પસંદ કર- ૨૦
નારાઓની અંદર એકસરખા તરીકાવાલાછે. વલી એક તે કે જે ખોરે- ૨૧
હથી ઉલટી રીતની નાંમદારીને પસંદ કરનારો હોએ, અને તે મલવાથી

નહી આભાર માંનનારો અને તે નહી મલવાથી સંતોષી પંણ દુખી દેલનો
૨૨ હોએ. આએ શખ્સ ખોરેથી ઉલટી રીતની નાંમદારી મેલવનારાઓની
૨૩ અંદર ઘણીજ બુરી રીતનોછે. બીજો તે શખ્સ, કે જે ખોરેહથી ઉલટી
રીતની નાંમદારીને પસંદ કરનારો હોએ, અને તે મલવાથી નહી આભાર
માંનનારો, અને તે નહી મલવાએ રાજી રેહનારો તથા-વગર ગમનો હોએ.
૨૪ તરીજો તે શખ્સ, કે જે ખોરેહથી ઉલટી નાંમદારીને પસંદ કરનારો હોએ,
અને તે મલવાએ આભાર માંનનારો અને તે નહી મલવાએ રાજી રેહ-
૨૫ નારો પંણ ગમગીન હોએ. ચોથો તે શખ્સ, કે જે ખોરેહથી ઉલટી રીતની
નાંમદારીને પસંદ કરનારો હોએ, અને તે મલવાએ આભાર માંનનારો
૨૬ અને તે નહી મલવાએ રાજી તથા વગર ગમે રેહનારો હોએ. આએ
(છેલ્લા) તરંણ તરીકાવાલાઓ ખોરેહથી ઉલટી રીતની નાંમદારી મેલવ્વામાં
એકસરખા વીચારવાલાછે.

આએ પુસ્તક તરીજાંને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું ગુજરાતી શુદ્ધી પતરક.

સફી.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૨૮	૧૦	પાણીન	પાણીની.
૧૨૮	૨૨	તેને..	તેનો.
૧૩૩	૨૭	મકાંનની	ઓરેહવાલાં મકાંનની.
૧૩૫	૫	જોએછે......	ચીજોને જોએછે.
૧૩૯	૧૦	એ બને......	એબને.
૧૪૦	૧૨	(આએ દુનીઆંની હાલતમાં.. ..	(આએ દુનીઆંની હાલતમાં)
૧૪૦		(ફકરા ૩ જા, ૪ થા અને ૫ માના આંક, ૫ મી, ૯ મી અને ૧૭ મી સતર ઉપર મેલેઆમાં આવેલાછે તેને)	(૪ થી, ૧૦ મી અને ૧૬ મી સતરને મથાલે ગણવા.)
૧૪૧	૩૪	પાંમેલ	પાંમેલાં.
૧૪૨	૨૦	(સતર ૨૦ મી, ૨૨ મી અને ૨૩ મી ઉપર ૫ મા, ૬ ઠા અને ૭ મા ફકરાનો આંક મેલેલોછે તેને)..	(૨૧ મી અને ૨૨ મી સતર ઉપર ગણવો.)
૧૪૯	૮	ચાલવાની....	ચાલવાએ.
૧૬૦	૧	કમ..	કાંમ.
૧૬૦	૬	દુનીઆની.....	દુનીઆં અને તેની.
૧૬૩	૨૩	મદુદુમ	મરદુમ.
૧૬૮	૧૩	જોતું......	જોતો.
૧૬૮	૧૪	બરે......	બરો.
૧૭૬	૧૬	અને તેઓની, હાકમોના હોકમ મુજબ, કાંમ કરવાની એકદીલીથી, રઈઅતની ઉપર, રાજનું સલાંમતીથી ચાલવું તથા ખલકને ફાએદો, થાએછે.	એક (સારો ગુણ) ઓહદાએ તાલાનો પેગ્માર મેલવ્વાનોછે, કારણ કે, તેથી હાકમોના હોકમને લગતાં કાંમોનું તથા તેની હકુમતનું ચલણ રઈઅતની ઉપર સલાંમતી ભરેલું રેહછે, અને લોકોને તેથી ફાએદો થાએછે.
૧૭૭	૧૬	કરો.	વેરા તથા કરો.

THE ENGLISH TRANSLATION,

BY

RATANSHÁH E. KOHIYÁR, B.A., LL.B.

UNIVERSITY OF BOMBAY.

CONTENTS.

ERRATA AND CORRIGENDA.

Page		line		
Page	156	*line*	6	*dele.* after deeds.
„	160	„	5	from bottom *for* man *read* men.
„	167	„	6	*dele.* after are.
„	170	„	5	*for* wordly *read* worldly.
„	175	„	5	from bottom *for* grater *read* greater.
„	183	„	7	from bottom *for* of improvement in the people *read* (requisite) for the improvement of the people.

GLOSSARY.

Page		Column		line		
Page	4	*Column*	2	*line*	9	from bottom *for* sorronful *read* sorrowful.
„	5	„	2	„	10	from bottom *for* Quetty *read* Quietly.
„	7	„	1	„	6	*for* Distructive *read* Destructive.
„	8	„	1	„	1	*for* tile *read* till.
„	„	„	„	„	12	*for* clement *read* element.
„	9	„	„	„	7	*for* dead *read* deed.
„	„	„	„	„	12	*for* Afermah *read* A female.
„	„	„	„	„	21	*for* scetion *read* section.
„	11	„	2	„	13	from bottom *for* perpetual *read* perpetually.
„	15	„	„	„	2	*for* dwelling, plan *read* dwelling-place.
„	16	„	1	„	19	*for* conseirnce *read* conscience.
„	„	„	„	„	22	*for* words read word.
„	„	„	„	„	23	*before* or *insert* [illegible] *and after* or *insert* [illegible].
„	„	„	„	„	25	*for* and *read.* end.
„	„	„	„	„	26	*before* or *insert* [illegible] *and after* or *insert* [illegible].

Page	16	*Column*	2	*line*	11	*for* inperer *read* injurer.
„	„	„	„	„	22, 23	*for* Incomeg, ains *read* Income gains.
„	18	„	„	„	9	*for* A evil order *read* An evil ruler.
„	„	„	„	„	17	*for* excepted *read* accepted.
„	„	„	„	„	21	*for* avorts *read* averts.
„	19	„	1	„	15	*for* the *read* one.
„	„	„	„	„	20	*for* lines *read* lives.
„	„	„	2	„	18	*for* lagerness *read* eagerness.
„	„	„	„	„	14	*for* exeitement *read* excitement.
„	20	„	1	„	1	*for* lager *read* eager.

Exposition in the good religion regarding men of the best and the worst desires. (۱۰۳)

1

Be it known that, that man has the best desires, who is so anxious to obtain, in the next world, the reward of virtue, that he never rests content with doing virtuous deeds, even though he should spend all the wealth earned by him in this world upon doing (such) virtuous deeds. And that man has the worst desires, who thinks it right to amass the riches of this world.*

2

3

Exposition in the good religion regarding the remedies for that illness of the soul which is owing to want of increase in knowledge and judgment. (۱۰۴)

1

Be it known that, illness of the soul is due to a deficiency of knowledge and of good qualities; and thereby two descriptions of vicious (men) are formed. Of these one is (called) Faréhbuṭé, and the other Aibibuṭé. Of these, a Faréhbuṭé is (a man) given to pride, who thinks that no one (in the world) is greater than himself: and, an Aibébuṭé is a scorner (of others); he has the vainty (to believe) that no one else knows as much as he does, and that others are behind him and inferior to him. The man who always has such an opinion of his own wisdom and good qualities that (he believes) that he is knowing and another is not, that he is superior

2

* The meaning of this is that men should, after providing for the conveniences of this life, spend the greater portion of the wealth acquired by them in the pursuit of any honest calling in doing deeds of righteousness, that they might thus secure contentment in this world and happiness in the next. For, he who endures hardships in this world for the sake of amassing riches, is unhappy in both worlds.

to another and the other is inferior to him,—such a man deforms and sickens his soul with these two vices. Therefore, men should keep off from themselves these two kinds of maladies of the soul, one of which is pride, and the other, contempt of others.* He whose soul is afflicted with these (maladies) should remain in obedience to some learned man and obtain instruction from him in knowledge and virtue, that thereby, his imperfect knowledge might be destroyed, just as a tree is dried up for want of water. The remedy for the malady of these two, proud men and scornful men, is by means of consummate thought: for, a man becomes possessed of just ideas about himself, by becoming a disciple of a highly thoughtful teacher; and thus, whatever learning and good qualities may be in others, whether more or less, or the entire

* In the holy *avesta* of the Ardibehest Yasht the vices of pride of oneself and scorn of others are called *pairi-maiti* and *taro-maiti*, and are considered as deadly maladies affecting mankind; and the prophet has imprecated harm and destruction to men possessing these vices. Thus :—

i. e. May he who is a scorner (of others) be ruined and miserable! May he who is proud be ruined and miserable!

Again, our holy prophet has thus imprecated as vicious those who contemn Ahúrmazd, in the sixth Há of Gáthá Ahúnwad :—

i. e. O Ahurmazd! he who disobeys thee from evil intent, and dispises his relations with thee, is a holder of relations with sinful deeds, is a destroyer of obedience, and a damager of the fodder for cattle (*i. e.* of things intended for the support of the poor): therefore I pray the reverse for them (*i. e.* curse them.)

The dastúr of dastúrs, Adarbád Márespand has, in the Patet composed by him more than 1,600 years ago in the time of the Sassanian King Ahúrmazd Sháhpúr reckoned "pride" and "scorn" as sins; and, designated them *avarmanashni* *i. e.* the sin of pride of oneself, and *tarmanashni*, *i. e.* the sin of scorning others.

absence of them, and the absence or the presence in a lower degree in himself of what learning or good qualities may be in others, become apparent to him. And when he finds another superior to himself he considers him to be higher in rank than himself, and believes himself to be lower in rank than that other, (and so) keeps (himself); and again whatever the other person knows more than himself, he, to learn what he himself does not know, and to acquire the knowledge and art of freeing his soul from the malady of pride and scorn, serves the other (who knows more than himself).

Exposition in the good religion regarding invisible powers that are fit to be approved and are full of light, and invisible powers that are not fit to be approved and are full of darkness. (۱۰۵)

1

---

2 Know that two invisible beings (*i. e.* powers) having relations with him accompany every living person; and through them people adorn their lives and hold two kinds of objects in view and perform two kinds of deeds. When mankind took its birth, through the Creator, in the invisible (world), it held no connection with objects and deeds of two kinds, but life-holding (men) have been enabled to do so in this world through the (above mentioned two) guiding powers*. And the manifestation of these (two kinds of)

---

* These two, shining and dark, invisible powers are known in our holy *avesta* as Spento Mainiús and Anghro Mainiús, and Persian scholars know them by the names of شیدآزاد and نورمجرد or تیره‌گهر and جوهرغاسق Our prophet, the holy Zartosht, who was the servant of [illegible] Spento-Mainiúsh

objects and actions (among men) has happened necessarily in this way, that when by means of the eyes and actions of this world, the presence of the things and actions of this world become manifest (to man), then two invisible powers, doing the work connected with the origin of life and having two kinds of objects and two kinds of actions, enter into his personality. Of these the shining invisible power is the power that gives the remedy-adopting faculty to the living (man). The separation (of man) from relations with this invisible power is owing to his turning at once towards the dark power connected with this world. The source of improvement of all men, through this world, in the present (life), is this invisible power (Spento Mainiús).

3 The dark mino is of a deadly nature and miserable sinful kind; it is, therefore, not fit to reach life-possessing man to hold relations (with him). In like manner, whoever is born

---

and the opposer of [illegible] Anghro-Mainiúsh, has declared himself in the tenth *hâ* of the Ijasné as connected with those possessing the five qualities of Spento Mainius, and as keeping aloof from those possessing the five qualities of Anghro Mainiús, thus :—

[illegible]

i. e. I am connected with those possessing the five virtues, and I am not connected with those possessing the five vices. I am connected with him who has good thoughts; I am not connected with him who has evil thoughts. I am connected with him who speaks what is good; I am not connected with him who speaks what is evil. I am connected with him who does good; I am not connected with him who does evil. I am connected with him who obeys (Ahurmazd); I am not connected with him who disobeys (Ahurmazd). I am connected with the pure; I am not connected with the impure. The same I will remain unto the end until the command regarding the two *minos* (Spento Mainiush and Anghro Mainiúsh) enures.

in this world is unfitted by his original nature* to mingle with it (the dark mino); but that (mingling) happens through perverted nature. Again, men, in various ways, turn themselves into the semblance of the dév-kind, and take the shape of wolves and other *Khrafastras*. This also is owing, not to their original disposition, but to the contact with it (the dark power); for men are of a light-bearing nature, (and) are inclined towards Frashkérat (final improvement). It is declared in the good religion that through it (Spento Mainiús) the Devs had become helpless and had disappeared in the time of Zartosht;† that in the time of Hoshédar, the bodies of wolves would be completely destroyed; and that in the time of Hoshédarmáh the bodies of all (animals) that sting would be fully annihilated. Moreover, the diminution of whatever vices are current in the nature of light-descended man happens at the time of the separation of the souls of different kinds of men from their bodies, when (the things) of this world are returned to it, and, (the things) of the invisible world return to the invisible world. At the end of the time of Hoshédarmáh, owing to the advent of Soshios the connection of *drújs* with the nature of man will be cleared away, broken and diminished.‡

---

* By original nature are meant the instruments with which Ahurmazd provides men at the time of their birth for the purpose of keeping off the dark power, such as, innate intelligence, knowledge, good disposition, hope, contentment, religion and the desire to make enquiries of the learned. The original nature of men guiding themselves by means of these instruments must, therefore, be considered as related to that of Spento-Mainiúsh, but when they discard these instruments and are drawn towards the dark power through evil disposition, their original nature is perverted.

† See third note, p. 49. Vol. I.

‡ See note Vol. I., p. 30.

1 Exposition in the good religion regarding the means which lead men to behave in the best and the worst manner. (۱۰۹)

---

2 Be it known that, it is owing to his conducting himself carefully by means of his innate intelligence that man, notwithstanding some admixture (of evil), behaves in the best possible manner: and, it is owing to the sinful power that he behaves in the most wicked manner. Therefore, among (men) of these two courses of conduct, the teacher who teaches them knowledge, what to do, and what not to do, these three things, is their friend*. And the ruler who, by means of his rule, prevents them from committing sin, nourishes the soul, and helps them in distress, is considered their overseer.† In all places, the thing which is the highest in rank and the best for man is, innate intelligence: and for him who is inferior in innate intelligence the best thing in the second grade is learning: and for him who is without learning, the best thing in the third grade is a friend who teaches him what to do and what not to do always. Similarly, for him who is without these (three things), the best thing in the fourth degree is a ruler who prevents him from 3 (committing) sin. If this had not been, how could he have become one who passes his life in the best possible manner? Nor would he have been able to live long, but, wanting these excellent things, would have been ruined, and would have approached the sinful power that makes one walk in the greatest wickedness.

---

* By the friend is to be understood the dastúr who imparts instruction in our holy religion.

‡ This overseer or ruler must be one whose rule and conduct are founded on our religion.

Exposition in the good religion regarding the way to keep close to the Self-existent. (1·v) 1

Be it known that, the way to remain in the presence of the holy Self-existent is through the two things of high degree, wisdom and faith; and it is by keeping these two things aloof (from them) that (men) remain apart from good in this world, and from good in the coming world. (The universe is divided into abodes of three kinds: of which*) one is the abode known by the name of hell, where the dévs and drújs, who strive for the contamination of sin, and the souls of sinners, are driven. The second is the abode of light and darkness, of good and evil, and of joy and sorrow, and is known by the name of géti. This abode is midway between the two (hell and heaven), where the movements of mental darkness proceeding from satanic relations, of evil, and of sorrow, enter into men. Therefore, among the creatures of this world, those men, who are the best of all, are the fighters (against such movements) and the instructors of the other people in the world who do not possess the divine power of foreknowledge. It is through the strength of the superior-work-doing invisible Yajads that men have happy lives, good rule, success, the clearance of darkness from among the people of this world by means of light, the removal of evil by the force of goodness and the suppression of sorrow by the power of gladness. And thus, in this middle abode, men always obtain adequate goodness and joy, through light. The abode of the highest rank, (the third), is paradise and 2 3 4 5

* The portion in brackets has been omitted by oversight of the transcriber from the Ms. received from Irán and has been supplied in accordance with the context.

Garothmán, possessing all light, perfect goodness and good joy; and, lest Anghra Mainius might injure the strength of this abode or his contamination might enter therein, he has been driven out from the heavens into the abyss below. In the heavens is all light, all fragrance, all goodness and all joy, and there prevails the superior and prescient rule of the Ḍáḍár*. Therefore, those religious teachers who cause men to pass their lives in that religion which deserves eternal punishment, are really of hell, and their religion is calculated to give entirely evil help, and immoral relations (to men), and to cause them great torment in the invisible world. For, an imperfect religion can never be called perfect and holy, but is considered as connected with all impurity.

6

---

1 Exposition in the good religion regarding the nature of the habitation (in men) of the Yajads and De'vs. (۱۰۸)

---

2 Be it known that, those men with whose souls the Yajads hold relations, are, owing to the nature of the Yajads, like them, possessed of pure majesty, of wisdom unconnected with evil understanding, of goodness unmixed with evil, of some of the power of the message-bearers (the Yajads) and, owing to glory unalloyed with darkness, are extremely beautiful, of superior appearance, of a good disposition and

---

* That is to say in the invisible world God rewards those who do virtuous deeds in this world and punishes those who do sinful deeds. And as Spento Mainius and Anghra Mainius exercise, in the invisible world, no influence on the minds of men, the commands of Ahúrmazd are never transgressed there.

like unto the good-eyed sun*: such is a religious teacher, the giver of ease (prosperity) to the world, and a ruler. Men, by walking unobservantly in this world become to some extent of an alloyed nature; but when they observe perfectly, with wisdom that is unmixed with evil understanding and with their invisible eye, they clearly understand the nature of the path of life. Notwithstanding the existence in man of a certain degree of alloy, the invisible power of thought can enter into him, and thereby such men promulgate among men (God's) commands by means of the invisible power of inspiration. That is, the Yajads being well inclined towards the salvation of the people of this world, and being good-natured in every way, introduce into the minds of men superior things related to the light which they (the Yajads) possess, and to the high power for good unalloyed with evil; and thus make them glorious and renowned among men. For example, it is owing to the connection of the Yajads within him that a ruler or king, wise, fully gifted, holy, (and) excellent, renders the people of the world happy, by causing prosperity through justice; similarly, (it is that) a pure-souled religious teacher, through the instrumentality of a superior religion, with qualities like those of the Yajads, becomes the remover of the blemishes (vices) of men†.

It is owing to the passions of wolves and *Khrafastras* 3

* The sun is called good-eyed because its light which, as it were, proceeds, from its eyes, destroys darkness and various things, purifies water and earth, causes the growth of trees and vegetation and gives health to men and removes diseases: not only this, but the business of the world and its prosperity depends upon it.

† The above is similar to what is found in the Avésta. The wonderful works, beyond the powers of ordinary men, performed by kings and religious teachers, could only have been accomplished by the help of the Majesty of

that men are like Ḍévs; and Hésham, the invisible power of the perverted path, prevailing in them, they become the source of darkness unconnected with light, of evil intelligence unconnected with wisdom, and of evil unmixed with good. It is owing to darkness unconnected with light that men, like highly filthy *Khrafastras,* become the obtainers of the 4 evil help of highly sinful conduct. And it is owing to evil intelligence unconnected with wisdom that they become the hearers of falsehood and the preachers of falsehood to people; and as they themselves are harmed thereby in a base manner, so they teach others to do evil deeds; and, owing to the coursing in them of the invisible power, Hésham, they are like theives and highwaymen. And, it is owing to the wicked strength obtained from evil unmixed with good, that they become injurers of the creation, destroyers

---

the Yajaḍs. In Jamyáḍ Yashṭ, IV, "Kyáu Khoréh", (Kingly Majesty) through which Ahúrmazḍ imparts his powers, is thus referred to :—

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

i. e. We praise the Kingly Majesty, created by Ahúrmazḍ, strong, much income-getting, superior work-doing, restraining, shining, powerful and breaking the perverse creation, which is the Majesty of the Yajaḍs of the invisible world and of the beneficent persons, improvers for the End, who have been and who will be hereafter born in this world.

It appers from the Jamyáḍ, A'ván, Ḍarvásp, Farvarḍin, Rám, Hom, Arshishwang and other Yashṭs that it was by means of this Majesty and the help of the Yajaḍs that king Hoshang kept wicked men under his rule, King Téhmúrasp made a servant of Anghra Mainius, King Jamshéḍ enjoyed glorious and prosperous rule over the whole world, King Faréḍún slew such a wicked King as Zohák, Kérshásp slew beasts of prey and demons, Kaékhosrú destroyed idol-worship and slew the wicked and powerful king Afrásiáb and reformed the world, Gústásp spread the religion of Zarṭosht over the world, and the holy prophet Zarṭosht swept away the Dévs from the world and converted learned men to the Majdiasnian religion with astonishing disputations and miracles. And with like help the prophets that are to come will do the work connected with the resurrection and final judgment.

of life, wicked sorcerers, and, like sinful destructive rulers of the world and deceiving religious teachers and wolves and *Khrafastras,* destroyers of the virtue of the world. And as 5 these sinners are, owing to (their) state of being aloof from good qualities and full of blemishes, like Ḍévs and Ḍrújs in this world; so, after the death of their bodies, the souls of these sinners are, owing to the connection with wickedness and vice and to deeds of sin, akin to Ḍévs.

Exposition in the good religion regarding that which benefits the good creation of men in this world and in the invisible world, preserves it from harm, redeems it from sin, raises it to a higher position through righteousness, and encourages every other class of men to return to good. (١٠٩) 1

Be it known that, that which carries most benefit to the 2 good creation in this and the coming world, and preserves it from harm, redeems it from sin, and makes it superior, is wisdom; for through it, a wise man becomes the source of qualities relating to works of the good religion, which are liberality, truth, fidelity, obedience, gratitude, contentment, patience, virtue, and others for improving the world and making man righteous and holy. And thus, through wisdom, a ruler becomes a preserver of the world and its protector and a doer of works of improvent appertaining to rule.

Again, that which causes most injury to the good 3

creation in this world and the coming world, arrests its benefits, brings harm, keeps back men from righteousness and holiness, and much imprisons them through the sin of wickedness, is evil intelligence; for, owing to this evil intelligence, man becomes possessed of the evil religion, miserliness, falsehood, ingratitude, covetousness, tyranny, sin, mercilessness, instruction opposed to the good religion, deceitfulness, blindness,* deafness,* wickedness and other world-harming blemishes: and man's falsehood and his sin, are the cause of the world being harmed: in the same way, the manifestation of the power of tyranny is through evil intelligence.

4 The source of wisdom is *A'snêkhêrad* (natural reason), and the source of evil intellegence is the evil passion of the perverse path. The source of the qualities of natural reason (*A'snêkhêrad*) is Ahúrmazd, the Creator himself, and he who is gifted with them (the qualities), has them that he might fully improve his soul and pass his life perfectly to a good end. And the Dádár is the preserver of that man through His perfect knowledge about the *Minoyán mino,* perfect 5 strength, perfect dominion, and perfect goodness. And obtaining a knowledge, through these qualities, of what is virtuous, we are able to improve ourselves in the world accordingly. Again, life-holding man obtains in this world all the knowledge regarding with what and how he can improve himself, from the first of two kinds of eyes. And by means of the mature purpose (of that eye, man) knows the nature of his first and last life; and, it (the eye) enjoins what appears to it lawful, and turns back (man) from what does

* The man who pays no regard to and who refuses to hear what relates to the good religion is morally blind and deaf.

not appear (lawful). He who is capable of distinguishing moral matters, keeps away from such as are injurious. Again, if the object of anything cannot be understood, that thing will be incomprehensible in this life, but we shall be able to know its object when we shall have passed away from this world; for, (if) in any life any thing is imperceptible, that thing in that life is isolated; therefore, how can the purpose of it be understood in that (life)? Thus, if no horses are found in a city, and if a person there say, that he knows horses, and that man is such that he has no knowledge whatever of horses, he cannot know what sort of creature is a female horse and a male camel: what explanation can he give regarding the hard skin on the feet of such animals?

Those religious teachers who claim to understand religion and who deceive men into doing sinful and tainted deeds of hell, by means of that religion which is the root of evil, which is sinful in its ways and is calculated by its taint-giving (quality) to harm the world, thereby render themselves fit to have their souls running in deepest hell and to remain there for eternity, without any mercy being shown to them. They should not be recognised as the Dasṭūrs of the religion who are of the root of goodness, righteous, preservers of the people and who, liberating the people of the world (from hell), render them pure and ever virtuous; but they should be considered to be of the religion of Ahréman who is full of sin, all-wicked (and) an injurer of the world. Just as the man who does not know horses, gives a description of a horse which is the reverse (of the true one), so religious teachers of this description are considered ignorant of the divine religion. 6

1 Exposition in the good religion regarding persons whose way it is to purchase righteousness and obtain the (reward) for it, and persons whose way it is to commit sin; and the different commandments relating to them. (११०)

2 Be it known that, there are four ways of purchasing righteousness and obtaining the reward for it, and of not purchasing righteousness and not obtaining the reward for it: (one is) purchasing righteousness and obtaining reward thereby, (the other) purchasing righteousness and obtaining no reward thereby, (the third) not purchasing righteousness and obtaining the reward for it, and (the fourth) not purchasing righteousness and not obtaining the reward for it.

3 The explanation of this is that just as a man obtains wealth and increases his income, (and) obtaining wealth, he is comfortable, and by increasing this income he obtains honour, so the purchaser of righteousness is redeemed (from hell), and, owing to his acquisition, he obtains high rank there (in the

4 other world).* (secondly) as a man, who acquires wealth, but whose income from that wealth is not greater than (his expenses), is easy in his circumstances, but, his income not exceeding, he does not acquire greatness (in this world), so the purchaser of righteousness (owing to his righteousness and sin being in equal proportions) is an obtainer of liberation (from hell), but the income (of his righteousness) not being in excess, he does not obtain eminence (in the next

5 world.)* (Thirdly) the man who, without purchasing righ-

---

* The wealth of this world is money, that of the next, righteousness. If a man's income is in proportion to his expenses he passes his life in comfort in this world and is free from hardships; similarly, if the righteousness of a man is in proportion to his sinfulness, he is free from the torments of hell in the next world. But just as a man, whose income does not exceed his expenses, is not honoured in this world, so a man whose [illegible]uals his sinfulness, and does not exceed it, is relieved in the [illegible] the torments of sin, but as the income of his righteousness is not in excess, he fails to obtain the exaltation of heaven, and remains in a middle condition.

teousness, acquires income-bearing righteousness, obtains, liberation (from hell) owing to his aspiration to be liberated, and eminence (in heaven.)* (Fourthly) he who is not a purchaser 6 of righteousness, nor the increaser of its income, neither obtains liberation from hell nor enjoys eminence in paradise.

Again, the ways of committing sin and the (people) 7 connected with them (*i. e.* the ways) are (also) four in number : 8 (one) hurtful from commission of sin, but calculated to procure liberation from hell; (the other) hurtful from commission of 9 sin, and not procuring liberation from hell; (the third) with- 10 out hurt notwithstanding commission of sin, and procuring liberation from hell; and (the fourth) without hurt notwith- 11 standing commission of sin, but without liberation from hell. Of these, (the first way) which is hurtful from commission of 12 sin and which procures liberation (from hell), is that of men having relations with the Blemish-giver, who suffer pain because they willingly commit sin; and they will be liberated at the time of the *Ṯanpasin*†, for in them is created, through the instigation of Ahréman, a liking for sin and oppression, and enmity (of Ahúrmazḏ) and the contamination of sin. Again, it is declared (in the religion) that even the Dévs will be freed, from the highly sinful blemishes that are in them, at the time of the End.‡ The beings who are sufferers 13

* That is, the man who, with fear of hell, does righteous deeds in this world to obtain liberation from hell, obtains high dignity in the next world, over and above obtaining liberation.

† Tanpasin is the time of the resurrection and final judgment, when God will bestow upon men their final constitutions and render them sinless, of improved behaviour, without covetousness and harmless.

‡ By this it is to be understood, not that the evil qualities of the Ḏévs and Ḏrújs will disappear at the resurrection, but that men, in accordance with the powers bestowed on them, will walk in holy ways and will remain aloof from sinful ways, and that then Ahréman and the Ḏévs and Ḏrujs will be unable to exercise their evil influence upon mankind, and, their work being

of pain (in hell) through sin and who will not be liberated therefrom, are the Dévs. They are by their nature harm-causing, and unredeemable because of unworthy deeds; and they cause darkness in light-bearing beings. Again, it is declared (in the religion) that Afrásiab, though a man, had become a Dév, and that, therefore, he will not, at the End,

14 be redeemed from the punishment of sin. Children under eight years of age, and men without intelligence, are harmless and safe (from hell). Every child not being of age and small in proportion, and imbecile men, owing to want of intelligence, do not deserve to be punished, and their souls, in addition to being saved from hell, are destined to return

15 to the Khorshédpáyá (paradise). Among men, those who are sinless are free from pain and imprisonment. And similarly the pure Mino Yazads are without the necessity for pain and imprisonment.

---

1 **Exposition in the good religion regarding the divisions of mankind. (111)**

---

2 Be it known that, generally, the divisions of mankind

3 are the four following. Of these the first is composed of the

4 intelligent and the saved (from hell); the second of the

---

gone, they will be considered as freed. The destruction of Ahréman and Dévs and Drújs at the resurrection is thus alluded to in the holy Avésta, Jamyád Yésht II:—

[illegible]

i. e. At that time, (the resurrection), the people of this world who have been educated in holiness will become immortal, and thereby the Drújs and their hundred fold descendants, who surround holy men to render them mortal, will be destroyed.

intelligent, but imprisoned (in hell); the third of the innocent 5
who are wanting in intelligence and years; and the fourth 6
of those of a doubtful state of intelligence. Of these the 7
intelligent and saved, and those who have died (soon) after
birth are holy. Those who, possessing intelligence, become, 8
notwithstanding, in life, the prisoners of hell, are the sinful
men who have died. Those who, are wanting in intelligence 9
and in years, and who have died soon after birth, and who
have not taken birth, are pure. And those who pass their 10
lives without sufficient intelligence and in a doubtful condition, have (both) hopes of righteousness and fear of sin.

Exposition in the good religion regarding the cause of rain, its 1
original mass, and the cause of its fall; the person who gives commands regarding it, the person who does work relating to it, and the person who superintends such workers; its innate power of dispelling danger to life, its benefits, its injuries, and its large and small drops; the causes of snow and hail; and those who cause their increase, diminution, advantages and disadvantages. (۱۱۲)

Be it known that, the cause of rain is the Creator.* 2
And He, through his opulence, is the averter of the miseries
caused by various kinds of wants and by dryness, and is the
developer of the world. And those who are the instruments 3
of carrying up water from below by means of the force of

---

* That the holy Ahurmazd is the cause of rain appears from the 5th fargard of the Vendidad:—

[illegible]

i. e. I, who am Ahurmazd, from the sea Voúrúkash, cause water to rain with wind and vapour.

heat and the power of wind, and who send it back below in its native force are the Yajads, who manage the bestowal of
4 opulence. Its (of rain) whole original mass reaches from the sea to the limits of the vapour-formed clouds, and so long as its original mass goes again and again from the sea, so long
5 it rains upon the earth. The giver of command regarding rain is Ḍáḍár Ahúrmazḍ himself, and those who, by command of the Ḍáḍár, do the work relating to it, are the stars Téstar and Satvésh, the Yajaḍs Béhman, Arédúisúr, Váḍ, Hom, Ḍin (and) Béréjaṭ, and the Farohars of holy men*.

---

* The following account occurs, in the holy avéstá of Téstar Tir Yésht, of Téstar, and the other Yajads who, together with him, preside over rain:—

* * [illegible]

i. e. He (Testar) goes with a horse, round the sea Voúrúkash, bold, beautiful, deep and vast of waters, and from there makes the water to boil over, and strong winds blow from around. Then Satvésh causes the water to go on the (earth) of seven Keshvars. (Testar Yasht, V.)

[illegible]

And the chief that is highest in rank among all these managers is Testar, who performs, in conjunction with the star Saṭvésh, the work connected with his command, through those managers. And he performs the work of drawing water from seas, rivers, springs, and other places, by means of the power of the wind, and of giving it the form of clouds, and of taking it hither and thither as clouds in the shape of water-lifting vapour, and of taking it aloft; and, in conjunction with Behman, by means of the power of the wind, moves forward the beneficial vapours. And (his) associates in the work relating to rain,—the being Din (*i. e.* Din

---

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

i. e. Then, O Spétmán Zartosht, the shining, brilliant Testar goes towards the sea Voúrúkash in the shape of a majestic, beautiful, yellow-eared horse, with golden housing. And he causes a commotion in the sea, and he makes the commotion to subside; and he makes the water in the sea to flow, and to stop (from flowing); and he makes the water in the sea to flow with force, and prevents it from flowing with force: and thereby all the stores of the sea Voúrúkash are united, and all its central part is united. Then, O Spetmán Zartosht, the shining and brilliant Testar stands over the sea Voúrúkash; at the same time (the star) Saṭvésh, shining and brilliant, stands over the sea Voúrúkash: then vapour is collected on the top of mount Hendav, which is in the middle of the sea Voúrúkash. Then he (Testar) drives forward the vapour in the form of pure clouds, and the wind blows upon it in the direction from which Hom, the enlarger of the world and elevator of man, first arrives, and then, the strong wind created by Ahúrmazd, brings the rain, clouds and hail from thence, to the places, cities and the seven Keshwars. Apámnipáo, (*i. e.* Béréjáṭ Yajad), the strong wind, the water-giving Majesty (*i. e.* A'ván Ardúisúr) and the holy Farohars, who, O Spitmán Zartosht, are the distributors of water in cities, bestow water in various ways in the corporeal world. (Testar Yasht, VI.)

Besides the above, the names of Méhr, Arshéshwang, Pároṇd and other Yajads are mentioned in Tir Yasht in connection with rain, but they are not referred to in the above text.

Yajad); the wind; Ardúisúr, pure and of kingly majesty; and the force producing Fire,—cause harm to devs, sorcerers, fairies, and their chiefs Aposh Dev and Sapújgar Druj, who are preventers of rain. And owing to the removal of the obstructions to rain, Berejat, the principal lord of the central waters, and the Farohars of holy men, who do the work of conveying water, convey it, by distribution in due proportion,

6 to (all) the continents, provinces and places. Rain itself is water, and the instruments of rain are wind, clouds and

7 vapour. The cause of small and large drops (of rain), of hail and snow is air in different forms. If the air contains heat, the drops that fall are small, and if it contains moisture, large drops fall: if it is cold, it snows; and if it is dry, hail

8 falls. The stoppage of rain is owing to Aposh, Sapújgar, and many other Devs, and to harm-and-want-causing sorcerers (and) peris (fairies), and to the evil eye, of rulers who impose taxes and evil cesses and of injustice-doing-judges, falling on the vapour of water: and thus rain does not fall. It is declared that the increase of rain is owing to the increase-causing Yajads and to the invisible power of A'tashbéhérám and to other Yajads who are generous promoters of the creation, and to good kind-eyed men, pure women, and just

9 judges casting their eyes on the vapour of water. The final benefits, conferred in limitless ways by rain, are from the bounty of the Creator. And the cry of damage in regard to it is owing to the connection with it of the Blemish-giver.

10 The king who is superior in the strength of excellent commandments and justice, causes benefits (to his people) in numerous ways from rain and mitigates the cry of injury (from it). And the tyrannical king who possesses highly evil commandments and is without justice, adds to the cry

from damage by rain, and is a diminisher of its benefits in various ways. 11 The king who causes benefits (to his people) is a promoter of the power of rain-causing Yajaḍs to cause rain, and is a diminisher of the power of Ḍevs, who cause obstructions, to prevent rain from falling. 12 Increased worship through the good religion makes the Yajaḍs rejoice, and the Ḍevs to grieve; and the worship of rain-obstructing Ḍevs through idolatry enhances the force and violence with which they obstruct rain, and thereby great difficulty and labour is experienced by the rain-promoting Yajaḍs in the work of causing beneficial rain to fall.

---

1 Exposition in the good religion regarding the acquisition of the great wisdom of the prescience-adorned religion by students of it. (۱۱۳)

2 Be it known that, by a study of the good religion for the love of the soul and of the purity of the religion, the student fully understands everlasting wisdom and knowledge; and, owing to the knowledge of the wisdom of the good religion, the man, who is fond of the good things, the power, and the renown of this world, keeps aloof from attending (to these things) from ambition. 3 The knowledge regarding the riches, the power, and the renown of this world, which he, who for the love of his soul devotes attention to the good religion, obtains, is full of perfect wisdom. He who looks at the riches of this world with the eye of covetousness, does not obtain a knowledge of this estimable wisdom. Therefore, whoever does not possess suitable knowledge, and possesses the inclination to prefer this world,

should improve his disposition under the teachership of accomplished religious teachers for the sake of the redemption of Frashkant, and should acquire, as their disciple, the wisdom relating to it, and instruct others regarding it.

---

1 Exposition in the good religion regarding the redemption of the creation at the time of the final improvement and the destruction of Anghra Mainiu's. (۱۱۴)

---

2 Be it known that, the vital principle is incapable of being cut or of dying. Similarly, no one can obtain life without the existence of the soul. But by the separation of the soul from the thing in connection with which it worked, the body (thing) which had connection with it becomes useless, owing to the separation of the soul; and, therefore, the soul itself must be held to kill its related body and to render it useless. As the body becomes lifeless and useless by the separation of the soul, so, at the time of Frashkeret all the baser powers of Anghra Mainius will be destroyed (from among men): and he himself, not finding any abode, and no one being drawn towards him notwithstanding his efforts to draw them, will in the end despair: and his assistance and invokation being entirely put a stop to, he will become distressed and perpetually sorrowful. (The following) declaration is made in the religion regarding the imprisonment in hell with fetters of Anghra Mainius, and his end:—

In that thy Kingdom, O Ahúrmazd, his (Anghra Mainiús) end, in every way, will come*.

---

* Tá chá vispá Ahúrá thwahmi Mazdá khshathro á voyathrá: last há, Ahunwad Gáthá, 10th shlok, towards the end.

3 Whoever, through Ahereman's misleading, causes harm (now) will, at the End, be adorned with light for the new life; and those Ḍévs (and) Ḍrújs who stand ready (at present) to send wrongheadedness (into man) will (at that time), owing to his being possessed of light, be dissociated from the thought of having any thing to do with him. Then (man), of the two, will be of the side of the shining one (Spento Mainius). And thereby he will be a great harmer of the lightless, and will render the chief of the evil tribe (Anghra Mainius), dominion-less. And he (Anghra Mainius) will be taken to be covered up and imprisoned, owing to there being no way of entering into (man) from the sides. There is a prophecy (in the religion) about people remaining aloof from the painful knowledge of the boundless path-losing of Anghra Mainius; and (about) their walking within bounds; and (about) his remaining within bounds, at the End, among limitless people, and thereby becoming a prisoner, owing to limitless related beings not partaking in his wrong-doing; and (about) his influence being unable to remain (in men); and (about) the non-improvement of his condition.

---

1 Exposition in the good religion that it is through (his) deeds that (man) will obtain a better life at the End. (۱۱۵)

---

2 Be it known that, the obtaining of the better life of the End is especially owing to the doing of ease-giving works; and these works are connected with, of two lords (Spento Mainius and Anghra Mainius), the one who is the protector and preserver. For owing to such works, good remedies and good riches for the people of the world do not remain

covered up. And, therefore, people do not go beyond bounds. That is, mankind do not separate in any way from their original source. And obtaining knowledge of sinful deeds, they oppose deeds that cause harm, and adopt means to prevent and ruin such deeds, and perform every work immediately, at the proper time; that such time may not pass away without the work being done. For, should the work remain undone they might remain aloof from their Creator, and might thereby be considered to be of the belief of the Untruthful (Anghra Mainius).

---

1 Exposition in the good religion regarding the (power) which protects sense and intelligence. (۱۱۹)

---

2 Be it known that, the invisible power that preserves sense and intelligence (in man) is Behman,* and his manifestation in man is through contentment. He, in whom is this wealth (Behman) is possessed of the power that is the source of sense and intelligence; and he is possessed of the riches of contentment because of the continuous assistance rendered to him by Behman; and, doing perfect deeds relating to sense and intelligence, he obtains praise and greatness in

3 both the worlds. But when a man (withdrawing his) sense and intelligence from under the control of the one (Behman), places it under that of the three (Behman, Akoman and Hesham),* and when Akoman and Hesham prevail upon him more than Behman, then his intelligence is blunted through Akoman, and his sense is dispelled through Hesham.

* By Behman is here to be understood the 'good-minded power'; by Akoman, the 'evil-minded power'; and by Hesham, the 'anger-rousing power.'

And if by their intelligence the Dévs prevail over his sense and intelligence and do harm (to them), the man becomes of the disposition of the Dévs. If wanting contentment, the evil seed of the riches of this world and the poverty of the coming world is sown (in man), he becomes perverted of mind and bereft of intellect. 4

Exposition in the good religion regarding the dwelling (in man) of the understanding power that keeps sinless. (۱۱۷) 1

Be it known that, the dwelling in man of the understanding power that keeps him sinless is owing to these two excellent desires: One of them is the desire to remain pure from sin, and the other is the desire for approving deeds relating to such (understanding). Again, for the man who is aloof from such thoughts (desires) there is no purification from sin. The man whose heart is the dwelling place of the Yajaḍs in a greater degree, is better fitted to remain sinless and to approve co-related deeds, through the assistance of the excellent understanding power, (derived) from Ahurmazd, that is possessed of knowledge. And owing to that man thus remaining pure of sin and approving co-related deeds because of his (possession of) this understanding, he becomes worthy of inspiration and of obtaining (all) due desires from (the Yajaḍs); just as the holy hérbaḍ Bakhtáfriḍ, by remaining sinless and preferring the purity of his soul, owing to the suggestions of the conscience given by Ahurmazḍ, became renowned for obtaining his wishes and inspiration from the Yajaḍs. 2

1 **Exposition in the good religion regarding the possibility of obtaining dominion by those who are fond of dominion. (١١٨)**

---

2 Be it known that the possibility of obtaining dominion by a person fond of rule depends upon these causes : Owing to the power of God descending upon him, the ruler finds men and military chiefs : (and) as to this, if a king, by means of his rule, is for maintaining men, and is very anxious to secure intercourse with (his) subjects, and keeps off harm from the people, and performs good work, for them, the people remain under his rule, and, loving his rule, remain united with him. And about this there are the (following) Avésṭa :—

Surely, a ruler of beasts and men assures to himself extremely little greatness by his wisdom until he secures great happiness for them by means of his rule.*

---

1 **Exposition regarding the irregularity of the roots (Elements) that cause earthly things to grow. (١١٩)**

---

2 Be it known that, it has been ascertained that the cause of the roots (elements), that make earthly things to grow, acting contrary to their original law (constitution) is the alteration in their forces. For, if water is in excess, it alters the force of air and also that of earth ; and if air is in excess, it alters the force of water and also that of fire ; and if fire is in excess, it alters the force of air and earth ; and if earth is in excess, it alters the force of fire and also that of water. And,

---

* Noiṭ zi ḍi yá pasú vira Khshthrá ahmáṭ asháúno mazishtya dishátoish mányáṭ kasishṭem újyáthramaya.

owing to the alteration in their original regulated forces, they that by their mutual union are the formers of living things, instead, owing to the perverted forces and in accordance with the principles of the possessor of perverse force (Anghra mainiu's), become the injurers of body-possessing things and the destroyers of the structure of body-possessing things and the harmers of the creation and the means for its being rendered unfit to exist. (The elements) themselves, owing to the principle of wisdom (Spento mainiús) and to the relation with beneficent beings (Yajads), are naturally fitted to succeed in forming things; and it is owing to the relation with harm-causing beings (Dévs and Drújs) and to the injury done to them that they are known as destroyers of creation and as connected with misfortune. The cause of this being done by the Devs is the Principle connected with illness* (Anghra mainiús) Again, the originating (elements) are, owing to the help of the Yajads and the increase of the things of this world caused (by them), declared to be the benefitters to the productions of this world; and, they are (also) reckoned as harm-doers, owing to the injury (done to the production of the things of this world) in a like manner to the attacking and overpowering of the sheep by the wolf, and the prevailing of man over man in evil designs. Just as among men there is a severance of relations owing to the tyranny of ill-conducted men, so the (separation) of the elements, which are connected with each other is owing to their injuring the products of each other

* The two invisible powers, Spento mainius and Anghra mainius, and other powers, as they influence the minds of men for good or for evil, so also do they, along with other associated powers, dispel and originate diseases in men. Hence it is manifest that the rivalry between these two invisible powers is exercised equally over the minds and the bodies of men. And hence the cause of things in this world turning out good or evil must be considered to be the influence exercised by the good powers known as the Yajads and the evil powers known as the Dévs.

And hence they are, among men, immoral instead of moral; and, among things, the producers of harmful, perverse products and the means of non-suppression of harm. And being beneficial to production and helping it, they are, among men, like unto the means for the performance of moral work, for, it is owing to them that men are enabled to do righteous deeds. and thereby become possessed of righteousness. And it is owing to their perverted action that men do sinful deeds, and thereby become sinners. And the happening thus is declared to be owing to the One, whose principle is pain (Anghra mainiús).

3 The sky, the earth, the sun, the moon, and the stars are known, by their work, to be possessed of the principles connected with the formation of the creation; and the formation of the creation happened after its Creator. The sky up to the limit of the stars is as a fortification round the earth, and the space between is a field for the rivalry of the Rivals in fight. And there the Rivals permeate from within the bodies (of men) to the limits of the stars. And in the Testarpáyá is a superior light-bearing creation, whereby harm is done to the work of those who are by nature hurtful. The Creator himself is not capable of harming his creation, or of promoting mutual conflict in his creation. In the same way, the creation itself is not formed capable of mutual rivalry, but the cause of that happening is declared to be the One possessed of the principle of pain (Anghra Mainius).

---

1 Exposition in the good religion regarding the greatness of Da'da'r Ahurmazd being due to life of all kinds (۱۲۰)

---

2 Be it known that, just as we see that from what is a little grain a large tree grows; and with what is a little piece,

of wood a large house is built; and that a little eye is capable, with the great light of the sun, to see the earth and the ends thereof; and that a little thought about the soul is held precious above all things: so, the power of the promoters (of the world) acquires such ample strength for its work that in all things in heaven or earth,—whether possessed of growing, or feeble, or diminished or ruined strength,—a highly shining (and) great force becomes manifest through their powers. Owing to this we are unable to imagine the invisible greatness of the holy Dádár. And this great power of His shows us that the possessor of such greatness is, with his wisdom, able to perceive all the powers that move the world, and, the highest strength of his (world) guiding wisdom gives us an idea of his still more mighty wisdom. Again, we perceive from his Mazdiasnian religion that that religion is the source of (all) wisdom: hereby is made manifest to us the highest superiority of the Mazdiasnian religion. When we find that **3** in every place He rules by religion, we perceive the immense superiority of his rule. Again, when it appears to us that the holy Ahúrmazd, the creator, is primeval and is the birth-giver, maker and mover (of the world), we perceive uniformly thereby that the holy Self-existent is the best governor. To perceive the greatness of the Creator, this fact is alone sufficient, that He is omnipotent to watch over all his creation.

---

1 Exposition in the good religion regarding Ahurmazd's desires being associated with reason. (۱۲۱)

---

2 Be it known that, it is owing to his all-comprehending reason that the designs of the holy Ahurmazd are worthy of approval. And he himself is liked by reason of his im-

proving in various ways, and continuing the march of, His creation, through the desires of his all comprehending reason. Therefore, he is connected with the desires of Ahúrmazḍ who, while promoting the Mazḍiasnian religion, is a doer of the highest deeds connected with its rule; from whose sufficing deeds the people of the world derive everlasting benefit, the perpetual continuance of which causes adequate improvement, enables the Blemish-giver to be fully driven out, and always secures righteousness for the people of the world.

3 Those religious teachers, who with (their) evil-intentioned religion always injure the works of people connected with the End, and with the ideas of (their) evil-intentioned religion always render many men deserving of hell, do multiform harm to the world; for, the effect of their religion is that it acts as the source of liking for hurtful deeds by believers in that religion. Hence, such a religion is said to be false in doctrine and connected with evil in relation to the End: it, therefore, should not be styled a religon.

---

1 **Exposition in the good religion regarding good and evil religions, their origin, and the beneficial and hurtful results arising from their promulgation and currency. (۱۲۲)**

---

2 Be it known that, the good religion, A'snékhéraḍ (innate reason), and the Being possessing the quality of A'snékhéraḍ (*i. e.* the good power known as Béhman) were born together.
3 Of these, A'snékhéraḍ and the Being Béhman possessing that
4 quality (of A'snékháraḍ) are born of the Spénamino. And Akoman (the power with the evil mind), which is a being possessed of the blemish of Varún (perverse reason), was born
5 together with hurtful Varún. And hurtful Varún and Ako-

man of the evil nature of the hurtful Varún are born of the Ghanámino, who does not belong to the Original Source. The good religion is from Spenámino who is related to the Original Source. And the evil religion is from the Ghanámino. And of the (two), one belonging to the good religion is known by reason, the help of reason, ways according with reason, nature according with reason, deeds according with reason (and) the light of reason that gives strength to the wise. For, the pure reason born of the Spenámino is the doer of every benefit to good men. And one belonging to the evil religion is known by unreason, the help of unreason, unreasonable conduct, unreasonable nature, unreasonable deeds (and) the darkness that gives evil strength to the unwise. For, all unreason, born of the Ghanamino, is a doer of harm of various kinds to good men. And the continuance of these two (good and evil religions) is owing to them (Spento Mainiús and Anghra Mainiús). The good and pure Amésháspands have their holy habitation in a person of the good religion so long as there is in him the full sway of A'snékhérad, and the weakening sway of destructive unreason is at an end. The tempting Devs have their unholy abode in a person of the evil religion so long as their is in him all the unworthy sway of destructive unreason, and where A'snékhérad is entirely non-existent. And where in the world A'snékhérad and destructive unreason are both (united), there is mixed rivalry for sway by both. And in proportion to the strength of the sway of A'snékhérad is goodness, belief in religion, confidence in and spread of religion, the rule of the Yajads, greatness to the good and well-being to the world. And in proportion to the prevalence of the strength of destructive unreason is belief in the evil religion, the communication of

6 7 8 9 10 11

its usages, the oppression of Ḍévs, greatness to the bad, and

12 evil to the people. The fruit of benefit (results) from the prevalence of the good religion. And the consequence of harm (results) from the continuance of the evil religion.

13 The fruit of benefit that results to the world from the good religion is owing to the continuance of the holy assistance of the Améshaspanḍs for the protection in this world of God's people from destruction by Ahéréman, and to the prevalence of the good strength of the Yajaḍs for the purpose of keeping man pure. For, men obtain liberation from hell and are improved, by human defects being put away from them. The increase in the world of the superior good qualities is owing to its (the world) being adorned with excellence. With reference to the prevalence in man of mixed powers, owing to there being in man the strength of the good attributes of virtuous disposition, the Ḍrújs are broken and removed from him. The prevalence of sufficient righteousness among men is the cause of harm reaching to the army of Ḍrújs, and of the Blemish-giver being made uneffulgent, and of the whole of the good creation becoming immortal in accordance with its desire.

14 The reason of the hurtful result to the world of the evil religion is this, that owing to it the Ḍévs dwell in men, whereby all evil prevails among them, and there is death in the world, and destruction and harm to people. And owing to the prevalence of its admixture among men there is acquisition of strength by evil attributes, enfeeblement of good attributes, removal of the light of humanity from man, and the sowing of (the seeds of) evil in them for the doing of sinful deeds, and the becoming sinful of (their) souls, and the rendering the world desolate and hurtful by vice. Owing to the destruction of humanity, and the acquisition of the correlative

evil and the incraease of vice, the Ḍévs acquire great strength for harming the world. The hopes entertained in the world from obedience to Ḍévs, are related to evil that has no connection with good. The reason why the world is incapable of remaining permanent as superior creation is that it is filled with all secret evil that has no connection with good. There- 15 fore, those religious teachers who give instruction in the religion of the Original One, keep the believers in that religion in communion with the Original Source, and owing to the relation with the Original Source they remain aloof from the evil religion: consequently, people should consider the precepts of such religious teachers virtuous. And he whose precepts are not of the Spénamino, but of the source connected with the Ganámino, such a religious teacher is said to be the source of all sin, and the chief of all sinners, and the most wicked among the wicked.

---

1 **Exposition in the good religion regarding, the things of this world; the creation of (those) things; the work relating to them; and the befriending, the origin, the bestowal, the ways, (and) the bodily envelope, of their existence; and the vigour of their existence, and the means that cause them injury; and how there is harm to life; and how the destroyers reach into things; and whether there is re-improvement for them; and, if they will be reimproved, whether the improved forms will be similar to their present forms, or whether the soul as it exists in this world will (then) have a different body; the cause of (man's) becoming in this world worthy of the invisible world, and of his being on the side of the invisible world, more than of this world, and of his being possessed of the strength of invisible Yajads, and having secret promptings towards the power in the heart (Vakhsh *i. e.* conscience); and how he obtains, each from the other, satisfaction through invisible relations; and how long the two invisibles, Yajads and Devs, who are over him, remain so, and why (they) are separated from each other; and the reason why the creatures of this world have been created, (some) before and (some) after; and that through which there is permanency and improvement of the creatures of this world; and why the man who amends the blemishes of the people is the best (man); (and) the quarter from which the purification of the world, which is to happen through its purifier from blemishes, will come; and what are the powers that approve of the final improvement and the final destruction of the world. (۱۲۳)**

---

2 Be it known that this world is perceived by the bodily eye, and the (invisible) creation within it does the work of inciting to contest. And the inciter is (a power) that opposes the creation and keeps it under; and the formation of (this) relation is for perpetual good conduct; and its work is that of its Creator. The explanation of this is that there is no deed done by the people of this world which does not sup-

press the incitement (to evil). The people inclined towards this world do every thing after looking into it. And the people of this world see everything with the bodily eyes and do (every thing) with the bodily hands. This world has been created by the Creator, Ḍáḍár. The power, whose work (course) it is to promote the growth of the creation, has given to it, in the religion, the appellation of life. The root of all the various remedies of the people of this world is known to be digestion. And the Ḍáḍár first created His creation. And (the things) that are the doers of proportioned (regulated) acts relating to it, do them because of life. In the religion, they are called the continuators of life. And they are the four elements of life,—air, fire, water and earth. And they are the source of the constitution and form of the people of this earth. Secondly, they are called continuators of life because of the work of continuing life which is connected with the prescience of the Ḍáḍár. And these four elements are considered to be the regulators of the mixture of the living body. Thirdly, in order to perform the higher work of the Ḍáḍár, the farohar and the soul are, along with the regulating elements, the associates of this world. As all men, cattle, and other good, living creatures owe their bodies to them, so will they (the creatures), through them, have (their) final bodies bestowed upon them. If, in the bodies of living creatures, they (the elements) are possessed of the strength of the One, they are connected with him; but, if there is in them the influence of the Other, they become of a disposition the reverse of uniform. Particularly, for living beings to have thoughts of harm, is owing to their Harm-doer (Anghra Mainius). For, of the two (invisible powers), one brings evil and originates disease, the other gives liberation from them. And, owing to the

connection of the Harm-doer (Anghra Mainius) with life, and through all his injurious progeny, the bloom of the frame and body of people is destroyed. Whatever (thing) deteriorates, does so owing to its separation from its original. The regulated (and) true forces of the elements are the doers of the work of the principle that keeps different things towards their Creator; and, that whatever thing becomes deteriorated through the Dév-creation might not be destroyed, (they), through the power of the Ḍáḍár, so re-form it again a second time that it becomes like unto what it was at first. Those things which are reformed, become so through the success vouchsafed to them from the pure Original. And those which are aloof from the Original (Source), have obtained success through the Blemish-giver. Those things that are connected with the mixed Source (Anghra Mainius) are separated again, through the perfect prescience and perfect power of the Ḍáḍár, from the evil relation of that Source, by those true forces (of the elements). And these true forces regulate things through the obedient elements. In this world, the thing that is of the way of the minos (invisible powers) is the soul that dwells in the body. And the invisible power that is in the soul, to help it and make it behave properly in this world, is the conscience that gives warnings to walk in the good path. The soul, as it keeps the body alive and gives it the power to perceive, in this world, so it makes the body walk towards the minos and keeps it on the side of the minos. The soul, as it keeps the body alive in this world, so it keeps its eye on those bodies that do not act according to law, and instructs them in the matter, through the invisible powers that make them act according to law. Of the regulated things in the body, whichever becomes

illregulated is perceived by the eye of the soul. The power that is invisible perceives through the eye of the soul. The invisible, improving powers are as a great strength to the soul. And these powers of the soul are imagination, intelligence and understanding. And they dwell with the soul. The soul and conscience (Vakhsh *i. e.* the power that guides man in the right path), in all their doings, perceive and gain success through the instrumentality of the above three invisible powers. The soul and farohar are because of conscience (Vakhsh); and it is also owing to conscience that the soul and farohar perceive; and conscience is the eye (of souls and farohars). And the soul and farohar perceive each other through the eye of conscience. And the soul performs the work relating to (its) wishes, and the farohar prevails in the vigour of its own work, through conscience. When the soul is itself possessed of conscience, then, owing to that power, the spirit perceives through the soul, and when conscience keeps perceiving through the soul, then both (conscience and the soul) perform works fit to be approved. It is owing to its having within it the power, conscience, that a farohar is possessed of help-giving and victorious energy. Whatever perception the soul has of the work to be done in relation to its wishes is owing to the predominating farohar. Generally conscience is intended to improve the soul. And the improving powers, farohar and conscience, reside the one with the other, owing to the soul. When each of the three (soul, farohar and conscience) is in harmony with the other, it is full of vigour. Man improves because of the air of life. And the farohar keeps the air of life* bright through the instrumentality of the predominating fire. It is owing to the brightness (vigour) of the air of life

* By the air of life is meant the air we respire.

that the body enjoys life. The soul (lodged) in the semblance of the body, keeps the body espying and moving, by means of the conscience-possessing intelligence. And (as long as the soul) is in harmony with conscience, so long it improves itself for the invisible state. And its (the soul's) other companions are all intended for the improvement of man through the connection with farohar and conscience, And they reside with the pure soul after it has passed from the body. When the soul becomes sinful, boḍ (intelligence) and farohar (these two powers) separate from it, and they immediately become invisible to the sinful (soul). Again, the knowledge of the existence of Yajaḍs and Ḍévs is owing to religion. The existence (residence), in (man), of Yajaḍs is owing to the power that incites to virtue, and to intelligence; and the existence (residence) of Ḍévs is owing to the power that incites to evil, and to perverse intelligence. As the evidence that these two kinds of invisible powers (Yajaḍs and Ḍévs) preside in man's body (nature) is known (to us), so it is also known to us that, owing to (man's) belonging to the opposite side by reason of the connection with related things, those invisible powers separate from him. He who is on the side of the Yajaḍs, is possessed of the wisdom of the invisible world pertaining to immortal life; and he who is on the side of the Ḍévs is possessed of the wicked intelligence of the invisible world pertaining to the wicked perishable life. And the soul of man thereby becomes righteous or sinful. It is owing to the influence of the connection with the Yajaḍs that the soul (of man) becomes righteous, and he who passes his life in such (connection) is possessed of the wisdom (requisite) for the holiness of Yajaḍs, and of an immortal soul. And it is owing to the influence of the connection with Ḍévs that the soul (of man) becomes sinful, for, he who passes his

life in such (connection) is possessed of the evil intelligence (requisite) for the sinfulness of Ḍévs, and of a mortal soul. Of those who hold relations with these two existences, those who bear higher witness (*i. e.* are righteous) possess reason and wisdom like that of the Yajaḍs; and those, who are possessed of evil intelligence like that of the Ḍévs and Ḍrújs, are Ḍév-like men. Among men who exist for these two invisibles, those who have wisdom are of the source of the Yajaḍs: and those who have evil intelligence are of the source of the Ḍévs. And from this we obtain knowledge about the supervisors (Yajaḍs and Ḍévs) of men. The heavens, water, the earth, trees, cattle and men are considered as creations belonging to this world. Of these, water was created after the creation of the heavens, and upon that (water), as the power that keeps its formation in an uniform condition, blows continually the invisible wind of heavenly nature. After water the earth, after (it) the trees, after (them) cattle, and at last man was created. The habitation of these five things is between the heavens. And all these things are known to be always (in a) proper (state) by keeping on the side of their source. The extension and diffusion of water in all things is owing to the wind that is (or blows) below the Saṭar páyá.* Around the earth, above and below, is all the creation. The growth of vegetation on the earth,—its improvement and construction,—is owing to water. Because of vegetation, there are cattle, and because of the assistance of cattle, there are men. Of the creatures of this world, the best is man; and among men, the monarch, whose rule is good, is the cause of the bestowal upon the men of this world of the im-

* The Satar páyá is that part of the heavens where the stars are located.

measurably shining (abode of heaven, which is) nearest the Creator. And that monarch, owing to the shining forth of the light (of true religion), is the destroyer of the connection of unholy things. And so long as he (the monarch) possesses the potency of the light of pure improvement (*i. e.* is a firm believer in the true religion), so long he is wealthy. And owing to that wealth, he gains access to the presence of the Ḍáḍár, and contrives remedies for the living creation of this world. The four elements, air, fire, water and earth, are the chief sources of the continuance of life, of the permanence of life, and of uniform action. It is owing to these law-observing elements that (our) bodies keep (their) paths. And it is owing to them alone that (our) bodies are enabled to effect their passage at the End. That is, those men of this world who live in accordance with thoughts of the End, do so owing to the law-observing elements. The people of this world do not render it deformed through their unblemished worldly disposition and through the unblemished works of the creator, Ahúrmazḍ, but they become deformers of it through the blemishes of the Blemish-giver. And one becomes a purifier of the world from blemishes (vices) by driving out of it Ahreman, the deformer of it. They who give purity to the world are known as benefactors of life and as possessed of the power of immortality required for the day of judgment. It is through religious teachers who accept these doctrines that the world is enabled to exist without blemishes, and that strength, which improves the world, resides with man. Again, it is owing to the wish to see (their) Creator, and the performance of works relating to immortality, that those possessed of similar dispositions are enabled to associate with each other. And thereby the tutelary shining Farohars

obtain pleasure, and the co-related shining things acquire superior powers, and men acquire the highest thoughts relating to the Creator. And owing to these high thoughts the Blemish-giver is driven away, and means are taken to aid creation. And thereby this world attains to the fulness of the providence of Ḍáḍár, causes injury to the destroying Blemish-giver, and makes the people of the world behave well in (their) deeds.

Exposition in the good religion regarding the battle of the world, the place of the battle, those who join in the battle, the commander or lord of the battle, the doer of the battle, the suppresser of the battle, the liberator from the battle, the (person) injured by the battle, the continuer of the battle, and the end of the battle. (۱۲۴) 1

Be it known that, the battle of the world is the doing of the Estranged One. The place of battle is the place of meeting of the rivals in the battle. And its bounds reach the Saṭar páyá. Those who join in the battle are the people of this world. The commander (lord) of the battle is, among men, the lord of men, a good ruler or king, and the ḍastúr of the religion possessed of good wisdom. The originator (doer) of the battle is the Mino of evil understanding (Anghra Mainiús). And the suppresser of the battle is the Mino of the good wisdom (Spento Mainiús). The liberator from the battle is the holy religious teacher. The person injured in the battle is the sinful man. The continuator of the battle is the Creator Ahurmazḍ. And the end of the battle is (secured) by man's conducting himself in accordance with the wishes of Providence, through the givers (Yajaḍs) of 2

6

heavenly strength to the creation. When injury is caused to the Blemish-giver, the diminishers of the good creation become broken of array and impaired of strength. And thereby the reward of everlasting immortality is obtained.

---

1 **Exposition in the good religion regarding How this wordly abode may be cleared (improved) of those belonging to the evil religion and of the danger connected with the evil religion by means of the ascendency of the good religion, and How the servants of the evil religion and the continuators of it may be reformed?** (۱۲۵)

---

2 Be it known that, the Creator Ahúrmazḍ has, to protect the creatures of this world from Ḍévs that cause harm to the creation, and to improve the existence of and maintain the heavens, the earth, the blowing winds, the flowing waters, the growing trees, the cattle and men and other things, created several Yajaḍs. They constantly make known thoughts calculated for the higher strength of the good religion, and the good (forms of) worship pertaining to it, and the ways of improving the people, to the servants of that religion. And these Yajaḍs do perpetual battle with the Ḍévs, because of their opposing the world, and causing injury and harm thereto, and crushing the creation and making it perishable. And in this they (the Yajaḍs) are successful by means of keeping current the good religion among the servants of the good religion, and of the great prevalence of the recitations and the good worship of that religion. Owing to the recitations of the good religion, the ascendency of the Yajaḍs is increased. But if in this world the people prefer the deeds of the evil religion, the Ḍévs

thereby acquire greater strength. For, through those believers in the evil religion the purity of water is destroyed, and, also, through those believers in the evil religion unholiness and death are increased. Therefore, it is declared that those belonging to the evil religion should in this world be made to accept the good religion, and should be reformed by means of the right understanding of the servants of that (religion). For, owing to the evil religion, they are harmers of the power that raises to a superior state, and keep themselves under the control of the power of the antagonist who wounds.

Exposition in the good religion regarding the manifestation of evil and of the religion of De'vs being particularly due to the perverse Source. (١٢٩) 1

---

2 Be it known that, the manifestation of evil is owing to the control of the evil Source. In the same manner, it is owing to the existence of an evil Source that the religion of Dévs is promulgated. Therefore, to obtain a knowledge of the Lord of religion (Ahûrmazd), are (given two eyes): of these one eye is to discern religious natures, and the other eye is to discern the soul independently of form, and these eyes are innate (original). The eye which is intended to see the semblance of the soul, is intended to see through reflection; and the other eye which is intended to acquire knowledge from religious natures, is intended to obtain knowledge without discussion (*i. e.* by observation and not through reflection). Of these, one eye is for discerning things by good similitudes, and the other possesses similitudes for discernment. Again, through eyes of (these) two kinds, men become believers in (holders of) the religion of either one

who is of evil similitude (Anghra Mainiús), or of one who is without the religion of Ḍévs (Spento Mainius). Religious men are of ten kinds, and detailed explanation regarding them is given in the chapter relating to them*. The eyeing (or discernment of the Lord of religion) through religious natures (persons), is by observation of those men who keep people, in any degree, connected with religion. And the (man) possessed of religious illustrations is the wise, virtuous ruler or the holy priest. And they, being of superior rank, and informing (men) of the greatness to be obtained in the coming world, are (considered) in this world as of the nature of the holy Ahúrmazḍ†. The eye of the soul that sees independently of form, that innate (original) eye, owes its existence to the connection with the good-thinking power that shines in the conscience (heart) of man‡. The soul, before it

---

* See note at p. 131.

† In the first Há of the Usṭvaṭ Gáthá our prophet has compared the person who points out the true road to this and the next world to Ahúrmazḍ, thus :—

[illegible]

i. e. O Ahúrmazḍ ! may the good man obtain the reward of his goodness who points out in this world to my followers the profitable, true road of the corporeal and invisible worlds, that thereby they might live in the bright mansion where Thou, Ahúrmazḍ, livest : that beneficent man is, like thee, possessed of good understanding, and raises man to a higher rank.

‡ A similar thought to the one contained in the text, that men are enabled to see the Lord of religion, the holy Ahúrmazḍ, through the instrumentality of the good-thinking power, is to be met with in the first Há of the Usṭvaṭ Gáthá where our holy prophet frequently addresses the holy Ahúrmazḍ thus :—

[illegible]

i. e. When I found Béhman (good-thinking power), O Ahúrmazḍ, promoter of increase ! then I knew thee.

enters into its bodily state, has the inborn power of seeing the invisible world unobstructed; hence as man, in the bodily state, obtains the power of speech by means of reflection, so it (the soul) always perceives the design of the dark cloud of this world. To perceive the soul in the bodily form, there is the eye of reflection. And it is owing to the power of speech (derived) through the eye of reflection that man is possessed of the means of wisdom. (And as) the Creator of the world is such because of having created the world, (so) man becomes possessed of unobjectionable understanding, by means of a knowledge of the immortality-giving religion. And man becomes a believer in the religion, through good illustrations (comparisons) relating to religion and persons possessing such illustrations, (and) the testimony of conscience.

Among the sources according to which (men) are declared to be of evil comparison, or unpossessed of the religion of Ḍévs, the source of evil intelligence and of sin, is not (capable) of a good comparison (being instituted respecting it). And the source that is unpossessed of the religion of Ḍévs is allied to wisdom and righteousness. And of them, to one source is due the greater manifestation of the relations with the excellencies of Ahúrmazd. And to the other pain-causing source is due the manifestation of the devilish religion and the harm of the perverted source (Anghra Mainius). And (man) is known to be an invoker of the religion of evil comparisons, or of (the religion) without Ḍévs, according to the evil or good comparisons of (which) that religion (is capable). For the man on the side of the good religion to appear in the religion of Ḍévs, is due to (his) not securing good strength and good times, owing to the prevalence of him of the perverted source and the insignificant (Anghra 3

Mainius). For men belonging to the Original Source, not to remain within the bounds of law, is owing to such a perverted and pain-causing source, possessed of the religion of Dévs. If that was not so, religion-holding man could not be called irreligious (infidel).

1 Exposition in the good religion regarding the Lord from whom every thing hopes but who himself wants not from anything; who is in every (thing) but in whom there is no thing; the Lord who guides all but who is not to be guided by any. (۱۲۷)

2 Be it known that, all things come into existence from nothing for their (own proper) work. And every thing at its proper time has a reason for its existence. There is nothing made at the wrong time. The things that have come into existence in this manner are unable to acquire existence (of themselves). And time is for no one except these things. The Self-existent is in want of nothing. Though the Lord is himself in every thing, yet He is not visible anywhere. He himself guides every thing, but without the wisdom of Ahúrmazd no one can guide anything.

1 Exposition in the good religion regarding the improvement of man's life. (۱۲۸)

2 Be it known that, the existence of man is owing to there being a soul in him. And the soul resides in the body because of the help of the victorious (Yajads). And it is victorious because of the hope of liberation. It is owing to the warnings obtained from warning-giving conscience, and the improving power obtained for attaining to the final improvement, that (man) renders the Blemish-giver lustreless. There-

by man's life becomes possessed of the strength that succeeds in the hope of liberating (him) from the hardships he might encounter at the time of the final improvement. The strength pertaining to improvement is the strength which improves man before his undergoing, for (his) final improvement, the everlasting torments inflicted in hell owing to sinful religious teachers, and whereby the creation of the Blemish-giver becomes hopeless and is destroyed by the overpowering soul. Men die when the soul passes away from the body, and the body of man that had life becomes destroyed. Other people (than those belonging to the good religion) who are declared liable to punishment are so declared owing to the impostures of their religious teachers, and the particulars regarding the matter are given in the chapter connected with it.

Exposition in the good religion regarding that monarchy which puts great difficulties in the way of the efforts of Anghra Mainius. (۱۲۹) 1

Be it known that, the existence of a monarchy that causes great harm to the efforts (doings) of Anghra Mainiús is mostly due to there being in a man, in equal proportions, the strength of both grandeur of rule and majesty (khoréh) of religion. And thereby the connection of Anghra Mainiús is diminished. For, by the union of rule and religion, as rule becomes glorious by the grater strength (of religion), so religion becomes glorious by the greater strength (of rule). If Zartost, with the superior power of religious majesty (khoréh) that was in him, had possessed the more potent glory (pertaining to rule) that was in Jamshed, (the prevalence of) Anghra 2 3

Mainius would have decreased in the world, and it would have been soon freed from the Blemish-giver: and all the people in the world would, along with the good religion, have possessed pre-eminent dominion. (For), if there is a union of good religion and good rule the world becomes impotent in vice, more virtuous, a decreaser of danger, very helpful very holy, without sin, an averter of peril, a strengthener of good men, and an imperiller and weakener of evil men. And (such a ruler) improves and adorns the world by prosperity (and) the people by natural joys and everlasting goodness. When both these (religious and kingly) khorehs (majesties) are obtained in perfection by the same person, the Blemish-giver will be fully destroyed, the people will obtain purity, and will be freed (from the Blemish-giver), and thereby will final improvement be effected. Soshios will obtain the ownership of both these khorehs (majesties) together, for the purpose of propagating the good religion, And he will perform all beneficial things relating to the matter. Again, the immense efforts which will be kept up by him will be (directed) to the work of giving prosperity to the generous, power to the wise and justice to the just.

---

1 Exposition in the good religion regarding Him who is in every thing and over every thing; and who obeys not through anything or for anything; that is, He is above every thing that makes the world to go on, and all things go on because of Him. (۱۳۰)

---

2 Be it known that, the lord who is in all things and over every (thing), and who obeys no one and for no one, is the omniscient, omnipotent, and all-owning Creator Ahúrmazd himself;—the Lord who obeys no one, but is the master of all;

who is uncreated, but the Creator of all; who holds no kinship, but is the highest (of all); who subserves not, but is the lord; who is not a disciple, but is the teacher; who is not destitute, but able; who is not (meant) for protection, but is the protector; who is not mansion-less, but is a possessor of mansions; who is (exists) not to know, but is the originator of knowledge himself; who is not improveable, but is the improver; who is not a receiver of gifts, but the maker of gifts; who is not to obtain happiness, but is the giver of happiness; who works not with associates, but works alone; who is not to be judged or weighed, but is the judge and weigher; who is not to be moved, but is the mover of others. Among things one is superior to another, and over all those things the Creator, Ahúrmazḍ, is superior. Every inferior thing is (to be found) among things inferior to Him, thus:—the superior over a servant is a master; the superior over a child is a father; the superior over a kinsman is an ancestor; the superior over a dependent is a lord; the superior over a disciple is a teacher; the superior over one not wealthy is one who is wealthy; the superior over one requiring protection is a protector; the superior over one who has no abode is a possessor of an abode; the superior over one requiring wisdom is a giver of wisdom; the superior over a thing susceptible of improvement is its improver; the superior over a student is his teacher; the superior over one who receives gifts is a maker of gifts; the superior over one intended for happiness is a giver of happiness; the superior over one working with another is one who works alone; the superior over one liable to be judged or weighed is one who weighs; and, the superior over a thing requiring to be moved is its mover: but the Creator, Ahúrmazḍ is superior over all things. Again,

the Creator, Ahúrmazd, by means of his all-comprehending, intelligent nature, makes all things, that cannot be managed through any one or by any one, proceed according to law. Those who have not in them the regulated intelligence of the Lord, and His knowledge of every thought, are unable, without perfect knowledge, to guide any thing relating to themselves.

---

1 Exposition in the good religion regarding the things fitted for the acquisition of complete knowledge. (١٣١)

---

2 Be it known that, there are ten superior things fitted for the acquisition of complete knowledge: a joyous life, the contact of wealth, the increase of gains, the permanancy of happiness, splendour-possessing rule, fulfilment of hopes, a life of perfect ease, naturally willing (spontaneous) love of dependents, a trusworthy friend who gives good advice, and, a helper who renders good help in time of grief &c. : upon these things depends improvement. A joyous life is (consists in) health without fear. Wealth and increase of gains depend upon the degree of natural intelligence. Stability of happiness depends upon prayers to the Self-existent and retirement. Shining rule is due to innate wisdom. The acquisition of the love of dependents depends upon keeping them pleased. Renown depends upon a name being heard in distant places. Fulfilment of desires depends upon good intentions. A life of complete ease depends upon being contented with what (we) get. A good friend is a good, far-seeing friend who preserves secrets and points out blemishes. The advice of a man of improved disposition is worthy to be believed. A helper who renders good help is

one who speaks with sense, and gives such help as improves men. All these things are obtained by being firm in the religion of the holy Self-existent with true-hearted love. The man who has obtained these ten superior things, is far-seeing with adequate wisdom and of (high) rank.

Exposition in the good religion regarding the obtaining of life by the creation, and the alteration of life by the creation. (۱۳۲) 1

Be it known that leaders of religion have declared, from expositions in the good religion, that the creator of all is the holy Ahúrmazd. And religion is the wisdom of the Lord. His abode in this world is in the man possessing the strength of goodness. And the pure creation of all the Yajads constitutes His assembly (court). The existence of the creator, Ahúrmazd, is (manifested) by the formation of the creation. The wisdom pertaining to His religion is intended to give a knowledge of his wishes and works. And His place of meeting is in the building devoted, in accordance with the religion, by the people (to him). The alteration of life by the creation is (effected) in this way, that when the Lord has no existence (abiding-place) in a man, that man, becoming false to the original Source from which he has derived life, becomes of the side of the perverted Source. And the invisible Yajads belonging to the Original Source do not reside in that man, so that, not seeing anything, he becomes of perverted life. 2

Exposition in the good religion regarding the great benefits accruing (to the world) from the virtuous among rulers. (۱۳۳) 1

Be it known that there is increase of righteousness through good qualities (virtue). And it is owing to holding 2

dominion that a virtuous man is a great increaser of righteousness, and a great benefactor of the world. As a stream of water on the top of a mountain causes delightful verdure to grow in the woods, and fire lighted on the heights of a mountain sheds light far away, so from a virtuous sovereign splendour is generated (in the world). And that sovereign alone, through his rule, always communicates virtue and glory to other sovereigns, and himself by his government improves the world and augments the fame of the governors connected with his kingdom. And owing to his good disposition he is of one accord (with other rulers). Again, owing to the power of virtuous kings, innumerable persons imitate virtuous behaviour. The first (virtuous quality) is that connected with the good religion, for, it is owing to kings being of the good religion that innumerable people belong to the good religion. The second (good quality) is that connected with good sense, for, it is owing to kings possessing good sense that they are able to conduct themselves and their dependants well. The third (good quality) is that connected with a good conscience, for, it is owing to good conscience that kings acquire very high courage, and it is owing to the courage of kings that (their) enemies suffer harm, and thereby the world is protected. The fourth (good quality) is the power of forbearance, for, it is owing to forbearance by rulers that their servants love them; and it is owing to their willingness to do the work in accordance with the commands of the ruler that the government of the people continues with safety and the people are benefited. The fifth (good quality) is to bear good love to subjects, for, owing to want of kindness on the part of rulers, the people become their enemies, and thereby the hopes of securing kindness

between rulers and subjects are cut off (and) then danger is apprehended, by the world, of a certain degree of violence from rulers, and from the people to the rulers. The sixth (good quality) is that connected with thoughts of providing comfort for the subject people, for, kings, entertaining thoughts of procuring comfort for (their) subjects, perform very great and beneficial works for (their) present and future subjects. The seventh (good quality) is cheerfulness of heart, for, if kings have in them (any) degree of cheerfulness, the troubles of (their) subjects are thereby averted in the best manner. The eighth (good quality) is the constant remembrance that dominion is liable to pass away, for, remembering that dominion is liable to pass away, the king lives without pomp, and a wise king, by means of the income of transient dominion obtains the in-transient dominion connected with the soul. And that king, by providing ease for (his) subjects, and keeping them prosperous, receives many blessings from the people. The ninth (good quality) is raising the rank of persons possessing good qualities, for, owing to the king's bestowing (high) rank upon men skilled in the arts, those arts which are known to the people shine forth, and those which have not become known acquire the strength for becoming known, whereby the world is improved and embellished. The tenth (good quality) is causing hardship to those possessing evil qualities, for, owing to the hardship inflicted by the king upon those possessed of evil qualities, those evil qualities which are being generated disappear (set), and the strength of those which have not taken birth is broken, and they cease. And the world is purified from blemishes. The eleventh (good quality) is living united in thought with the people, for, by being united in thought

with (his) subjects a king is liked by every city, and a king who is liked by (his) subjects has stability. Again, such a king peoples new cities by levying heavy taxes, and does work calculated for the prosperity of the people of the world, the benefit of the country, the acquirement of help by the people and lasting final improvement. And that his greatness might become known to kings of other countries, (he) considers it is his duty to embellish every country with great wealth and to make gifts to the people. The twelfth (good quality) is giving meritorious commands, for it is from meritorious commands of kings that justice takes its birth, and the improvement of the world depends upon justice. The thirteenth (good quality) is observing the practice of sitting in open court in every country, for, by kings observing the practice of sitting in open court in every country, the sweetness of sin is prevented from (approaching) sinful rulers, and their oppression is stopped, and pious rulers have hopes of wealth and the destitute of obtaining proper relief. And such kings are as a token (mark) for the doers of the work connected with immortality behaving well with reference to such work, for mendicants (dervishes) being cared for, (and) for great benefit being derived by the kingdom. The fourteenth (good quality) is generosity, for, as water makes vegetation to bloom, so do ease-giving kings keep the creation of this world blooming by generosity. The fifteenth (good quality) is restraining of covetousness, for, he who is a restrainer of covetousness, in him the Yajads descend, and he thereby is enabled to prevent the innumerable covetous wolves of the world from openly ruining it. The sixteenth (good quality) is the removal (prevention) by him (the king,) of mutual fear from among the people of

the world, that thereby much fear might not enter into the people. The seventeenth (good quality) is that of rewarding good men and of making them courtiers and nobles (men of rank), for, owing to good men getting rank and leadership from the king, every vice retires and disappears (sets), and every virtue (goodness) blossoms and advances. The eighteenth (good quality) is the great carefulness required in appointing administrators of the kingdom (to see) whether they are good or bad (low, men), for, it is owing to kings making full enquiries as to which officers are good and which bad (low) that the connection with the people continues, and thereby the people obtain the benefits,—goodness, prosperity and proper gifts,—(obtainable) from kings. The nineteenth (good quality) is keeping himself, through wisdom, in obedience to the holy Self-existent, for, by (his) keeping himself, through wisdom, in obedience to the holy Self-existent, the king's subjects remain heartily in obedience to him, and thereby the authority of kings over the people of the world attains a higher grade, their justice and commands continue and the people are greatly benefited.

Exposition in the good religion that the manifestation in kings of the power of improving (their) kingdom, and of the knowledge of improvement in the people, is due to their possessing the attributes of She'hre'var Ame'sha'spand (۱۳۴). 1

---

2 Be it known that, the words denoting the attributes of Shéhrévar Améshâspand are of this kind :—*Khsh thrêhê, vairyéhé, ayokhshustahê, rmajdkâi, thrâyo, dragvê.* And they mean, "the lord of religion, of implements (arms), and

of mercy, the possessor of the assistance of wealth, and the lord of armies (hosts)". Hence, the just king, in whom there appear, for the improvement of (his) kingdom, the above powers that are as means to improvement, is, like unto the above (mentioned) attribute-possessing high being (Shéhrévar Améshaspand), the lord of religion, arms, mercy, wealth and hosts. Again, it is welknown that the king who has not one of these attributes, that is, is not possessed of the united strength of all these powers, is not fit to rule, but is the servant of every ruler. Again, a ruler without (the essentials of) rule acquires no renown, (and) so is incapable of maintaining the religion, is possessed of useless arms, is without mercy, is incapable of acquiring riches, is without (the power of) protecting (his) subjects, and is possessed of a broken (disorganised) army. Now, a ruler who has no religion is not one who gives such commands as procure deliverance (in the coming world). His arms do harmful deeds, his mercy is that of Rumis (Romans) who are worthy of being harrassed,* his wealth is calculated for Faréhbút and Aibébút, and his army is not worthy of being entertained (bought) because of disobedience. The ruler without arms and power is afraid of the turbulent (disobedient), distressed by deceivers (impostors), kind to his unreformed sinful troopers, possessed of pain-augmenting riches, and without an army. The ruler who has no mercy increases (his) enemies, is worthy of being despised in accordance with the religion, his arms give good strength to the enemy, (his) wealth is liable to harm in unseen ways, and his army is desirous of separation from (deserting) him. The ruler who is without riches, is without provisions,

* During the time of the Sassanan Kings, the Romans were our rivals and enemies: that is why they are declared worthy of being harrassed.

in want, of broken arms (warlike instruments) and power, obliged to forbear with powerful wrong-doers, and possessed of a miserable and weak army. The ruler who has no army is without servants and religious men, and possessed of improper arms, and merciful to (the) passion (ate), and possessed of unprofitable wealth. A ruler becomes honourable by effecting improvements in (his) rule through the manifest, reciprocal strength of these things.

---

1 Exposition in the good religion regarding the people of the highest and lowest ways among the creation that approves of Khore'h, and (regarding) their conduct (۱۳۵).

---

2 Be it known that, the persons whose conduct is calculated for the acquisition of, and whose nature is conformable to khoréh (heavenly blessings) are of these sixteen descriptions: 3 of these, the first is one who is desirous of a good occupation, and acknowledges the obligations (of God) for blessings received, and is contented and satisfied when they are not received. 4 A person of this character is, among those engaged in beneficial occupation (industry) (and) receiving heavenly (nature's) blessings, excellent of conduct. 5 The second is one who is desirous of being well employed, and acknowledges (his) obligations (to God) for the resulting blessings, and is contented, but displeased when they are not received. 6 The third is one who is desirous of engaging in a good occupation, but does not acknowledge (his) obligations (to God) for the blessings received, and, if they are not received, is contented and without grief. 7 The fourth is one whose wishes are for beneficial occupation, and (but) receiving the resulting blessings does not thank (God), and when they

8 are not received is contented but sorry. (Persons) of these three ways (of life) have the same opinions as to obtaining God's blessings by (engaging in) beneficial occupations.

9 One (person) is he whose wishes are for evil employment (industry) and who is not thankful for the resulting blessings, and when they are not received is patient but repining.

10 Such a man has the worst of ways, (fitted) for obtaining the

11 rewards of evil industry. Another (person) is he whose wishes are for perverse industry, and who is not thankful for obtaining them (wishes), and when he does not obtain

12 them is patient and without grief. A third (person) is he whose wishes are for perverse industry, and who is thankful on obtaining them (his wishes), and when he does not obtain

13 them is patient, but repining. A fourth is he whose wishes are for perverse industry, and who is thankful when he obtains them (his wishes), and when he does not obtain them

14 is patient and without repining (grief). (Persons) of these three ways (of life) have the same views regarding deriving gifts (benefits) by perverse industry. Again, of persons with

15 other ways (of life), one is he whose desires are for (obtaining) good renown through khoréh (God's blessings), and who is thankful for obtaining them (his desires), and when not

16 obtained is cheerful and without repinement. Such a person is of the highest way (of life) among those who obtain

17 renown in the good path through khoréh. Another is (he) whose wishes are for renown of the good kind through khoréh, and who is thankful for obtaining them, and when

18 not obtained is contented, but grieved. A third is he whose wishes are for renown of the good kind through khoréh, and who is not thankful for obtaining them, and

19 when not obtained is as contented as unrepining. A fourth

is he whose wishes are for renown of the good kind through khoréh, and who is not thankful for obtaining them, and when not obtained is contented but grieved. Persons of these three descriptions have the same ways among those who approve of fame of the good kind through khoréh. Again, there is one who approves of fame of the kind opposed to khoréh, and who is not thankful for obtaining it, and when not obtained is contented, but of pained heart. Such a man is of the most wicked ways among persons who obtain renown of the kind opposed to khoréh. Another is he who approves of renown of the kind opposed to khoréh, and who is not thankful for obtaining it, and when not obtained is contented and without grief. A third is he who approves of renown opposed to khoréh, and who is thankful for obtaining it, and when it is not obtained is contented but grieved. A fourth is he who approves of renown of the kind opposed to khoréh, and who is thankful when obtaining it, and when not obtaining it is contented and ungrieved. Persons of these three ways are of one mind in obtaining renown of the kind opposed to khoréh.

20 21 22 23 24 25 26

દીનકર્દ કેતાબનાં તરીજાં દફતરના અગતજોગ લોગતોની શબ્દકોષ.

GLOSSARY OF SELECT TERMS.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વી. જાંથી, દરએક ઠેકાંણેથી; ૨. કાંથી, કેણીગમથી. ૩. જાંહાં, જે ઠેકાંણે. ૪. કાંહાં, કીહે ઠેકાંણે. Heb. Chald. אֵיכָה, הֵיכָא Tor. [illegible] Syr. اَيكَا, اَيْنَا, અથવા اَيك, *ad.* Whence, from every place. 2. From what place, from which direction. 3. Where, in which place. 4. Where, in which place.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. ગુરછકાર, હેકાર; Aram. עֲבַר, Syr. عبر to sin, Ar. عيب; *n.* Contempt, 'scorn' pride, boastfulness, haughtiness.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. યાદ, ફીંમ, Pr. یادی, અથવા یاد *n.* Recollection, remembrance, memory.

[illegible]=[illegible] વી. લડાઇ કરનાર, લડવયો, લડાએક. અવ૦ [illegible]— સં૦ युध, 'લડાઇ' ઉપરથી. *a.* Warlike, one who fights, a warrior.

[illegible]=[illegible] વી. ફરમાંબરદાર, હોકમ મુજબ ચાલનાર. અવ૦ [illegible]; *v.* An obedient person, one who acts as he is ordered, a servant.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. મૂર્તિ પૂજા; મૂર્તિપૂજન; બુતપરસ્તી. [illegible] મૂર્તિ; બુત; પથરનું પુતલું. અવ૦ [illegible] પા૦ [illegible]; *n.* Idolatry, the worship of images, idol-worship.

[illegible]=[illegible]—ભા. ના. ખુશદીલી; મધણુતા; ખુશ મીજાજવાળી હાલત; *n.* Cheerfulness, gladness, delightedness.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. જીનદગી, હયાતી; અવ૦ [illegible], *n.* Life, existence.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. નીરદયા, બેરેહમી. *n.* Merciless, pitiless, without compassion.

[illegible] = [illegible] સ્ત્રી. અસલ નીયમથી ઉલટું જવું; વગર નિયમવાળું બનવું; કાએદા વીરૂધ થવું. *v.* To go contrary to principle or original rule, to become irregular or lawless.

[illegible] = [illegible] વી. બુદ્ધિવગરનું, અગણેઆણુ, જેનામાં સહમજશકતી નહી હોએ તે. અવ૦ [illegible], *a.* One without the power of understanding, senseless, ignorant.

[illegible] = [illegible] નાં. કરજ; દેવું. ૨. કર; છાપો; જગાત; વેરો. ફા૦ آبام તથા وام; *n.* Debt, liability. 2. A tax, a cess, an impost.

[illegible] = [illegible] વી. ખોટું; જુઠું; સચ્ચાઈવગરનું. અવ૦ [illegible] *v.* False, untrue, that which is without truth.

[illegible] = [illegible] ભુ. સ્ત્રી. ચોરાએલું, લઈ લેવાએલું, લુટાએલું. That which is robbed or plundered, that which has been seized.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. મોહટાઈ; બુજોરગી; ચહડતો દરજ્જો. અવ૦ [illegible], અથવા [illegible]; *n.* Greatness, superiority, high rank.

[illegible] = [illegible] નાં. બાફ અથવા વરાળથી બનેલું વાદલું. અવ૦ [illegible], ફા૦ ابر; *n.* A vapour-formed cloud.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. ગાલેબી, ચહડતી કઉઅત, બલવાન પણું, એકની ઉપર બીજાએ ચહડતી મેલવી. અવ૦ [illegible] બલવાન; બીજા ઉપર ધસારો કરવામાં ફાવનાર. *n.* Superiority in strength or power, the state of being overpowering, the state of being powerful or strong, the prevalence of one over another.

[illegible] = [illegible] ભુ. ક્રિ. શુસ્ત થાએલું; નબલું પડેલું; *pas. par* Enfeebled, languid, weakened.

[illegible] = [illegible] વિ. દુઃખનો વધારો કરનાર; અવ૦ [illegible] + [illegible] *a.* Pain-increasing, he who increases pain or distress.

[illegible] = [illegible] નાં. સાહેબ, માલેક, હોકમ કરનાર. ૨. હાકમ. *n.* The lord, Master, one who commands or orders. 2. A ruler, a Governor,

---

[illegible]

[illegible] = [illegible] નાં. વીભાગ, જુદી જુદી રીત. *n.* A division, a subdivision, a variety, different ways.

[illegible] = [illegible] નાં. શાગેરદી; શિષ્યપણું; વિદ્યાભ્યાસ. *n.* State of being a disciple or scholar, study of science or art.

[illegible]=[illegible] અથવા [illegible] નાં. દગાઇ, દગલબાજી. *n.* Deceitfulness, treachery, cheating.

[illegible]=[illegible] નાં. લોભ, લાલચ. ૨. ઉલટ, હોંસ, શોક. અવ૦ [illegible] અથવા [illegible] nom. [illegible]; [illegible] ફા૦ آز, *n.* Temptation, inducement. 2. Eagerness, enthusiasm, strong desire.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. આસા, શોક, ઉમેદ. *n.* Hope, expectation, fondness for.

[illegible]=[illegible] વિ. ઉલટ આપનાર, હોંસ આપનાર. *a.* That which gives eagerness that which encourages.

[illegible]=[illegible] નાં. પાણીનું મથક; પાણીને એકઠું થવાની જગો; અવ૦ [illegible]+[illegible], ફા૦ اودان, ابدان; *n.* The seat or fountain of water, the place where water collects.

[illegible]=[illegible] નાં. ઉસ્તાદ, કેળવણી આપનાર. અવ૦ [illegible], સં૦ मुच; ખોલાસો કરવો, કેહવું. સં૦ मुख. principal chief ફા૦ آموزگار, *n.* Teacher, Master.

[illegible]=[illegible] ભા. નાં. દયા, રેહમ. ૨. માફી; *n.* Mercy, pity, compassion. 2. Forgiveness.

[illegible]=[illegible] વિ. ઇજ્જતદાર, આબરૂવાલું. અવ૦ [illegible], આબરૂ; ફા૦ آب, *a.* Respectable, honorable.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ચલકાટવાલું બનાવવું. (કાએદા મુજબ [illegible]) *v.* To render shining, to make bright.

[illegible]=[illegible] વિ. જનમ આપનાર, હયાતીવાલું કરનાર; *a.* That which gives birth, the giver of existence.

[illegible]=[illegible] નાં. ફીતનો, રખનો, તોફાન, જગડો, ફીસાદ. ફા૦ آشوب; *n.* Tumult, riot, commotion, Struggle.

[illegible]=[illegible] ભુ. ક્રિ. પરાગંદે થાએલું; વીખરાઇ ગએલું. pp. Dispersed, routed, scattered.

[illegible]

[illegible]=[illegible] ક્રિ. રેહવું, ઠરવું, ઓઢી થવું, સબર કરવી. (જુવો હું એ બનાવેલાં પેહલવી વ્યાકર્ણને સફે ૪૩૩ મે.) *v.* To wait, to remain, to be delayed: (vide my Pehlw Grammar p. 433).

[illegible]=[illegible] વિ. બુરાઓનો સરદાર; પાપીઓનો વડો. અવ૦ [illegible]

[illegible] પાપી અથવા બુરાનું માથું. *a.* The chief of the wicked, the head of sinners.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. મઝ્દિયસ્નની જરતોશતી દીનને લગતી બાબત સમજવા તથા સાંભળવાને લગતું બેહેરાપણું. અવ૦ [illegible], *n.* Deafness in relation to the Mazdiyasnian Zoroastrian religion, disinclination to hear or understand.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. મઝ્દિયસ્નની જરતોસતી દીનની કીરતી જોવાને લગતો અંધાપો. અવ૦ [illegible] ઉપરથી. *n.* Blindness towards the glory of the Mazdiyasnian Zororstrian religion.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. હરીફાઈ, અરસાઅરસી. ૨. લડાઈ; જંગ. *n* Rivalry, competition. 2. Battle, Combat, fight.

[illegible] = [illegible] નાં. અધુરૂં ગણેઆણ; કમ બુદ્ધિ. Imperfect knowledge, limited understanding or sense.

[illegible] = [illegible] નાં. નીચ સકતી, હલકી કૂવ્વત (જે બદ ખવાસ તથા બુરા આતમાથી ઉતપન થાએ છે તે.) Mean or inferior strength or power (the result of a wicked soul).

[illegible] = [illegible] વિ. કરનાર, બનાવનાર. અવ૦ [illegible] ઉપરથી. *n.* The doer, the maker.

[illegible] = [illegible] નાં. પાહડ, ડુંગર, ટેકડો. અવ૦ [illegible], ફા૦ [illegible]; *n.* A Mountain, a hill.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ના. સખતી, ઈજા. અવ૦ [illegible]; *n.* Distress, harm, difficulty.

[illegible] = [illegible] વી. દુર, એહલાએદું. ૨. નાં. ગોશો, એકાંત જગો; અવ૦ [illegible] એકાંતપણું, ગોશેનશીની. *v.* Distant, separate, 2. a secret place, a retired place.

[illegible] = [illegible] ભા. નાં. તરાવત, ભીનાસ, લીલાસ. ફા૦ [illegible] *n.* Moisture, verdure, sappiness.

[illegible] = [illegible] વિ. દુ:ખી દેલનો; બસ્તે જેગર. ફા૦ [illegible], *a.* Of pained heart, grieved, sorronful.

[illegible] = [illegible] વિ. શુખ આપનાર, સેહલ કરનાર; *a* That which gives happiness, that which renders easy, comfort-giving.

[illegible] = [illegible] નાં. માલેક, ધણી, સાહેબ. ફા૦ [illegible]; *n.* Owner, master, proprietor, lord.

[illegible] ના. ચોથા તબક્કાવાલાં બેહશતનું નામ. Name of the fourth paradise.

[illegible] વી. જનમ લેનાર, ઉતપન થનાર, જનમેલું. આએ શબ્દ બુરા ખવાસ વાલાં જાંનવરોને તેમજ, બુરી ગેબી સકતીઓને સારૂ વાપડેઆમાં આવેલો છે. એ બોલ [illegible] અને [illegible] એ બે બોલ જોડાઇને બનેલોછે અને તેનો અરથ લોહી પીનારૂં એવો થાએછે. *a.* That which takes birth, that which originates, that which is born. This word is applied to ill-natured beasts and to evil invisible powers. It is compounded of [illegible] and [illegible] and means that which sucks or drinks blood.

[illegible] વી. શુકું; ભીનાસ વગરનું. ૨. ના. નાસ, [illegible] સુકાસ. *v.* Dry, without moisture. 2. destruction.

[illegible]

[illegible] ક્રિ. અકલ મેલવી; એલમ સીખવો; વીદીઆ હાંસેલ કરવી. *v.* To obtain knowledge, to learn the arts and sciences, to acquire learning.

[illegible] ના. શેહરેવર અમેશાસ્પંદ અથવા પાદશાહી ખોરેહ. *n.* Shehrévar Ameshaspand or kingly khoreh (majesty)

[illegible] ક્રિ. વિ. ગુપચુપ, વગર ધાંમધુમે. *ad.* Quetty, without pomp or noise.

[illegible]

[illegible] ના. ખરાં જેગરનો પેઆર; દેલોજાંનનું હેત. *n.* Cordial love, real affection, love proceeding from the heart.

[illegible] ના. ઇમાંન, એતેકાદ, વીસવાસ. *n.* Faith belief, reliance, confidence.

[illegible] ના. દુઃખ; ઇજા; નોકસાંન; દરદ. *n.* Hib and Chald. [illegible], Syr. [illegible], to hurt, to cut into. Hib. and Chald. [illegible], to cut off; to fell, to destroy, annihila te. Ar. جزم, *n.* Hurt, pain, injury.

[illegible] ક્રિ. દુઃખ, ઇજા ભોગવવી, દુઃખી થવું. *v.* to suffer pain, to be in distress.

[illegible]=[illegible] ભુ. ક્રિ. રડતો, સંતાપ કરતો. અવ૦ [illegible], રડવું; ફા૦ زاری, રડણ; *pas. p.* Crying, bewailing, lamenting.

[illegible]=[illegible] નાં. દોલત; દલ્લો; ધન. ૨. ભંડારો; હજુમ. ફા૦ گنج; Hib. and Chald. גנזך, (گنزک), a treasure-chamber; *n.* Wealth, richestreasure. 2.

[illegible]=[illegible] નાં. ખવાસ; ખાસીઅત; સ્વભાવ. ૨. જવાહેર, ગોહર, રત્ન. ૩. આતમાં, જીવ. ફા. گوهر અથવા گهر. *n.* Disposition, nature, temparament. 2. a gem, a precious stone. 3 the soul spinit.

[illegible]=[illegible] ના. નર, (આએ બોલ ચોપગાં જાંનવરને સારૂ વપડાએલો છે); ૨. નરજાતીનું, અવ૦ [illegible], *n.* Male, 2. of the male gender.

[illegible]=[illegible] ના. ગુણ, સીફત; ખવાસ. ૨. તરેહ, કિસમ, ભાંત. ૩. રંગ અવ૦ [illegible], *n.* Quality, attribute, nature. 2. kind, discription, variety 3. Colour.

[illegible]=[illegible] ના. ફોજ, લશકર, Hib. and Chald. גְּדוּד, (گدود) a garrison. Ar. جند; *n.* An army, a force.

[illegible] [illegible]=[illegible] વિ. લશકર અથવા ફોજ વગરનું. *a.* Without an army, impossessed of an army.

[illegible]=[illegible] ના. વીદીઆ અભીઆશ, એલમ હોનરની કેલવણી. *n.* Instruction in knowledge, education in the arts and sciences.

[illegible]=[illegible] ના. ભરમ, ભેદ; *n.* Mystery, secret, that which is not known.

[illegible]

[illegible]=[illegible] ના. પાંનીનો ચશમો, *n.* A piece of water, a pond, a lake.

[illegible]=[illegible] ના. સહમજ, ખોલાસો. *n.* Explanation, exposition.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. વિ. જે કારણ; જે સબબ. ૨. કેહેવું? કેહેવી પરકારનું. *ad. v.* which reason, which cause. 2. Of what nature, ofwhat kind.

[illegible]=[illegible] વિ. ગાલેબ; ફાવનારૂં. ૨. ઉલટવાલું, જોસ્સા સાથનું. *a.* That which prevails or over comes, that which succeeds. 2. Full of eagerness, energetic.

[illegible]=[illegible] વિ. જો-

રગ્બાવાલું કરનાર; ઉલટવાલું બનાવનાર; *a.* That which renders eager or energetic.

[illegible] ના. દેખાવ, ચેહરો. ૨. જાંણુ, સહમજ. *n.* Appearance, face. 2. Knowledge, understanding.

[illegible] ક્રિ. જણાવું; સહમજાવું; દેખાવું. *v.* To become known, to be understood, to appear.

[illegible] નાં. મતલબ, મુદ્દો. ૨. કારણ, સબબ. *n.* Object, aim. 2. Cause, reason.

[illegible] ના. લાકડાનો કટકો; લાકડાનો સોટો; (જુઓ દફ્‍તર ૧ લાની ફ્રરહંગને સફે ૧૮ મે) a piece of wood, a log. (vide Vol. I. p. 18)

[illegible]

[illegible] ક્રિ. ફ્રેરફ્રરથવો; ઉલટું બનવું, જુદાઈ થવી. *v.* To become altered, to become reversed, to be separated.

[illegible] નાં. જુદી જુદી તરેહનું રૂપ. *n.* multiform, of varied forms.

[illegible] વિ. હમેશનું. *a.* Ever-lasting, perpetual.

[illegible] ના. જમીન, પુરથવી. ૨. જમીનની ખાક, ધુળ, મેટોડું. અવ૦ [illegible], *n.* The Eearth, the ground. 2. Dust, earth.

[illegible] ના. વખત, હીંગામ, ૨. ઉમર; વએ. *n.* Time, season. 2. Age.

[illegible]

[illegible] વિ. જીઆગાર; નોકસાન કરનાર. *a.* Distructive injurious.

[illegible] ક્રિ. રોપાવું ([illegible] ને બદલે વપરાએલો છે.) *v.* To be planted (used in the place of [illegible]).

[illegible] ક્રિ. જમીન ખેડવી; બી વાવ્વું; ખેતી કરવી. Hib. and Chald. זרע, to scatter seed, to sow; Nif. נזרע, نزرع, *pass.* of kal, to be sown, to be dispersed; of men, to be propogated, to be impregnated, (of

a woman). *v.* To tile the ground, to cultivate, to sow seeds.

[illegible]=[illegible] ના. લીલોતરી; હરીઆરી; *n.* Verdure, greenness.

[illegible]=[illegible] વિ. જનમનાર, જનમ લેનાર; ૨. ઉતપન કરનાર. ૩. તત્વ, ઉનસર ([illegible]—[illegible] ને બદલે.) *a.* That which is born, that which takes birth. 2. The creator, the originator. 3. element.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. પોહોચાડવું, મોકલવું; અવ૦ [illegible], અથવા [illegible] પોહોચવું. તેનું પ્ર. [illegible] ઉપરથી. *v.* To carry, to make to reach.

[illegible]=[illegible] વિ. જીવતું રાખનાર, જીવાડનાર. *a.* That which keeps alive, that which keeps living.

[illegible]=[illegible] વિ. આતમાનું રક્ષણ કરનાર, હયાત રાખનાર. *a.* The preserver of the soul, he or that which keeps in existence.

[illegible]

[illegible]=[illegible] ના. કરાં, ગાર, વરસાદનું બંધાએલું પાણી. ફા૦ تگرگ *n.* hail, snow, frozen rain-water.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. લંબાવું, લાંબું થવું (આએ બોલ [illegible] ને બદલે નકલ કરનારની ભુલથી [illegible] કરી લખાએલો હોએ એવું ધારીઆમાં આવેછે.) *v.* To lengthen, to extend.

[illegible]=[illegible] વિ. તરફવાલું, મારગવાલું. (જેમકે [illegible] ગેથી તરફેનવાલું; આવતી દુનીઆંને લગતા મારગવાલું.) *a.* of the side of, taking a path,

[illegible]=[illegible] ભા.ના. તુરછકાર, ધીકાર; [illegible] વિ. તુરછકાર કરનારું, ધીકારનારું. *n.* Contempt, scorn.

[illegible]=[illegible] ક્રિ. ખોહવું; તબાહ કરવું; *v.* To lose, to miss.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. તાબેદારી; બંદગી. ૨. અદબ, આએનો. *n.* Obedience, prayer, 2. Deference, restraint in presence of superiors.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. ગુમરાહી; અકલને લગતો અંધાપો. *n.* Darkness, intellectual blindness.

[illegible]=[illegible] ના. અકલને ગુમ કરનાર તથા અકલને લગતો અંધાપો આપનારી, અથવા દુઃખના મારગ ઉપર માણસને રેહેનોમાઇ કરનારી અંનદીઠ સક્તી. *n.* The invisible power that darkens the

intellect, and creates intellectual blindness. The invisible power that guides man on the path of pain.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. બદી; બુરાઈ; બુરૂંકામ. *n.* Evil, wickedness, evil dead.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. અંધારૂં; તીરીકી. ૨. ગુમરાહી; અકલને લગતો અંધાપો. *n.* Darkness, blackness. 2. Losing the path, intellectual blindness.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. જેહમત; મુશ્કેલી; સખ્તી. *v.* Difficulty, trouble, impracticability.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. માદા, માદી, (આએ બોલ ચોપગાં જાંણવરોની માદાને ઘણું કરી લાગેછે.) અવ૦ [Pahlavi], *n.* Afermab.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. દેવના સ્વભાવનું, દેવનાજેવું. *a.* Dév-natured of the disposition of Dévs, like Dévs.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. કંગાલ, મીસકીન, મુફલેસ. *n.* Miserable, destitute.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. પ્રકરણ, બાબ, ફસલ. *n.* Chapter, head, section.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. દુઃખ, પીડા, દરદ. અવ૦ [Pahlavi], ચારવું, ફાડવું, તે ઉપરથી. ફા૦ درد. *n.* Pain, affliction, disease, distress.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. આસરો આપનાર, મદદ કરનાર. ના. ૨. કીલ્લો, કોટ. *a.* Protector, helper, that which assists. *n.* A castle, a fort.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. કીલ્લેબંદી, કોઇને અંદર નહી દાખેલ થવા સારૂ આસપાસથી બાંધેલી ફરતી દીવાલ. *n.* The walls of a fort, ramparts.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ઉપાએ, એલાજ ફા૦ درمان, Remedy, an expedient.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. જંગલ, રાંણ. ફા૦ دشت, *n.* A wood, a forest.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. બેડી, સાંકળ, બંધ. ફા૦ دام. *n.* Fetters, shackles, a chain, that which binds.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. બીઈ; તોખમ, દાનો. *n.* A seed, a grain.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. દેખાવ, રૂપ. વિ. ૨. દેખાતું, દેખાનાર. Appearance, feature, form. 2. That which appears or is visible.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ચોર, લુટારૂ. ફા૦ دزد. *n.* A robber, a plunderer.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. મજલસ, મંડળી; ૨. મકાંન, ઠેકાણું. અવ૦ [Avestan], n. An assembly, a company. 2. Abode, place.

[Pahlavi] [Pahlavi]=[Pahlavi] મેળાવરાની જગો, મજલેસી મકાન. A place of assemblage, a meeting-place.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. કાયા, દેહ, જાત, બદન. n. Body, the frame.

[Pahlavi]—[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. સહમજ, ખુલાસો. n. Explanation, exposition.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. દેખાવરૂ, રૂપવાલું. a. Sightly, of engaging appearance, pretty, handsome.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. અસપામવું, કજળાવું, જાંખું મારી જવું. v. To set, to become obscure, to become darkened.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. નવાજવું, ખુશકરવું, ફા૦ نوازختن ; v. To bestow favours, to be gracious to, to please.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. નાભ, ડુંટી, ફા૦ ناف; ૨. સંબંધવાળું, અતલગનું; અવ૦ [Avestan]. n. The navel. 2. Related, connected.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ગુનાહનું કામ, પાપનું કામ. ગુનાહ, પાપ. n. A sinful deed, a wicked deed. Sin, wickedness.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. બીજું, ૨. વધારે; અવ૦ [Avestan]; a. Another 2. more, in addition to.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. નબંલુ, દુરબલ, ફા૦ نزار; Weak, feeble.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ઢંકાઇગએલું, છુપાઇબેઠેલું; ૨. ઢાંકણુ, That which is covered up or concealed. 2. A covering.

[Pahlavi]—[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. નરતળ, અડ; n. An obstacle, that which is in the way.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. વિ. આસપાસ; આજુબાજુ; ad. Around, on the sides.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. પુરવીન ધર્મગુરૂ; કાબેલ દસ્તુર. ૨. દીનનો પેશવા. n. A learned religious teacher, a learned Dastur. 2. A religious head or chief.

[illegible] અથવા [illegible] ના. રૂપ, આકાર; ૨. (અસલ ચોપડીની) નકલ. *n.* Form, figure 2. A copy (of an original book)

[illegible] ક્રિ. પાછું જવું; ગુજરવું; ગુજર કરવી. અવ૦ [illegible] + [illegible]. ઉપરથી. *v.* To go back, to pass away, to die.

[illegible] ભુ. ક્રિ. તાબેદારીવાલું, તાબેએ રહેલું. *pas por.* Obedient, subservient.

[illegible] ના. તકરાર; ભાંજગડ; *n.* Dispute, discussion.

[illegible] વિ. સંકટમાં મદદ કરનાર, પરતી હાલતમાં આસરો આપનાર. *a.* A helper in difficulty, one who supports in a declining state.

[illegible] વિ. ઘટતું અથવા પ્રમાણીક વીચારનાર; સારાં નરસાંને પીછાણવાની સહમજવાલું. *a.* Right-minded, one capable of distinguishing between good and evil.

[illegible] ભુ.ક્રિ. પોશાક પેહેરેલું; ૨. અવતાર લીધેલું; રૂપ પકડેલું. *p. p.* Dressed, arrayed. 2 Born, that which has assumed a form.

[illegible] વિ. તુરત ગુજરી ગએલું; જણુમીને તુરત મરણ પામેલું. *a.* That which has died immediately after birth.

[illegible] ના. પગ; ચરણ; અવ૦ [illegible] ઉપરથી. *n.* The feet.

[illegible] ક્રિ. શેહરને વસાવવું. *v.* To found a city.

[illegible] વિ. નોકસાન-કારક; નોકસાન કરનાર. ([illegible] નું સંખ્શેપ.) Hurtful injurious.

[illegible] ના. ખોરાક. અવ૦ [illegible]; *n.* Food.

[illegible] ના. તયાર ઉભેલું; પાંઉપીઆદું; *n.* Standing ready, going on foot, pedestrian.

[illegible] ભા. ના. હાલત; દરજ્જો; ૨. સરહદ; હદ; State, rank, condition. 2. boundary, limits.

[illegible] ક્રિ. વિ. ચાલુ, હમેશાં; ([illegible] અથવા [illegible]. ચાલુ, હમેશનું. તેનું સંખ્શેપ.) *ad.* Continually, perpetual.

[illegible] વિ. સંભાલ કરવા-જોગ, જાલવ્વાજોગ. *a.* Fit to be protected or preserved, worthy of being taken care of.

[illegible] વિ. સંભાળ કરનાર; સાચવનાર; જાલવનાર. (ભા. ના. [illegible]). અવ૦ [illegible]; સંભાળ કરવો; ઉપરથી. *a.* Protector preserver, one who takes care.

[illegible] વિ. ઘણું જ સારૂં; ઉમદા, ઉત્તમ. *a.* The best, excellent.

[Pahlavi]=[Pahlavi] નાં. રોશની; તેજ. *n.* Light, brightness.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. હાથ અથવા પગને લગતી સખ્ત ચાંમડી. ફા૦ پینه; *n.* Hard skin pertaining to hands or feet.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. સજાને લાએકનું; સજા કરવા જોગ. ([Pahlavi] નું સંક્ષેપ.) *a.* Worthy of being punished, deserving of chastisement.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. ઇજા; નોકસાન; *n.* Hurt, harm, injury, damage.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ફરજ્‌ ધર્મ. Chald. פרק; *to decide, to judge.* Arab. فرز; Hibr. פרק *a decider, a judge;* hence *a ruler, a chief.* *n.* Duty, obligation.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. હોકમ કરનાર; આગ્ના કરનાર; *a.* A commander, one who gives orders.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. નાફરમાંની, સરકશી, હોકમને આડે આવ્વાનું કામ. *n.* Disobedience, opposition, opposition to order.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. હોકમ કરનાર, આગ્ના કરનાર. *a.* One who commands or orders.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. દુર રેહેવું, પરહેજ કરવી, વેગલું રેહેવું. *v.* To keep at a distance, to abstain from.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. જનમેલું, જનમ લીધેલું, પેદા થાએલું. અવ૦ [Avestan]; ફા૦ فرزند. *n.* That which is born, that which has come into existence.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] સાસાની ટોળાના પાદશાહઓના વખતમાં થઇગએલા એક પરહેજગાર દસતુરનું નામછે. આએ દસતુરની તરફની દીનને લગતી નસીહતો પેહેલવી લખાણોમાં ઘણે ઠેકાંણે નોધાએલીછે. The name of a holy Dastur who lived in the time of the Sasanian kings. His religious precepts are to be found in Pehlwi writings.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ભા. ના. બદી; બુરાઈ. *n.* Wickedness, evil, ill-doing.

= વિ. બંધારણવાલું; નીઅમવાલું; કાએદાસરનું. અવ૦ બાંધવુ; ઉપરથી. *a.* Regulated, proceeding according to law, that which has a constitution.

= વિ. ચળકતું; ચળકાટ આપનારૂં; ભભુકદાર. (જુઓ બોલ ૬૬. ૧ લાંને સફે ૩૩ મે.) *a.* Shining, giving forth brightness, splendid.

= વિ. મજેનું; સારૂં; ખુશ. Hibr. בָּשַׂם *to breathe out, to breathe forth,* of scent, hence *to have a sweet smell, to be fragrant* (Torg. בְּסַם, Syr. بسم), metophor. *to be agreeable,* in proper names. Arab. بشم, *a.* Good, pleasant, agreeable.

= ક્રિ. વેહેંચવું; વાટણી કરવી; વીભાગ કરવા. અવ૦, ભાગ પાડવો, વાટણી કરવી; તેનું ભુ. ક્રિ. બખ્શેશ મેળવવુ; તે ઉપરથી. *v.* To divide, to partition.

= ભા, ના. બખ્શેશ; સખાવત; *n.* The act of making presents, generssity, a donation, a gift.

= વિ. દુઃખનું નીવારણ કરનાર; આજારને તોડનાર. *a.* One who cures disease or pain, an averter of disease.

= ના. ક. નું અને. વ. મકાંણો, ઘરો, રેહઠાંણો; Chald. בָּתִּים; *battim,* ને બદલે. *n.* Dwellings, houses, residences.

= ના. ઘર; હવેલી; એમારત, મેહલ; ૨. રેહઠાંણ, મકાંન; Chald અને Hib. בַּיִת, בֵּיתָה, בֵּיתִי, בֵּיתְךָ; *Plur.* בָּתִּים; *battim,* abridged from בּוֹתִים, *botim, house,* in the widest sense, consequently also tent, hut, tower, palace, temple; Torg. בָּתִּים; Syr. (بيطو). ܒܝܬܐ, Ar. بيت; *n.* A dwelling, a mansion, a building, a palace. 2. an abode, a place of residence.

= ના. જમીન, ભુમી; ૨. પૃથ્વી. અવ૦, ફાર; સં. ભુમિ *n.* Land, ground. 2. The earth.

= ક્રિ. વિ. ઘટતે વખતે; બરવખત. *ad.* At the proper time, in a timely manner.

= વિ. અકલવાલું; બુદ્ધિવાંન. *a.* Intelligent, possessed of understanding.

[illegible] ના. ઉપરી; ૨. વધારે *n.* A superintendent, an overseer. 2. More, in addition.

[illegible] વિ. નોકસાનકારક; ઇજા દેનાર. *a.* A hurter, a harmer, an injurer.

[illegible] વિ. મોતની આસીઅતવાળું; ઇજા દેનારા સ્વાભાવનું. *a.* Having a disposition to kill, ferocious fierce.

[illegible] ભા. ના. રીતભાત, તરેહ. *n.* Manner, way, usage.

[illegible] વિ. કુલ્લું, તમામ. *a.* All, entire, the whole.

[illegible] ના. ઘર; રેહઠાણ. અવ૦ [illegible], ઉપરથી. *a.* A house, a residence.

[illegible] વિ. એકમલતું; માફકનું; જેવું. *a.* Similar, of a like kind.

[illegible] ક્રિ. ઘસાઇ જવું; ભુંસાઇ જવું. સાફ થવું. અવ૦ [illegible], સાફ કરવું; ઉપરથી. *v.* To wear out, to be rubbed out, to be cleared out.

[illegible] વિ. જુઠું; ખોટું. *a.* False, untrue.

[illegible] ના. ગેબી જોવાની સકતી; ૨. કુદરતી વીચાર સકતી; *n.* Invisible power of perception. 2. Natural intelligence.

[illegible] ના. વાદલું; મીગ. અવ૦ [illegible], સં. મઘ, ફા૦ [illegible]; Hib. અને chald. [illegible], to such out; Ar. [illegible], *n.* cloud,

[illegible] ક્રિ. વાદલાનું રૂપ આપવું; પાણીને વાદલાંના રૂપમાં લાવવું. *v.* To give the form of clouds, to bring water into the form of clouds.

[illegible]

[illegible] ના. આદાએતાલા. *n.* The self existent, God.

[illegible] વિ. પોહચાડનાર. *a.* One who carries or takes, one who makes to reach.

[illegible] ભા. ના. મદદ, સાહેતા. ફા૦ [illegible]. *n.* Help, assistance.

[illegible] ભા. ના. હોનારત; સરજત. ૨. હયાતી; જીનદગી. *n.* Destiny, fate, chance. 2. Life, existence.

ل—ل

[illegible]=[illegible] ના. જાત; બદન; શરીર. ફા૦ رگی. *n.* Body, the bodily frame.

[illegible]=[illegible] ના. ધરમગુરૂ, દસ્તુર. ૨. ગુરૂ, ઉસ્તાદ. *n.* A religious teacher, a priest, a Dastur. 2. A teacher, a master.

[illegible]=[illegible] ના. શાગેરદ, ચેલો. *n.* A disciple, a pupil.

[illegible]=[illegible] ના. લડાઈ, જંગ; ફા૦ رزم. *n.* A battle, a fight, a struggle.

[illegible]=[illegible] ભુ. ક્રિ. ઉડારી નાખેલું; નાખી દીવેલું; ના. દેવ, દરૂજ, નીચ, પસ્ત દરજ્જેનું (અનેક વ. [illegible]) Dévs, Drujs. Mean, of low condition.

[illegible]=[illegible] વિ. મોહટું; ઓહળું. *a.* Large ex-tensive.

[illegible]=[illegible] ના. બુરાઓનું રેહેઠાંણ, દેવ દરૂજોનું મકાણ. *n.* The dwelling, plan of the wicked, the abode of Dévs and Drujs.

[illegible]=[illegible] ના. ઉનસરો, તત્વો. *n.* The elements; elementary substances.

[illegible]=[illegible] ના. કાયાની મેળવણીને કાએદાસર રાખનારી ચીજો; ૨. ઉનસરો, તત્વો. *n.* Things that keep the compounded body regulated or make it act in accordance with law, 2. the elements.

[illegible]=[illegible] નદી. નદ; અવ૦ [illegible], સં. રોધ; ફા૦ رود. A river.

[illegible]=[illegible] ના. પરગણું. *n.* A province, a district.

[illegible]=[illegible] રોશનીવાળો મીનો, ઇઆને, 'સ્પન્તો મઇનીઉશ.' The shining Mino, that is, Spento Mainius.

ک—ک

[illegible]=[illegible] વિ. પછાત પડેલું, ઉતરતે દરજ્જેનું. *a.* That which has fallen behind, of inferior rank.

[illegible]=[illegible] ભા. ના. નાસ, નેસ્તી, તંગી. *n.* Destruction, want.

[illegible]=[illegible] વિ. બેગુનાહ, પાપ વગરનું, નીરઅપરાધી. *a.* Innocent, sinless, not guilty of any offence.

[illegible] = [illegible] ના. મોહટાઈ, બુજોરગી. *n.* Greatness, grandeur, exalted station.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ના. સહુમજ સકતી, ચેતવણી આપનારી સકતી. જેઆરે સારી સહુમજ સકતીને સારૂ એ બોલ વપરાએલો હોએછે, તેઆરે તેહની આગળ [illegible] અથવા [illegible] બોલ વપરાએલો આપણને મલેછે; અને બુરી સહમજ સકતીને સારૂ એ બોલ વપરાએલો હોએછે, તો તેની આગળ [illegible] અથવા [illegible] બોલો વપરાએલા આપણને મલેછે. ૨. અંતઃકરણ દિલ; હરદય. ૩. વધ, જીઆદતી, છળ. ૪. વધારો, વીઆજ. અવ૦ [illegible] અથવા [illegible]. સં૦ वक्षण; અથવા वक्षस, જે ઉપરથી પેગમબરને [illegible] ઇઆને 'ગેબી ચેતવણી વાળો' હેવું નામ આપેઆમાં આવેલું છે: *n.* Intelligence, the power or principle that gives warning. 2 conseirnce, the heart. When this word is intended to denote intelligence that is directed to a good end, the words or is prefixed to it but when in telligence directed towards an evil and is the idea to be expressed the term or is found prefixed). 3. Increase, growth. 4. An increment, interest.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. અંદરજવું; ઘુસવું; દાખેલથવું. (જુવો વાલ. ૧ લાની ફરહંગને સફે ૪૩ મે.) To enter, to go in, to penetrate, (vide Vol. I. Glossary, p. 43.)

[illegible] = [illegible] ના. ખોલાસો; વરણન. ફા૦ گزارش; *n.* An explanation, a description.

[illegible] = [illegible] વિ. ઇજાદેનાર; નોકસાન કરનાર. *a.* A harmer, an inperer.

[illegible] = [illegible] વિ. તંગીપોહોચાડનાર; સંકટ લાવનાર. અવ૦ [illegible] + [illegible]. *a.* One who causes want, one who brings difficulties.

[illegible] = [illegible] અથવા [illegible] ક્રિ. ખરાબ કરવું; હાંણી પોહચાડવી. *v.* To harm, to injure, to cause damage to.

[illegible] = [illegible] ભા. ના. હાંસેલ, આએપત. *n.* Incomeg, ains.

[illegible] = [illegible] વિ. હાંણી પોહચાડનાર; નોકસાંન કરનાર. *a.* One who causes harm, injury or damage.

[illegible] = [illegible] ના. પાથરણું; બીછાણું. ૨. ક્રિ. પંથરાવું; બી-

છાવું. *n* A bed, a bedding, that which is spread out, 2. *v.* To spread out, to be unfolded.

[illegible] ના. વેહેમ; શક; સંદેહ; ભ્રાંત. ([illegible], શકમંદી;) અ૦ [illegible] ઉપરથી. *n.* Doubt, suspicions.

[illegible] ના. કામ, કરણી. અ૦ [illegible]; ઉપરથી *n.* Conduct, doing, behaviour.

[illegible] ક્રિ. પ. ફેરવવું; ફેરફાર કરવો. (અક. ક્રિ. [illegible] ફરવું.) *v* To change, to alter

[illegible] ના. બરફ, ધબ, આદિ. અ૦ [illegible], ઉપરથી. ફા૦ برف; *n.* Snow, ice.

[illegible] ના. સબબ, કારણ. ૨ વચેટિયો; સંપ કરાવનાર. *n.* Reason 2. A mediator, one who brings about an understanding.

[illegible] વિ. કેહેનાર; બોલનાર. ૨. ચેતવણી આપનાર. (અ૦ [illegible], કેહેવું; બોલવું; તે ઉપરથી.) *a.* A speaker an informer, one who tells. 2. One who or that which gives warning.

[illegible] અથવા [illegible] ના. પવન, વાયુ. અ૦ [illegible], ઉપરથી. *n.* Wind, air.

[illegible] ના. પવનનું જોર; વાયુનું બળ. *n.* The power of wind, the strength with which wind blows.

[illegible] ના. પવન; વાયુ. ફા૦ [illegible]. *n.* Wind, air.

[illegible] ના. પવનની વાગણી, પવનનું ફુંકાણુ. *n.* The blowing of wind.

[illegible] અથવા [illegible] ક્રિ. પવન ફુંકવો; પવન વાગવો; *v.* To blow, the blowing of wind.

[illegible] ભા. ના. વીશવાસ; ભરોસો; એતેકાદ. *n.* Faith, confidence, trust.

[illegible] ક્રિ. હાંણી પોહોચાડવી; નોકસાન કરવું. અ૦ [illegible]. *v.* To harm, to injure.

[illegible] વિ. જોવાની શક્તી આપનાર. ૨. દેખાડનાર, બતાવનાર. *a.* That which gives the power to perceive 2. One who shows or points out.

[illegible] ના. સુધારો; સુધારાને લગતું કામ. *n* Improvement, the work relating to bettering things.

[illegible] વિ. જોનાર; નજર રાખનાર. મતલબી; મતલબ ધરાવનારું. ૨ ક્રિ. દેખાવું. નજર આવું. *n.* One who sees, one who

keeps an eye on. Interested, having an object. 2. *v.* To be visible, to appear.

[illegible] = [illegible] ના. માંણસ; આદમી; મનુષ્ય. ૨. પુરૂષ, નર, માટીડો. ૩. તર્કસકતી; અવ૦ [illegible]. સં. वीर. *n.* A man or woman, a person. 2. A male, a man. 3. Imagination, reasoning.

[illegible]

[illegible] = [illegible] વિ. કંગાળ જાતવાળું; *a.* Of miserable body.

[illegible] = [illegible] ના. છાંટો; ટીપું; કતરો. *n.* A drop.

[illegible] = [illegible] ના. રાહમારૂ; વાટપાડો; લુટારૂ. *n.* A highway man a plunderer, a foot-pad.

[illegible] = [illegible] ના. ખોદાનું ફરમાંન; દાદારનો હોકમ. અવ૦ [illegible]. *n.* God's command, an order of God.

[illegible] = [illegible] વિ. ધરાએલું; તુરપ્ત; પેટ ભરેલું. ફા૦ [illegible]; *a.* Satisfied, full.

[illegible] = [illegible] વિ. બુરો હાકમ, બદદીનની વીરૂધ ફરમાંન આપનાર. ([illegible], બદદીનની સાંમેણેની કેળવણી.) *a.* A evil order he who gives commands opposed to the good religion.

[illegible] = [illegible] વિ. પસંદ કરવા જોગ; કબુલ રાખવા જોગ. ([illegible] નીમકહલાલી, શુકર ગુજારી, ૨. ક્રિ. આભાર અથવા ઉપકાર માંનવો. Worthy of being approved, fit to be excepted or agreed to.

[illegible] = [illegible] વિ. નીવારણ કરનાર; દુ:ખને ટાળનાર. *a.* One who averts, a remover of pain, or distress.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ના. બંદીવાન, કેદી, કેદ પડેલું. (જુવો ૬૬. પેહેલાંની ફરહંગને અર્ક ૪૬ મે [illegible]) *n.* A prisoner, one in custody (vide Vol. I. Glossary, p. 46.)

[illegible] = [illegible] ક્રિ. ટુટવું; ટુટીજવું, ૨. ફાટવું; ચીરાવું;

Hibr. અને chald. માં [illegible] *to cut to cut into,* of a knife. *to pierce, to prick,* of thorns, pointed weapons, Arab. شاك, *v.* To break, to be broken, 2. to be torn or split.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. જાહેરથવું; પેદાસુંથવું; રોશનથવું. (જુઓ દફ્તર બીજાંની ફરહંગને સફે ૨૪ મે.) To become manifest, to become public, to come into light. (vide II. Glossary p. 24.)

[illegible]

[illegible] = [illegible] ના. હજારો, દોર, વખત, મુદત. *n.* Times, period.

[illegible] = [illegible] જરતોસ્તી કોમના એક પેગમબર પછી બીજો પેગમબર આવે, તાંહાં સુધીનો વખત, ઇઆને દોર. ૨. હજાર વરસની મુદત. The period or time intervening between the advent of the prophet among Zoroastrians and another. 2. A period of a thousand years.

[illegible] = [illegible] વિ. સાથે રેહનાર, માણસના બદનની અંદર સંબંધ રાખનાર. *a.* One who lines in company with another. one holding relations within the body of man.

[illegible] = [illegible] વિ. સાથી; સોહબતી; સંબંધ રાખનાર. *a.* A companion, an associate, a comrade.

[illegible] = [illegible] ના. શોક, ઉલટ; ૨. ઉશ્કેરણી, ૩. સાહવચેતી; ચાલાકી. *n.* Desire, lagerness. 2. Encouragement, exeitement. 3. The being on one's guard, sharpness.

[illegible] = [illegible] વિ. ઉશ્કેરણી કરનાર, ૨. શોખી, ઉલટવાલું, ૩. ચાલાકી ભરેલું, સાહવચેતીવાલું. *a.* One who encourages or excites. 2. fond, eager. 3. clever, sharp, on ones guard.

[illegible] = [illegible] વિ. તેજીભરેલું રાખનાર; ઉલટવાન કરનાર. *a.* That which keeps bright or

shining, that which makes lager or enthusiastic.

[illegible]=[illegible] ના. પેગમબર જરતોસ્ત પછી, જરતોસ્તી ટોલામાં પેદા થનારા, બીજા પેગમબરનું નામ. The name of the prophet who is to come after Zartost.

[illegible] [illegible]=[illegible] ના. પેગમબર જરતોસ્ત પછી જરતોસ્તી ટોલામાં પેદા થનારા તરીજા, પેગમબરનું નામ. The name of the third prophet after Zartost who is to appear among Zoraostrians.

સફી.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૬૨	૧૬	[illegible]	[illegible]
..	૨૩	[illegible]	[illegible]
૧૬૩	૧૭	[illegible]	[illegible]
૧૬૪	૭	[illegible]	[illegible]
૧૬૪	૧૮	[illegible]	[illegible]
૧૬૫	૧૮	[illegible]	[illegible]
..	૨૧	[illegible]	[illegible]
૧૬૬	૪	[illegible]	[illegible]
૧૬૭	૩	[illegible]	[illegible]
૧૭૧	૧	[illegible]	[illegible]
..	૨૧	[illegible]	[illegible]
૧૭૫	૫	[illegible]	[illegible]
..	૬	[illegible]	[illegible]
૧૭૭	૨૪	[illegible]	[illegible]
૧૭૮	૮	[illegible]	[illegible]
૧૭૮	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૭૯	૧૯	[illegible]	[illegible]
૧૮૦	૨	[illegible]	[illegible]

આએ પુસતક ત્રીજાંને છપાતાં થાએલી ભુલને લગતું જંદ શુદ્ધી પત્રક.

સફી.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૨૪	૧૯	[illegible]	[illegible]
૧૨૪	૨૧	[illegible]	[illegible]
૧૨૭	૯	[illegible]	[illegible]
૧૨૯	૬	[illegible]	[illegible]
૧૨૯	૧૮	[illegible]	[illegible]
૧૩૦	૧	[illegible]	[illegible]
૧૩૦	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૩૩	૧૭	[illegible]	[illegible]
૧૩૫	૧૩	[illegible]	[illegible]
૧૩૭	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૩૯	૯	[illegible]	[illegible]
૧૩૯	૧૩	[illegible]	[illegible]
૧૪૩	૧૩	[illegible]	[illegible]
૧૪૫	૪	[illegible]	[illegible]
૧૪૭	૨૦	[illegible]	[illegible]
૧૪૮	૬	[illegible]	[illegible]
૧૪૮	૭	[illegible]	[illegible]
૧૪૯	૧૯	[illegible]	[illegible]
૧૫૦	૨	[illegible]	[illegible]
૧૫૨	૯	[illegible]	[illegible]
૧૫૭	૨૩	[illegible]	[illegible]
૧૫૮	૨૨	[illegible]	[illegible]
૧૫૯	૬	[illegible]	[illegible]
..	..	[illegible]	[illegible]
..	૧૭	[illegible]	[illegible]
૧૬૦	૨	[illegible]	[illegible]
૧૬૧	૨૪	[illegible]	[illegible]

२० 20 [illegible]

२१ 21 [illegible]

२२ 22 [illegible]

२३ 23 [illegible]

२४ 24 [illegible]

२५ 25 [illegible]

२६ 26 [illegible]

۱۰ 10 [illegible]

۱۱ 11 [illegible]

۱۲ 12 [illegible]

۱۳ 13 [illegible]

۱۴ 14 [illegible]

۱۵ 15 [illegible]

۱۶ 16 [illegible]

۱۷ 17 [illegible]

۱۸ 18 [illegible]

۱۹ 19 [illegible]

1 [illegible] (١٣٥) [illegible]

---

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

[illegible]

[illegible]

—⊙⊙⊙⊙⊙—

{١/١} [illegible] (١٣٤) [illegible]

—⊙⊙⊙—

{٢/٢} [illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ۱ 1 } [illegible] (۱۳۳) [illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ۲ 2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(١٣٢) [illegible]

[illegible]

(۱۳۱) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

٩/1 (١٣٠) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

٢/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ١ / 1 } (١٢٩) [illegible]

{ ٢ / 2 } [illegible]

{ ٣ / 3 } [illegible]

૧/1 (૧૨૭) [illegible]

૨/2 [illegible]

૧/1 (૧૨૮) [illegible]

૨/2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(١٢٥) [illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ٩ / 1 } (١٢٤) [illegible]

{ ٢ / 2 } [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٩٤ / 15 [illegible] ❁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ❁

---

١ / 1 (١٢٣) ❁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

14

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

[illegible]

(१२२) [illegible] ¹⁄₁

[illegible]

२/2 [illegible]

३/3 [illegible]

४/4 [illegible]

५/5 [illegible]

६/6 [illegible]

[illegible]

{ १ 1 } (१२१) [illegible]

{ २ 2 } [illegible]

{ ३ 3 } [illegible]

(١٢٠) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{3 3}

(119)

{ 1

{ 2

[illegible]

(۱۱۸) [illegible]

[illegible]

[illegible]

{3}
[illegible]

{४ 4}
[illegible]

{1} (117) [illegible]

{2} [illegible]

1 } (115) [illegible]

[illegible]

2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 } (116) [illegible]

[illegible]

2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3
3

[illegible]

9

10

11

12

6

7

8

(١١٢) [illegible] ٩/1

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ٢/2

[illegible]

[illegible]

[illegible] ٣/3

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ٤/4

[illegible]

[illegible]

[illegible] ٥/5

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١ 1 (111) [illegible]

[illegible]

٢ 2 [illegible]

٣ 3 [illegible]

٤ 4 [illegible]

٥ 5 [illegible]

[illegible]

٦ 6 [illegible]

٧ 7 [illegible]

٨ 8 [illegible]

[illegible]

٩ 9 [illegible]

[illegible]

[illegible]

١٠ 10 [illegible]

[illegible]

[illegible]

١٢ 12 [illegible]

١٣ 13 [illegible]

١٤ 14 [illegible]

١٥ 15 [illegible]

{ ૧ 1 } [illegible] (૧૧૦) [illegible]

{ ૨ 2 } [illegible]

{ ૩ 3 } [illegible]

{ ૪ 4 } [illegible]

{ ૫ 5 } [illegible]

{ ૬ 6 } [illegible]

{ ૭ 7 } [illegible]

{ ૮ 8 } [illegible]

{ ૯ 9 } [illegible]

{ ૧૦ 10 } [illegible]

{ ૧૧ 11 } [illegible]

[illegible]

4
5

6

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٣ 3 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
٤ 4 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{4/5} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{9/1} (۱۰۹) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{2/2} [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

3/3

[illegible]

४/4

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

٩ / 1 (١٠٨) [illegible]
[illegible]

---

٢ / 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

{ ۴ 5 }

[illegible]

{ ۶ 6 }

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] } 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(۱۰۷) [illegible] } 1
[illegible]

[illegible] } 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] } 3
[illegible]
[illegible]
[illegible] } 4
[illegible]
[illegible]

[illegible]

{ ۹ / 1 } (۱۰۶) [illegible]

{ ۲ / 2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—◎◎◎◎◎—

{ ١ 1 } (١٠٥) [illegible]
[illegible]
[illegible]

—◎◎◎—

{ ٢ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

(١٠٣) [illegible] { ٩ / 1

[illegible]

{ ٢ / 2 [illegible]

{ ٣ / 3 [illegible]

(١٠٤) [illegible] { ٩ / 1

[illegible]

{ ٢ / 2 [illegible]

૧૪ 14 [illegible]
[illegible]
૧૫ 15 [illegible]
[illegible]
૧૬ 16 [illegible]
૧૭ 17 [illegible]
૧૮ 18 [illegible]
[illegible]
૧૯ 19 [illegible]
[illegible]
૨૦ 20 [illegible]
૨૧ 21 [illegible]
[illegible]
૨૨ 22 [illegible]
૨૩ 23 [illegible]
[illegible]
૨૪ 24 [illegible]
[illegible]
૨૫ 25 [illegible]
૨૬ 26 [illegible]
[illegible]

૧૪. ૧) આએ બોલ સઘલી નકલમાં મલતા નથી.

૧૭. ૧) સઘલી નકલમાં આએ બોલ નથી.

{૧ 1} (૧૩૦) [illegible]

[illegible]

—◎◎◎—

{૨ 2} [illegible]

{૩ 3} [illegible]

[illegible]

{૪ 4} [illegible]

{૫ 5} [illegible]

{૬ 6} [illegible]

[illegible]

{૭ 7} [illegible]

[illegible]

{૮ 8} [illegible]

{૯ 9} [illegible]

[illegible]

{૧૦ 10} [illegible]

{૧૧ 11} [illegible]

[illegible]

{૧૨ 12} [illegible]

{૧૩ 13} [illegible]

[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૮. ૧) અસલ નકલમાં આગ્યે બોલ ભુલથી વધેલો છે.

૧૦. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

૨. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible][21] [illegible]
[illegible][22] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible][23] [illegible]
[illegible]
[illegible]

{ ૧ / 1 } (૧૩૪) [illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible]) [illegible]

{ ૨ / 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible][1] [illegible][2] [illegible]
[illegible][3] [illegible]
[illegible]

---

૨. ૨૧) સઘળી નકલમાં [illegible] છે. ૨૨) સઘળી નકલમાં [illegible] મેલેછે.
૨૩) સઘળી [illegible] છે.

૨. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘળી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘળી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

૨. ૧૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૫) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૬) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૭) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૮) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૯) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨૦) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

---

૨. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૮) સઘલી નકલમાંથી [illegible] બોલ નીકલી ગએલાછે. ૯) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૧૦) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] છે. ૧૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૨) સઘલી નકલની અંદર [illegible] બોલ મલતો નથી. ૧૩) સઘલી નકલમાં એ બોલ નથી.

૧/1 } (૧૩૩) [illegible]

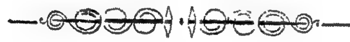
[illegible]

૨/2 } [illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

{ ૧ 1 } (۱۳۲) [illegible]

{ ૨ 2 } [illegible]

---

૨. ૩) સઘલી નકલમાં એ બોલ લખાએલો નથી. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૧૩૧) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૮) સઘલી નકલમાં [illegible] નથી. ૯) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૧૦ સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

{ ૧ / 1 } (૧૩૦) [illegible]
[illegible]
[illegible]

{ ૨ / 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] નથી. ૬) આએ એબારત અસલ ઇરાંનથી આવેલી નકલમાં ભુલથી લખાએલી નહી હોવાથી સઘલી નકલમાં તે મલતી નથી.

٩/1 (١٢٨) [illegible]

٢/2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

٩/1 (١٢٩) [illegible]

[illegible]

٢/2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{૧/1} (۱۲۷) [illegible]

{૨/2} [illegible]

---

૧. ૧) અસલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) અસલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) આ બોલ લખનારની ગફલતથી નીકલી ગએલો હોવાથી વધારે આમાં આવેલોછે.

{ ٩ / 1 } (١٢٦) [illegible]
[illegible]

{ ٢ / 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{ ٣ / 3 } [illegible]

(١٢٥) [illegible] — margin: ٩ / 1

[illegible]

[illegible]

—⊛⊛⊛—

margin: ٢ / 2

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

—⊛⊛⊛—

[illegible]

{ ١ / 1 } (١٢٤) [illegible]

{ ٢ / 2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

૨. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

૨. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમા [illegible] મલેછે.
૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ૨ / 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

{૧૬ / 16} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{૧ / 1} (۱۲۳) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૧૪ / ૧૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧૪. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૭ 7 [illegible]

૮ 8 [illegible]

૯ 9 [illegible]

૧૦ 10 [illegible]

૧૧ 11 [illegible]

૧૨ 12 [illegible]

૧૩ 13 [illegible]

૧૪ 14 [illegible]

---

૯. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૧૦. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. અને એ ફેકરો છુટો પાડેલો નથી.

૧૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૧૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3/3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૧૨૨) [illegible] ૧/1
[illegible]

[illegible] ૨/2
[illegible] 3/3
[illegible] ૪/4
[illegible] ૫/5
[illegible]
[illegible] ૬/6

૨. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.
૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{3/3} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1/1} (૧૨૧)* [illegible]

{2/2} [illegible]
[illegible]

---

૨. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible] ^3^/~3~
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(۱۲۰) [illegible] ^1^/~1~
[illegible]

[illegible] ^2^/~2~
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૭) દ. એ. વાલી નકલમાંથી [illegible] થી તે [illegible] શુધીનું લખાંણ નકલ કરનારની ચુકથી નીકલી ગએલું છે.

૩. ૧) દ. એ. વાલી નકલ સેવાએ બીજીઓમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

---

૨. ૩) આએ બોલ નકલ કરનારની ભુલથી નીકલી ગએલો દીસેછે.
૪) દસતુર એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૬) દ. એ. વાલી નકલ સેવાએ સઘલી. નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

१} (११९) [illegible]
[illegible]

२} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) ૬. એ. વાલી નકલ સેવાએ બીજી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે,

{૧ 1} (117) [illegible]

[illegible]

{૨ 2} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{૧ 1} (118) [illegible]

[illegible]

{૨ 2} [illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] • [illegible] થી [illegible] શુધીની એબારત નકલ કરનારની ભુલથી નીકલી ગએલીછે.
૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.
૫) દ. એ. વાલી નકલાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૧૧૫) [illegible] ૧/1

[illegible] ૨/2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૩/3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ૪/4
[illegible]
[illegible]

---

૨. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.
૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) અસલ નકલમાં ૧૧૫ બાબદ છુટી પાડ્યા વગર [illegible] ની સાથે લખેલીછે.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

{ ૩ 3 } [illegible]

{ ૪ 4 } [illegible]

{ ૧ 1 } (૧૧૭) [illegible]

{ ૨ 2 } [illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] તથા [illegible] મલેછે.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૨. ૧) ઇ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે.

3/3 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/1 } (૧૧૪) [illegible]
[illegible]

2/2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧.૧) ૬. એ. વાલી નકલમાં [illegible] ગાથા ૬ નું લખાંણ લખેઆમાં આવેલું નથી.

૯ / 9 [illegible]

૧૦ / 10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧૧ / 11 [illegible]
[illegible]
[illegible]

૧૨ / 12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧ / 1 (113) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૨ / 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧. ૧) ઇ. એ. વાળી નકલમાં [illegible] છે.
૨. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] } ૬ 6
[illegible] } ૭ 7
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] } ૮ 8
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૫. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.
૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] નો એમલો બે વાર એલો મલેછે.
૮. ૧) સઘલી નકલમાં આએ [illegible] બોલ ભુલથી લખાએલોછે.

{૧ 1} [illegible] ❁ (۱۱۲)
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ❁

{૨ 2} [illegible]
[illegible]
{૩ 3} [illegible] ❁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
{૪ 4} [illegible] ❁ [illegible]
[illegible]
{૫ 5} [illegible] ❁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં અંતરે ફકરો છુટો પાડેલોછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૪. ૧) સઘલી નકલની અંદર [illegible] છે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] {૧૫ 15
[illegible]
[illegible]

---

(111) [illegible] {૧ 1
[illegible]

[illegible] {૨ 2
[illegible] {૪-૩ 4-3
[illegible] {૫ 5
[illegible] {૬ 6
[illegible] {૭ 7
[illegible] {૮ 8
[illegible] {૯ 9
[illegible]
[illegible] {૧૦ 10
[illegible]

---

૧૪. ૧) સઘલી નકલમાં અતરે ફકરો જુદો પાડેલોછે.

૧૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૧૦. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

{ ૫ 5 } [illegible]

{ ૬ 6 } [illegible]

{ ૭-૮ 7-8 } [illegible]

{ ૯ 9 } [illegible]

{ ૧૦ 10 } [illegible]

{ ૧૧-૧૨ 11-12 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ૧૩ 13 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ ૧૪ 14 } [illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૭. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૮. ૧) દ. એ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] તથા [illegible] મલેછે અને બીજી નકલમાં [illegible] છે.

૯. ૧) આ એબારત નકલ કરનારની ચુકથી અસલ નકલમાંથી નીકલી ગેઇછે.

૧૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] નથી

૧૨. ૧) સઘલી નકલમાં અતરે વાકય પુરો થવાની નીશાંન મેલલીછે.
 ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૧૦) [illegible] — ૧/1
[illegible]

[illegible] — ૨/2
[illegible]
[illegible]
[illegible] — ૩/3
[illegible]
[illegible] — ૪/4
[illegible]

---

૬. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. અસલમાં નથી. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૭. ૧) આએ ફેકરો હમારી તરફથી જુદો પાડવામાં આવેલો છે.

[illegible]

{ ૪ / 4 — ૫ / 5 }

[illegible]

{ ૬ / 6 }

[illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૪) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૭) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧ 1 } (૧૦૧) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨ 2 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૩ 3 } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
૪ 4 } [illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં હીઆંશુધી કારી સીહાહથી એબારત લખવામાં આવેલી છે અને તે પછી ફેકરો જુદો પાડવાની નીશાંન મેલીને એ પછીની એબારત લખવામાં આવેલીછે. ૨) એ પછીની ફેકરો જુદો પાડવાની નીશાંન સઘલી નકલમાંછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) દસતુર તે. વાલી નકલમાં [illegible] નથી. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{૩ 3} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{૪ 4} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{૫ 5} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩) સઘલી નકલમાં [illegible] [illegible] છે.

[illegible]

૧ 1 (۱۰۸) [illegible]

[illegible]

૨ 2 [illegible]

૨. ૧) દ. એ. નકલમાં [illegible] અને દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible], [illegible] છે.
૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) દ. એ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં
[illegible] બોલ નથી. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૫) સઘલી નકલમાં
[illegible] મલેછે. ૬) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] તથા દ. એ.
વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૭) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible] { ૩ 3

[illegible] { ૪ 4

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] { ૫ 5

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] { ૬ 6

[illegible]

---

૩. ૧) આએ જગોએથી એબારત તુટેલી નજર આવેછે તેથી ધારેઆમાં આવે છે કે નકલ કરનારની નજર ચુકથી એક બે સતર નીકલી જવી જો ઇએ. મતલબ જુદી પડવાને લીધે હમોએ ० આએ નીશાન મેલીને ફકરો જુદો પાડેઓછે.

૪. ૧ દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીત [illegible] મલેછે. ૩) દ. એ. તથા દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૫. ૧) દ. તેમુલજી વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible] {૩ 3}

[illegible]

(૧૦૭) ❀ [illegible] ❀ {૧ 1}

[illegible] ❀

{૨ 2} [illegible] ❀

---

૨. ૧) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે, અને એ પછી સઘલી નકલમાં ફેકરો પુરો થવાની નીશાંણી મેલેલીછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે.

૧. ૧) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે.

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] છે.

[illegible]

(૧૦૫) [illegible]

{૧ / 1}

[illegible]

{૨ / 2} [illegible]

---

૩. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] અને દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીતે [illegible] મલેછે. ૬) એ શબ્દની પછી સઘલી નકલ ફેકરો પુરો થવાની નીશાંની મેલેલીછે. ૭) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] છે. ૮) [illegible] થી [illegible] શુધીની એબારત જો કે સઘલી નકલમાં બે વાર લખાએલી મલેછે; પંણ તેમ બનવાનો સબબ અસલ ધરાંનવાલી નકલમાં તેહનું બેવરૂ લખાંણ થવાથી બનેલોછે.

૧ 1 } [illegible] (૧૦૭)

[illegible]

૨ 2 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૩ 3 } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલ સેવાએ સઘલી નકલમાં [illegible] છે. ૩) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં એ પછી ફકરા પુરો કરવાની નીશાંન મલેલીછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૬) સઘલી નકલમાં અતરે ફકરો પુરો થવાની નીશાંન મલેલીછે. ૭) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં એકઅરથી રીત [illegible] મલેછે.

[illegible]

૩. ૧) દસતુર તે૰ વાલી તથા અસલ નકલમાં [illegible] ને છે. ૨) સઘલી નકલમાં એકસરખી રીત [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૫) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

(૧૦૩) [illegible]

[illegible]

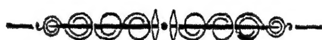
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(૧૦૪) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

૧. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મળેછે.
૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.
૨. ૧) દ. તે. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૩) સઘલી નકલમાં એ પછી ફેકરો [illegible] આવી નીશાંનથી જુદો પાડ લોછે. ૪) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.